

2372/1950/5-7

A HADTÁPSZOLGÁLAT

Hadtudományi
KÖNYVTÁR
Nyf. sz.:

1950. MÁJUS - JÚLIUS HÓ * MÁSODIK ÉVF.

5-7. SZÁM

HADTÁPSZOLGÁLAT KATONAI FOLYÓIRAT

1950

*

II. ÉVFOLYAM

*

5-7. SZÁM

Szerkesztő bizottság:

Elnök:

JANZA KÁROLY

vezérőrnagy

Elnökhelyettes:

BERECZ BÉLA

hbs. ezredes

Tagok:

PINTÉR FERENC ezredes

F. SZABÓ ISTVÁN hbs. ezredes

KIRÁLY JÓZSEF őrnagy

Hadtápszolgálatfőnökség

Dr. FELKAY DÉNES o. ezredes

NÉMETH BÉLA ezredes

Felelős szerkesztő:

GÖRGÉNYI GYÖRGY

őrnagy

TARTALOM:

Magyari Géza hbs. ezredes

Kovács Márton ezredes
Hadtápszolgálatfőnökség

Barcza Jenő ht. hadnagy
Horváth Andor őrnagy

Berecz Árpád hbs. alezredes
Bodánszky Elemér g. alezredes

Suba Géza hbs. őrnagy
Kristóf Vince őrnagy
Füzesséri György őrnagy

Hadtápszolgálatfőnökség

Dr. Radó Zoltán hb. őrnagy
Barcza Jenő hadnagy

Láng Győző őrnagy

Dr. Berényi Béla o. őrnagy
Bogyai Pál őrnagy

Dr. Ary István áo. őrnagy

Kamocsa Sándor mérn. őrnagy

Hadtápszolgálatunk és népgazdaságunk fejlődése.

Jobb hallgatni, mint sokat beszélni. Csapatgazdálkodás ellenőrzésének megszervezése.

Menetek előkészítése és tervezése. A tereptan oktatása a nevelés szolgálatában.

Az élelmezés körletéből.

Hogyan használjuk a 40 személyes (holand) sátor?

Amit a bőryanagról tudni kell. (II. Rész.) A hadtáp álcázása.

Gépkocsiszállító század (raj) szállásban, táborban való elhelyezése.

A gépkocsivezetők továbbképzése a csapatoknál.

A gépkocsivezetés öntudat kérdése.

Vonatanyag és lófelszerelés karbantartása, kezelése és tárolása a nyári kihelyezés alatt.

Kocsimegrendelés, rakodási idő, kocsiálláspénz.

Két eü. rendelet margójára.

A vásárolt pótlóvak takarmányozása és idomítása az első két hónapban.

A járványveszély jelentősége katonalovaknál.

Honvédségi laktanyák részéről, azok használata és karbantartása.

MEGJELENIK HAVONTA • 1950 MÁJUS—JÚLIUS

Kiadja: A. H. M. Hadtápszolgálatfőnökség Képzési Osztálya.
Felelős kiadó: Görgényi György őrnagy.
Budapest, Moszkva-u.

Budapesti Szikra Nyomda NV, V., Honvéd-utca 10.
Felelős vezető: Radnóti Károly.

Hadtápszolgálatunk és népgazdaságunk fejlődése

Farkas Mihály vezérezredes, honvédelmi miniszter bajtárs megállapította, hogy hadseregünk fejlesztésében komoly eredményeket értünk el, de még mindig nem vált vérévé minden bajtársnak az, hogy az anyagokra jobban vigyázzon. Pedig ezzel is dolgozó népünk iránti szeretetünket és viszonyunkat fejezzük ki. Harcolnunk kell tehát a szocialista tulajdonhoz való helyes viszonyulásért és ennek egész Néphadseregünkben való legszélesebb kifejlesztéséért.

Eskünkben fogadtuk, hogy dolgozó népünk vagyonát megővjük! Ezt még külön kiemeli Szolg. Szabályzatunk I. R. 102. §-a, mely szerint „Minden honvédegyén kötelessége a honvédségi és népi vagyon megóvása”.

Most, amikor anyagi szolgálatainkat a Szovjetunió Vörös Hadseregének hadtápszolgálata mintájára építjük át, amikor az M. D. P. Központi Vezetőségi ülésén felmérte népgazdaságunk eredményeit, hiányosságait és feladatait, — hadtápszolgálatunk minden területén foglalkoznunk kell hasonló módon eredményeinkkel és terveinkkel. Nagy Pártunk irányítása mellett Népköztársaságunk kormánya a dolgozó magyar nép áldozatos munkájával teremti elő mindazt, ami a hadsereg mindennapi kiadása, tehát fenntartása és ami a fejlesztéshez szükséges. Különös vizsgálódásunk tárgyát kell képezze, hogy éppen a fenntartási költség kiadási tételeivel jól gazdálkodunk-e és mi az, ahol költségcsökkentő tényezővel találkozhatunk.

Kétségtelen, hogy viszonylagos értelemben eredményeink nagyok. Megvetettük alapjait annak a hadtápszolgálatnak, amelynek mintaképe a Szovjet Hadsereg hadtápszolgálata, a Nagy Honvédő Háború győzelmének egyik alapvető ereje volt.

E hadtáprendszer szervezési, kiképzési és működési beállításán túl vagyunk.

Erdemes lesz feladataink leszögezéséhez rámutatni néhány hiányosságra, amelyeket felszámolnunk kell. Ahogy Gerő elvtárs népgazdaságunk feladatai tárgyalásánál a fejlődésünk során előfordult hibákra és hiányosságokra rámutatott, körülbelül azonos sorrendben mérhetjük át mi is.

Tervezések, tervfegyelem. Sok helyen nincs még terv, vagy nem számol a tervvégrehajtás menetével. Hiányzik a helyes, rendszeres ellenőrző munka. Ahogy Molotov elvtárs a SzK(b)P. XVIII. kongresszusán, kijelentette: „...szobatudósszerű, élettől elszakított tervezés semmit sem ér”. Hiányos a tervhez, a termelés szocialista megszervezéséhez és végrehajtásához a káderek helyes kiválasztása és elosztása. Egy példa: az egyik alakulatnál a megtartott szemle folyamán megállapították, hogy ugyanazon alakulat konyháiban ugyanazon ebédet azonos mennyiségű élelmiszerekből igen nagy minőségi különbséggel állítják elő. Kiderült, hogy az alakulatnak van szakácsoktatóképző iskolát végzet főszakácsa, de a bajtársat, amióta az iskolából kikerült, beosztották az egyik konyhába szakácsnak. Itt jó is volt az étkezés. Mennyire megváltozott volna az egész, számbelileg igen nagy kötelék élelmezése, ha e képzett főszakáccsal a hadtáparancsnok főzőtanfolyamokat tart, avagy váltásokkal küldi ki konyháról-konyhára. Hiányzott többek között a hadtápk-ből az alkotó munkához szükséges találékonyság, ügybuzgalom, tettekézség és mozgékonyság.

Terveinket ki kell alakítsuk a hadtápszolgálat minden területére. A csapatműhelyekre, konyhákra, felvételezésekre, ag. használatra, irodai munkára, ellenőrzésre, stb. és a végrehajtást ellenőriznünk kell. Utóbbi is helyes és rendszeresen megszervezett, tevőleges legyen.

Ellenőriznünk kell a menetet és be kell állítsunk operatív rendszabályokat, mely menetközben is biztosítsa a felmerülő nehézségek kiküszöbölését. Az ellenőrzés pedig csak akkor lehet hatékony, ha nemcsak arra szorítkozik, hogy például hol nem teljesítették a tervet, hanem föltárja, kiértékeli a jelenség okait is.

A tervezésben, tervfegyelemben, ezek ellenőrzésében öntudatos bajtársak saját megrendeléseik útján is segítségére vannak iparunknak. Nem kezelik liberálisan a szállítási határidőket, a minőséget, az árat, de nem is állítják megkésetten előzetes ki-tárgyalás nélkül tervezett megrendeléseikkel indokolatlan nehézségek elé az ország ipari tervmunkáját.

A tervezés területére tartozik ellátásunk minőségi megjavításának kérdése. Itt elsősorban azokra a felszerelési cikkekre,

anyagokra gondolok, melyeket tökéletesíteni, javítani, átkonstruálni szükséges.

E téren igen kevés az újítási javaslatok száma. Vegyük csak a burgonyahámzó gépek kezelését. Voltak alakulatok, ahol egyszerűen csak megállapították, hogy nem tudják használni, de egy pillanatig sem gondoltak arra, hogy tökéletesítésére javaslatot tegyenek. Pedig használatukban áll a gép, az üzemeltető erő. Ha pedig e helyekről nem születik meg a javaslat, tehát a legilletékesebbektől, akkor az iparunknak adjuk át, hogy külön nagy költséggel, tervezők beállításával kezdje meg az átalakító tervezéseit?! Vagy: elítéltendő az a kényelmes álláspont, amikor egyes raktárparancsnokok hozzá sem fogva a teljesítményberezés kérdéséhez, azonnali munkáslétszámfelemelést kérnek.

Egy személyt vezetés — elégtelen munkafegyelem: erre Gerő elvtárs így mutat rá: „az öntudat hiányából, illetve gyengeségből adódik”.

Szolgálat: Szabályzatunk erre mindnyájunk számára világos parancsokat ad. Vegyük az ezredhadtápparancsokat: „felelős az alárendelt honvédegyének és egységek anyagának előírás-szerű felhasználásáért, tárolásáért, javításáért és nyilvántartásáért”. Tehát felelős a cérna helyett dróttal felvarrt gombokért, a spárgával megvarrt nadrágért, a repedtfalú országos járműért, a megsavanyodott főtt-tésztaért, az eldobott kenyérdarabokért, a piszkos szakácskötényekért, stb., stb. Ezt a felelősséget nem lehet „albérletbe” adni. Ellenben át kell adja minden tudását ahhoz, hogy beosztottjai ne éljenek vissza tudva vagy tudatlanul népünk vagyonával, bizalmával és a „tényleges végrehajtás” ellenőrzését munkája tengelyébe kell állítsa.

Ugyancsak nem kerülhet „albérletbe” annak az előadónak vagy osztályvezetőnek felelőssége, aki bár „jóvágóság előtt” számos helyen láttamoztatja az „ügydarab”-ot és ha bárhol is elülne az ügydarab, az időért, az ügyért csak ő felelős.

Önköltségesökkentés, életszínvonal emelkedés: „ha a nemzeti jövedelem emelkedéséből származó többlet nagyobbik részét az életszínvonal emelésére költjük, akkor ma részben azokat a gyárakat, üzemeket, termelőeszközöket esszük meg, melyek arra szolgálnak, hogy holnap életszínvonalunkat még gyorsabban emelhessük, békefrontunkat méginkább megszilárdíthassuk, jövőnket megalapozzuk”

Fel kell számoljunk az olyan törekvéseket, melyek olyan szükségleti cikkek felé irányulnak, melyek feleslegesek, elkerülhetők, mert tudnunk kell azt, hogy amire viszont szükségünk van, azt dolgozó népünk verejtékes munkája előteremti. A kérelmeket,

javaslatokat a közbeeső parancsnoknak kötelessége esküjében vállal felelősséggel véleményezni. Igen sok viszont az olyan rövid állásfoglalás: „döntésre felterjesztem”, „pártolom” és hasonló értelműek. Idejük nincs e parancsnokoknak, vagy nem mernek állást foglalni? És ha tovább megyünk, akkor találunk olyan végső javaslatra hivatott előadót stb., aki belép ebbe az uszályba! Vagy pedig nem lát, mert a vezetőszolgálatot úgy gondolja, hogy csak íróasztal mellől lehet ellátni. Egy-két példa: volt olyan hadtáp pk., aki komoly igényt támasztott felesleges porcelán felszerelésre, holott éppen öt éves tervünk sikere, a falu elektrifikálásához kell elsősorban a porcelán készletünk. Természetes, a szükséges egyébre is a készlet megvan, de nem feleslegre. Ugyanez a helyzet az élelmicikkekénél is. Tudomásul kell vennünk, hogy egészségtelenül táplálkozunk. Állati húsfehérjefogyasztásunk messze felette áll a táplálkozás élettanilag szükséges mennyiségénél, amivel elsősorban egészségünket veszélyeztetjük. Ugyanakkor az egyéb állati fehérje (tojás, sajt, tej, stb.) és zöldfőzelékfogyasztásunk a szervezetünk számára szükséges mennyiséget sem biztosítja. Mindezek mellett még az a meglepő, hogy egyes hadtápparancsnokok meggondolatlanul az egyenesen egészségtelen igények képviselőivé válnak, ahelyett, hogy tervszerű felvilágosító munkával, alapos öntevékenységgel helyes irányba vinnék az igényeket, melyek felfokozásában nem kevés részük volt.

A szocializmus nem a személyes szükségletek csökkentését, nem a korlátozását vagy egyenesen visszautasítását jelenti, hanem a *kulturáltisan* fejtett dolgozó emberek szükségletének minden tekintetben teljes kielégítését. Azonban nem tekinthető „kulturálisan” fejtett embernek az a hadtápparancsnok, aki népgazdaságunk eredményeinek felhasználásában nem látja meg, hogy mi a szükséges, mi a felesleges! Pedig tudomásul kell vegye, hogy Pártunk, hogy a magyar dolgozó nép kitüntetéséből milliós értékű anyagok helyes, tervszerű felhasználásáért felelős. Kötelessége elvetni mindent, ami e korhadtt, elavult. Ha nem ezt teszi, növeli csak a bürokráciát, alázza a munkásosztály alkotó kezdeményezését.

Fokozott éberség: Gerő elvtárs beszédében láthatjuk, hogy az ellenséges elemek aljas tervük érdekében a legkisebb részt is kihasználni igyekeznek. Bomlasztják a fegyelmet, dicsérik a régit, a rothadtat, késleltetik az ellátást, fokozzák az igényeket, nehezítik a tervek pontos kivitelezését, esztelen költekezésre vesznek irányt, nehezítik a kiképzést, stb., stb., vagyis minden lehetőséget megragadni igyekeznek, ami a hadtápépítésünket gátolná. Fokozott éberségre van itt szükség a bérgyilkosokkal szemben.

Felismerésüket pedig megkönnyíti, ha hadtápszolgálatunkban minden parancsnok a politikai és szakmai kiképzést munkája homlokterébe állítja. Ezzel leküzdjük bomlasztó munkájukat és jobbá tesszük minden napon feladatunkat, mely hadtápvonalon most a nyári kiképzés sikeres folytatásának feltétlen anyagi biztosítója.

Az előttünk álló feladatokkal kapcsolatban hadtápvonalon is nyíltan fel kell vetnünk e szolgálat minden tagja előtt, hogy néphadseregünk fejlesztése, a jelenleg folyó nyári kiképzésünk sikere, a szocializmus építésének, a békének védelme, a hadtápszolgálatban működő bajtársaktól „komoly erőfeszítéseket, áldozatkészséget, fegyelmet” követel. Meg kell világítanunk, hogy néphadseregünk ereje, színvonala hadtápvonalon is csak oly mértékben növekedik, amilyen mértékben javítjuk, fokozzuk szolgálatunkat.

- a) a politikai és szakmai kiképzésünknek,
- b) az ellátás minőségének és pontosságának,
- c) az anyag megóvásának és szállításának,
- d) a nyilvántartás és elszámolás rendszerének,
- e) az ellenőrzésnek

hatalmas munkaterületein.

Mi előre akarunk haladni! Eppen ezért fel kell ismerjünk, hogy „az elhaló és a születő közötti harc” ez, fejlődésünk alapja. Leglényegesebb feladatként kell tehát magunk elé tűznünk azt a forradalmi önkritikát, mellyel felszámoljuk az előbbi munkaterületen a hiányosságokat. Enélkül nincs előrehaladás, viszont ezzel tudunk annak a feladatnak megfelelni, melyet dolgozó népünk reánk kirótt és ezen keresztül is hálánkat, szeretetünket mutatjuk meg követendő példaképünknek, a felszabadító Szovjet Hadseregnek!

Jobb hallgatni, mint sokat beszélni

I.

A Magyar Népköztársaság Alkotmányának két paragrafusát idézzük:

„60. §. A Magyar Népköztársaság polgárainak megtisztelő kötelessége, hogy általános védkötelezettség alapján katonai szolgálatot teljesítsenek.

61. §. (1) A haza védelme a Magyar Népköztársaság minden polgárának szent kötelessége.

(2) A hazaárulást, a katonai eskü megszegését, az ellenséghez való átpártolást, a kémkedést, az állam katonai hatalmának minden csorbítását, mint a hazának és a dolgozók ügyének elárulását, a törvény a legszigorúbban bünteti.”

A 60. §. alapján katonai szolgálatot teljesítő állampolgárok, a legkülönbözőbb társadalmi rétegből kerülnek néphadseregünkbe: munkások, parasztok, értelmiségiek. A szocializmust építő népköztársaságunkban még nem neveltük ki az olyan típusú emberek tömegét, amely mentes lenne mindazoktól a veszélyektől, amely veszélyek a 61. §-ban előírtak teljesítése közben akár katonáinkat, akár a polgáriakat környékezik. Miközben a haza védelmének szent kötelességét mint katonák teljesítjük és hívek vagyunk a Honvéd Eskükhöz, az ellenség békében is számtalan veszélyt támaszt. A Honvéd Esküben megesküdtünk, hogy a „szolgálati és állami titkot híven megtartjuk”. Amikor a 61. §. felsorolja mindazokat a bűnöket, amelyeket a haza védelmének gyengítése vagy csorbítása területén elkövetve a törvény a legszigorúbban büntet, a katonai eskünek megszegése során az eskü ezen mondatára céloz.

Farkas Mihály vezérezredes, honvédelmi miniszter Bajtárs felhívta a figyelmet arra, hogy a haza védelme már a gyakorlatotéren kezdődik. Világos tehát, hogy békében is mindazon katonai elvek, melyek szerint hazánk védelmére honvédeinket előkészítjük, katonai titkot képeznek és részei állami titkainknak is. Annál inkább így van ez, mert az imperialisták, akik a Szovjetunió és a szocializmust építő népi demokratikus országok ádáz ellenségei, háborúra készülnek. A háborús készülődéshez nemcsak fegyveres erejük rendszerének kiépítése, nemcsak az ezt biztosító hadiipari szervezet létrehozása tartozik hozzá, hanem az a törekvés is, hogy megismerjék mindazokat az elveket és gyakorlati ténykedéseket, amelyekkel a Magyar Népköztársas-

ság is felkészül dolgozó népének, a dolgozó nép hazájának védelmére. Ebbe a törekvésbe beletartozik nemcsak katonai titkaink megszerzése, hanem az is, hogy a legjelentéktelenebbnek látszó üzemeink mit termenek, ott hányan dolgoznak és az is, hogy milyen általában a dolgozók hangulata. A hadititkok megszerzése nemcsak arra terjed ki, hogy milyen létszámú egész néphadseregünk, ennek a létszámnak milyen a megoszlása fegyvernemenként, hanem arra is, hogy milyen az egyes honvéd felszerelése, parancsnokaihoz való viszonya, napi foglalkozása, de még a hangulata is.

II.

Miközben nem győzzük eleget hangoztatni, hogy katonai titkainkról senki sehol, nyilvános helyen, vendéglőben, vonaton, villamoson ne beszéljen, akkor a hadititkok fogalma alatt nemcsak az átfogó jelentőségű dolgokat értjük, hanem a katonai életének mindennapi apróságait is. Ezek közlése nemcsak az ismeretlen, idegen emberek számára nem való, hanem a legszorosabb családtagjainkra sem tartoznak. A katonai dolgokban nincsenek kisebb vagy nagyobb jelentőségűek, semmisen lehet jelentéktelen. Éppen ezért a katonai dolgokról való beszélgetést vagy hallgatást senki se fogja úgy fel, hogy — megítélése szerint — ez vagy az az esemény vagy dolog jelentéktelen és ebben az esetben beszélhet róla, más dolog szerinte jelentős és azt igyekszik elhallgatni. Súlyos rákfenéje még embereinknek a hiúságukból származó az a tulajdonságuk, hogy értesültségükkel szeretnek dicsekedni. Ennek megfelelően bőbeszédűek, fecsegnek. Számtalan esetben fordul elő, hogy alacsonyabb beosztásban lévő bajtársak felvetik a kérdést: hogyan akadályozzam meg magasabb beosztásúak, előljárók kifogásolható magatartását, nyilvános helyen való fecsegését? Miközben ezt a kérdést felteszik, legtöbbször velük, illetve fülük hallatára történt beszélgetésekre hivatkoznak. Az eljárás egyszerű. Népköztársaságunk alkotmányának minden pontja és a honvédeskű, teljes egészében mindenkire vonatkozik. A haza védelmének fogalmába az olyan öntudatlan ellenség elleni védelem is beletartozik, mint a meggondolatlan fecsegők, akik ha nem is ellenséges szándékkal mondanak el katonai titkokat, de ezzel a rossz tulajdonságukkal szolgálatot tesznek az ellenségnek.

Köztudomású és a gyakorlati élet számtalan példája bizonyítja, hogy az ellenséges ügynökök előszeretettel fordítják figyelmüket a fecsegők felé. Minden fecsegő valósággal talált tárgy számukra. Világos ezek után, hogy bármilyen beosztásban

is legyen valaki és becsületesen akarja szolgálni hazánkat, első kötelessége nyilvános helyen folyó beszélgetés megakasztása. Ha a hibát elkövető annyira beképzelt és öntelt lenne, hogy az egyszerű figyelmeztetés nem téríti észhez, akkor se veszítse el senki kötelességteljesítésének eleven érzését. Keressen módot arra, hogy a törvénynek érvényt szerezhessen. Ennek számtalan lehetősége van. Hívjon segítségül egy magasrangú tisztet, kérje meg a megfelelő eljárásra vagy — végső esetben — találjon módot bármely katonai hatóság igénybevételére.

III.

•Különösen nagy veszélynek vannak kitéve azok az emberek, akikből hiányzik, vagy akikben nem teljes az erkölcsi állhatatosság: az ital kedvelői, nőekkel úton-útfélen ismeretséget kötnek, szónakozásaiknál vagy egyéb területen nem fordítanak gondot társaságuk helyes megválasztására. Könnyű eszközökké válnak az ellenség kezében a telhetetlenek, a karrieristák, az önzők, a beképzelték. Mindazok, akikből hiányzik a Pártunk által is megkövetelt szerénység, önkritika. De azzá válnak mindenekelőtt azok, akik az éberség előírásait nem tudják vagy nem akarják a gyakorlati életben alkalmazni. A katonai titkot, különösen az írásos titkok megőrzésének megvannak a maga szabályai. Minden szabályzat csak annyit ér, amilyen mértékben végrehajtják. Súlyos hiba az, ha a katonai szabályzatokat élettelenül alkalmazzák. Ha azt mérlegelik, hogy az adott helyzetekre milyen mértékben vonatkoznak és nem a szabályzatok szellemében járnak el. Ha nem tudják minden esetre és minden helyzetre alkalmazni. Sokan az éberséget gyakran összetévesztik a bizalmatlansággal és ekkor esnek a legveszélyesebb csapdába. Mások úgy gondolják, hogy vannak olyanok, akikkel szemben bizalommal viseltethetnek azok állásánál, pártfunkciójánál vagy más oknál fogva. Eppen csak arról feledkeznek meg, hogy amennyiben az általuk elmondott katonai titok a bizalmukra érdemesekre is tartozik, akkor ezek a megfelelő értesülést megfelelő úton úgylis megkapják.

IV.

Az imperialisták háborús készülődésének jelenlegi szakaszára vonatkozó módszerekre nemcsak az elméletnek, nemcsak a Szovjetunió történetének példái állnak rendelkezésünkre, hanem napjaink számtalan leleplezett ellenséges ügynökének példája is. Elsősorban alaposan rávilágít az imperialista ellenség módszereire a Rajk—Pállfy-banda összeesküvő, hírszerző, kémkedő mód-

szereinek megismerésére, az ellenük lefolyt perek anyaga. De a mindennapi élet is számtalan olyan eseményt teremt, melyek mindegyike kell, hogy bőséges tanulsággal szolgáljon. A honvéd törvényszéki tárgyalások ügyei közt sok van, melyeknél a legtöbb esetben még erkölcsileg biztosabb talajon álló emberek is áldozatul esnek az ellenségnek. Fecsegő természetük, italozásaik, nőügyeik, önteltségük és beképzeltségük legkisebb foka is elegendő volt ahhoz, hogy olyasmit hozzanak nyilvánosságra, amely — talán a saját megítélésük szerint nem, va'ójában azonban — katonai titkot képez. Minden katona kisebb vagy nagyobb mértékben birtokába kerül bizonyos katonai titoknak. Miközben tudatában van annak, hogy e katonai titkok megőrzése, mondhatjuk, harci kötelessége, sokszor akaratlanul is, illetékteleneknek segít a titkok megszerzésében. A hozzátartozókhöz írt levélben tett apróbb célzások elegendők arra, hogy például a nyári kihelyezés pontos helyét, az életmódját, a foglalkozás tárgyát, vagy még ezeknél is sokkal többet eláruljanak. Csak egyszerű célzás az időjárásra, vagy a környék lakosságának szokásos tevékenységére többet mondhat el, mint amennyit egy becsületes harcos el akar mondani.

Vannak azonban óvatos fecsegők is. Olyanok, akik tudják, hogy miről nem szabad beszélniök. Ezért, hogy mégis hozzátartozóik valamit megtudjanak, különféle virágnyelveket agyálnak ki. Ebben az esetben csak arról feledkeznek meg, hogy amit az édesanyjuk vagy a menyasszonyuk kiolvas a levélből, az ellenség előtt sem lehet nehezen felfedhető.

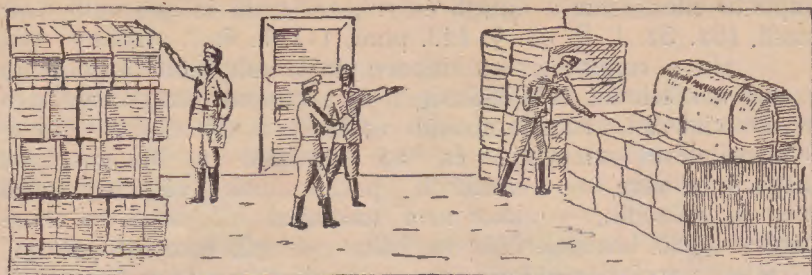
V.

Miközben néphadseregünk katonáit a győzelem elvére és a győzelem fegyvereinek használatára oktadjuk, oktatási programunkból egy pillanatra sem hagyhatjuk ki Népköztársaságunk A'kotmányának és a Honvéd Eskü szellemének megfelelően az éberség és titoktartás oktatását. Általánosan érvényt kell szerezni a címben idézett közmondásnak: „Jobb hallgatni, mint sokat beszélni”. A magyar nép igen sok közmondása, szólása tartalmaz ilyen figyelmeztetést. S ha arról írtunk, hogy minden katona az ál'ami és katonai titoknak bizonyos mértékben birtokosa lesz, akkor azt sem kell elfelejteni, hogy a közmondás szerint „Amit megtudsz, azt nem kell mindig elmondanod”, mert „Amit egyszer kimondtál, azon nem tudsz segíteni”, mert „A szó olyan, mint a madár, elrepül és nem tudod megfogni”.

VI.

Akkor, amikor a Magyar Népköztársaság Alkotmányára és a Honvéd Eskü megfelelő mondatára hívjuk fel a figyelmet, nem ok nélkül tesszük ezt. Pártunk, különösen a Rajk—Pálffy-banda leleplezése óta állandóan figyelmeztet az éberségre. Pártunk útmutatása alapján arra kell törekedni, hogy különösen néphadseregünknel, de a polgári életben is, kineveljük azt a szocialista embertípust, amely állhatatos erkölcsű és az állami és katonai titkok hí megőrzője. Harcos típus ez, amely minden pillanatban éber. Nem siklik el a bármilyen nyájas és behízeglő alakban jelentkező ellenséges megnyilatkozás fölött sem, hanem felfigyel és nyakon csípi népünk ellenségét. Legyen példaképünk ezen a területen is a Szovjetunió. Ott, ha egy katona leszerel és visszamegy előbbi munkahelyére, az üzembe, a kolhozba, vagy íróasztala mellé és az Alkotmányról vagy Esküjéről megfedekezve, katonai életről kezd beszélni, annak napi eseményeit, a kiképzés módját, a fegyverek leírását, használatukat ismerteti, akkor a szovjet emberek úgy tekintenek rá, mint árulóra. Figyelmeztetik és ha ez sem használ, elfordulnak tőle. Természetes magatartás ez. Aki a hazáját szereti, nem ver dobra semmit abból, ami hazájának a védelmét szolgálja. Mindazok, akiknek ez a Hány János előadást akart tartani, vagy voltak már katonák és akkor tudják mindazt, amit nekik tudniok kell, vagy ezután lesznek katonák és akkor majd megtanulják.

Néphadseregünkben a titoktartásra való nevelés közben arról sem szabad megfeledkezni, hogy a hadititok megőrzésén kívül az egyéb állami titkok megőrzése is állampolgári kötelesség. Neveljük tehát harcosainkat arra is, hogy visszakerülve munkahelyükre, ott ne csak a katonai titokról hallgassanak, hanem a munkahelyükkel kapcsolatos titkokat is becsületesen megőrizzék. Ott se feledkezzenek meg az ellenséges kártevők tevékenységéről. A szocialista embertípus kialakításához ezek a fogalmak is hozzátartoznak és nevelésünk csak ezek elsajátításával lehet teljes.

SZEMLÉK ÉS ELLENŐRZÉSEK.

Hadtápszolgálatfőnökség

Csapatgazdálkodás ellenőrzésének megszervezése

I. Beosztott közegek kötelmei a csapatgazdálkodás ellenőrzésével kapcsolatban.

A Szolgálati Szabályzat I. Rész az egyes parancsnokok, közegek kötelmeinél világosan és határozottan megszabja, hogy a parancsnok stb. miért „felelős”, valamint, hogy mi a „kötelessége”.

Ebből adódik azután, hogy a beosztott közegeknek, parancsnokoknak mi a kötelme a csapatgazdálkodás ellenőrzésével kapcsolatban. Ennek betartásával tesz eleget az ú. n. „belső ellenőrzés”-nek.

Ez a *belső ellenőrzés* a rajparancsnok ellenőrzésével kezdődik és az ezredparancsnok felelősségével és ellenőrző tevékenységével végződik.

Vizsgáljuk meg, hogy mik is ezek a felelőségek és kötelességek:

Rajparancsnok:

Felelős: alárendeltjei kiképzéséért, fegyelméért, rendes és csinos külsejéért a fegyverzet, felszerelés, ruházat stb., stb. helyes használatáért és kíméléséért azok rendben és hibátlan állapotban való tárolásáért.

Kötelessége: ügyelni a tisztaságra és belrendre, alárendeltjei ruházatának és lábbelijének hibátlan voltára, stb.

naponta ellenőrizze a lábbeli és ruházat kellő időben való javítását. (Sz. Sz. I. R. 43. §. 140. pont, 141. h. és i. alpont.)

Ha a rajparancsnok minden rajszemle előtt átgondolja ezeket a kötelmeit és felelősségét — a naponta megvizsgálásra kerülő cikkeket, ruhadarabokat ezeknek a kötelelsségei figyelembevételével vizsgálja és ad utasítást a hiányosságok megszüntetésére, — ezenkívül parancsának végrehajtásáról meg is győződik, — akkor nem fordulhat elő, hogy az ellenőrzést végző közegek hianyos bakancsszegű, elkopott patkójú, felfeslett varrású rövidszárú csizmát, — kifeslett, zsíros ujjú zubbonyt és dróttal felerősített gombú köpenyt találnak.

Az a rajparancsnok, aki pontosan betartja a Szolgálati Szabályzat írott utasításait, ami pedig, mint parancs, törvény a számára, — akkor eleget tesz a csapatgazdálkodás ellenőrzésével kapcsolatban reá háruló feladatnak, — megalapozza az anyagi fegyelmet és megkönnyíti előljáróinak ellenőrzési kötelelsségeit.

Alosztály szolgálatvezető:

Felelős: a honvédek, tisztések és tiszthelyettesek felszerelésének épségéért.

Kötelelssége: szigorúan ügyelni az alosztály egész felszerelésének helyes használatára, kímélésére, küldje a javításra szoruló ruházatot és egyéb felszerelést kellő időben a csapat megfelelő műhelyébe, ügyeljen, hogy az alosztály személyi állománya ruházatának kisebb javítását, kellő időben, önmaga elvégezze stb. (Sz. Sz. I. R. 41. §. 130., 137. pont c., d., e./alpont.)

Szakaszparancsnok helyettes:

Felelős: a szakaszába tartozó minden honvéd, tisztés, tiszthelyettes külső megjelenéséért.

Kötelelssége: megkövetelni alárendeltjeitől a ruházat és lábbeli hibátlan és tiszta állapotban való megtartását (Sz. Sz. I. R. 42. §. 189. d. alpont.) — Itt és a következőkben azokat a kötelelsségeket és felelősséget említem meg, amelyek a hadtápszolgálatra és főleg az ellenőrzésekre vonatkoznak.

Kötelelssége: alárendeltjeitől megkövetelni az ágynemű, valamint a ruházat és lábbeli hibátlan és tiszta állapotban való tartását. Tartsa hibátlan állapotban és tisztán az istállókat, a lószerszámot és szakaszának minden anyagát. (Sz. Sz. I. R. 44. §. 138. és 139. pont d. és k./alpont.)

Szakaszparancsnok:

Felelős a felszerelés, ruházat, technikai felszerelés, gépjárművek és országos járművek, laktanyai leltári tárgyak stb. helyes használatáért, karbantartásáért és kíméléseért. — Lega'abb hetenként egyszer személyesen vizsgálja meg alárendeltjei lábbelijének és ruházatának állapotát. (Sz. Sz. I. R. 40. §. 135. pont i. és j./alpont.)

Ahol a fent említett négy parancsnok a felsorolt kötelességeiket betartják, — ott az anyagi fegyelem jó kezekben van, — helyes a csapatgazdálkodás, — ahol azonban ez hiányzik, ott fordulnak elő azok a hiányosságok, — melyeket az eddig végzett hadtápellenzések alkalmával észleltem s amelyeknek egy részére előadásom keretében még kitérek.

Alosztályparancsnok:

Kötelessége: szigorúan ügyelni alárendeltjei szabályszerű öltözködésére, a felszerelés, ruházat rendbentartására stb. Szervezze meg a felszerelés és ruházat helyes használatát, kímélését és javítását. (Sz. Sz. I. R. 38. §. 131. pont n. és o./alpont.)

Osztályparancsnok:

Kötelessége: intézkedjék a felszerelés és technikai anyagok épségbentartására és megőrzésére. Két havonként legalább egyszer személyesen ellenőrizze ezek állapotát és nyilvántartását, irányítsa az osztály-hadtápszolgálat ügyeit. (Sz. Sz. I. R. 32. §. 119. pont k. és m./alpont.)

Ezredparancsnok:

Kötelessége: tegye meg a szükséges intézkedéseket a ruházat stb. felszerelés tárolására és karbantartására; ezek állapotát és karbantartását személyesen ellenőrizze. (Sz. Sz. I. R. 10. §. 75. pont, i./alpont.)

A következőkben a hadtápszolgálatban ténykedők kötelemei lényegére kívánok rámutatni, amelyből adódnak az ellenőrzési ténykedések.

Ezred hadtápparancsnok:

Ezred pk. anyagi helyettese.

Felelős: az alárendelt honvédegyének és egységek anyagának előírás szerű felhasználásáért, tárolásáért, javításáért és nyilvántartásáért stb., stb.

Kötelességet: gondoskodják, hogy minden honvédegyén megkapja-e az illetményes élelmiszermennyiségét, rendszeresen ellenőrizze és havonként rovincsolja az élelemgazdálkodást; — három havonként köteles ellenőrizni a készletek nyilvántartását, azok mennyiségét, minőségét és teljességét mind a raktárban, mind az ezred egységeinél lévő anyagot, rendszeresen ellenőrizze a pénzügyi szolgálat működését és havonta rovincsolja a pénztárt stb., stb.

Ezred vezető orvos:

Kötelessége: vegyen részt az étrend összeállításában, ellenőrizze a nyersanyagok minőségét és tárolását és az ételek elkészítését; — ellenőrizze az ezred elhelyezési körletének, helyiségeinek, stb. tisztaságát, egészségügyi viszonyait, rendszeresen ellenőrizze az ivóvíz minőségét, — vezesse az eü. anyagok leltárát és háromhavonként rovincsolja a készleteket.

Ezred vezető állatorvos:

Kötelessége: állandóan ellenőrizze a lótáp minőségét, az etetést, itatást és a lovak igénybevételét, az istállók állapotát, a lovak gondozását, a patkolás helyességét és annak kellő időben való végrehajtását, a szerszámozás, a fogatás, a málházás és hajtás helyességét, — havonta legalább egyszer állatorvosi szempontból vizsgálja meg az ezred lovait és egyéb állatait, — vezesse az áeü. anyagok leltárát és 3 havonként rovincsolja a készleteket.

Ezred hadipénztár vezető:

Felelős: az előírt anyagrovincsolások és ellenőrzések elmulasztásából származó oly károkért és veszteségekért, amelyek a rovincsolások, illetve ellenőrzések folyamán felfedhetők lettek volna.

Kötelessége: tartsa meg az előírt anyagellenőrzéseket és rovincsolásokat.

Ezred ruházat-, felszerelés és vonatanyag szolgálat vezető:

Felelős: az ezrednek ruházattal, felszereléssel és vonatanyaggal való ellátásáért, ennek az anyagnak rendben és jó állapotban való tárolásáért stb.

Kötelessége: kéthavonként legalább egyszer személyesen ellenőrizze a ruházat, felszerelés és vonatanyag kellálladékát, annak osztályozását, teljességét, összevetve az előtalált mennyiséget az ezred nyilvántartási adataival stb., stb.

Ezred élelmező szolgálat vezető:

Felelős: az ezred személyi állományának jóminőségű étellel és kellő időben való ellátásáért, az élelmiszer és takarmány előírás szerű tárolásáért és karbantartásáért, a konyhák, étkezdék és élelmiszer raktárak tisztaságáért, a csapattestnek anyagjárandósági cikkekkel, valamint élelmezési felszerelési anyaggal való ellátásáért.

Kötelessége: havonta legalább egyszer ellenőrizze az élelmiszer és takarmány, valamint az anyagjárandósági cikkek meglévő mennyiségét és minőségét; — ez élelmiszerfelszerelési anyagkészletet 3 havonként rovincsolja, ellenőrizze azok szak-szerű használatát és karbantartását, vezesse az előírt leltárt és nyilvántartást, stb.

Ezred gépjárműtiszt:

Felelős: az ezred gépjármű felszereléssel való ellátásáért gépjármű használatának, műszaki kezelésének és javításának helyes megszervezéséért.

Kötelessége: legalább havonta személyesen ellenőrizze az ezred gépjárműveinek és az egész gépjárműfelszerelés állapotát stb.

Ezred szállítoszakasz parancsnok:

Felelős: minden szállításra vonatkozó feladat kellő időben való elvégzéséért stb.

Kötelessége: személyesen ellenőrizze a szakaszon belül a gépjárművek, országos járművek és taligák állapotát, végeztesse el a szükséges javításokat, vezesse a szállítoszakasznál lévő gépjárművek, országos járművek és egyéb felszerelés nyilvántartását és ezt időnként egyeztesse össze az ezred nyilvántartási adataival stb.

Ezred patkolómester:

Felelős: az ezred lóállományának patkolásáért.

Kötelességei: hetente legalább egyszer ellenőrizze a lovak patkolását, a patkolókovácsok munkájának minőségét stb.

Ezred főszakács:

Felelős: az étkezések jó minőségéért, kellő időben való elkészítéséért és az élelemnek a megállapított adagok szerinti egyenlő kiosztásáért.

Kötelességet: személyesen, a konyhaügyeletes jelenlétében ellenőrizze az élelmiszerraktárból külön a reggelihez, ebédhez, vacsorához kiadott anyagok súly szerinti mennyiségét és minőségét, — gondoskodjék a nyersanyagok feldolgozásánál a hulladék csökkentéséről; ügyeljen, hogy a nyersanyagokat a főzőüstbe súly szerint pontosan tegyék be és hogy a hús, kolbász, zsír stb. adagok súlya megfeleljen az élelmiszer kiszolgáltatási jegyen előírt súlynak stb.

Ezred raktárvezető:

Felelős: az anyagok helyes tárolásáért, teljességéért és a raktár tűzbiztonságáért.

Kötelessége: állandóan tudja a raktárban tárolt anyagok mennyiségét és minőségét; — vezesse a raktári elosztókat és nyilvántartásokat — ügyeljen a raktárak tűzbiztonsági rendszabályainak betartására és a tűzoltó berendezések működőképességére.

Ellátószakasz parancsnok:

Felelős: lényegében mindazért, amiért az ezred hadtáparancsnok.

Kötelessége: rovincsolja le negyedévenként teljesen a századok anyagkészletét stb.

Az ellenőrzések fajtái:

Mielőtt a csapatgazdálkodás ellenőrzésének és revíziójának lefolytatására áttérnék, — ismertetem az ellenőrzések fajtáit.

Megkülönböztetünk belső és külső ellenőrzést.

Belső ellenőrzésről előadásom első részében már beszéltem — ez tulajdonképpen a már elmondott kötelmekből adódó és csapattesten belüli ellenőrzésekből áll.

Külső ellenőrzést a magasabb parancsnokságok és a H. M. közegei hajtják végre és ennél megkülönböztetünk:

1. Részletes anyagi vizsgálatot.
2. Anyagi szemlét, ellenőrzést és
3. Kontrollt.

Részletes anyagi vizsgálat (revízió) a hadtápszolgálat minden ágazatára kiterjedő, mélyre nyúló ellenőrzés, mely a csapatgazdálkodás kb. 1/2 évi időtartamának igen alapos és minden részletére kiterjedő felülvizsgálása, — amely rendsze-

rint több napig — 8—10 nap — központi tárintézeteknél több hétig is eltart.

Anyagi szemle, ellenőrzés (felülvizsgálat).

Részleges ellenőrzés, mely a csapatgazdálkodás menetének futólagos felülvizsgálatából áll, — részletekre nem terjed ki, — ezért időtartama is kevesebb, mint a részletes anyagi vizsgálaté.

Kontroll:

Kiadott intézkedés végrehajtásáról való meggyőződés vagy annak ellenőrzése pl. hogy egy megállapított hiányosság kiküszöbölése foganatosítást nyert-e?

Időtartamát illetően — természeténél fogva — rövid tartamú.

II. A csapatgazdálkodás ellenőrzésének (revíziójának) lefolytatása:

Erre vonatkozóan „A hadtápszolgálat” 1950. évi 1—2. számában már részletes tájékoztatást adtam — itt csak ennek lényegét említem meg:

Mint minden feladat végrehajtása előtt tervet készítünk, úgy az ellenőrzés vagy szemle megkezdése előtt is a kiszállást megelőzően a szemlélő készítsen részletes szemletervet, mely tartalmazza azt, hogy a rendelkezésre álló idő alatt melyik alakulatot stb., milyen időpontban, milyen anyagnemet illetően, milyen mértékben szemléli meg. Figyelembe kell venni, hogy egy szemle nap alatt minden anyagot a legteljesebb részletességgel megszemlélni vagy ellenőrizni nem lehet, — ezért egy anyagnemet, vagy ezen belül egy cikket a legapróbb részletekig kell megszemlélni — míg a többi anyagnemet csak olyan mértékben — amilyen a célszerűen összeállított szemletervben szerepel.

A laktanyába való belépéskor a szemlét tartó személyazonosságát az eligazítást végző honvédnek, személyazonossági igazolvánnyal és a tárgyhónapi illetménykifizetési lappal igazolni köteles. Ezenfelül a szemléttartók legidősebbje, ebbeli minőségét a részére kiadott „Nyiltparancs” felmutatásával, a laktanyaügyeletes tiszténél igazolja.

Az ellenőrző bizottságok kötelesek ellenőrizni a csapattest raktárában tárolt, az alosztályok használatában lévő anyag mennyiségét, minőségi állapotát, a főcikkék és egységfelszerelések teljességét. Az általuk előtalált mennyiséget és egyéb adatokat a raktár Nyilvántartási könyvével (nyilvántartási lap-

jaival) és az alosztályok Nyilvántartási könyvében szereplő adatokkal egyeztessék.

Egyeztessék továbbá a raktár Nyilvántartási könyvét (nyilvántartási lapokat) és az alosztályok Nyilvántartási könyveit az ágazat szolgálatvezető Nyilvántartási könyvének adataival.

Az ellenőrzés terjedjen ki az anyaggazdálkodás összes ténykedéseire nevezetesen: a raktárhelyiségek minőségére és biztonságára, a raktári rendre, a készletek rendeltetészerű használatára, teljes számára, használhatóságára, minőségére, gondozására, megújítására, a használhatatlanná vált cikkek felhasználásának, értékelésének módjára, az utánpótlás helyességére, a karbantartási és egyéb hitelkeretek szabályszerű és gazdaságos felhasználására, a nyilvántartás menetének, a nyilvántartási okmányok megőrzésének, a lezárt könyvek maradványainak az új könyvekbe való helyes áthozatalának, az előző ellenőrző bizottság utasításainak végrehajtására, a műhelyek, a javítási munkálatok, továbbá a javító és üzemanyagok gazdaságos felhasználásának és a mesteremberek foglalkoztatottságának ellenőrzésére, a káresetek lefolytatásának szabályszerű voltára, az előírt időközi ellenőrzések, illetve rovacsolások megtörténtének ellenőrzésére.

Ismertetésem végére értem — ismételten hangsúlyozom a csapatgazdálkodás ellenőrzése megszervezésének fontosságát.

A „Techminimum a hadtápszolgálat ellátására” című segédletünk 44. pontja, a csapatgazdálkodás végrehajtása részben, rámutat a gazdálkodás tervszerűségére, — meghatározza, hogy a hadtáparancsnok évi anyagellátási tervet köteles összeállítani — ehhez hasonlóan készítsen ellenőrzési tervet mind parancsnoka, mind pedig saját maga számára, amely az alárendelt szolgálati ágak vezetői ellenőrzési tevékenységének felülvizsgálását is tartalmazza.

Ebben az esetben meghatározott rendszer fogja össze a Szolgálati Szabályzatban előírt ellenőrzési kötelességeket — nem megy feledésbe — és következetes módon gyakorolja minden parancsnok és hadtáparancsnok a szabályzat megállapította törvényerejű rendelkezést, mert mindenki jól vesse emlékezetébe Lenin elvtárs megállapítását:

„A MUNKA TENGELYE A TÉNYLEGES VÉGREHAJTÁS ELLÉNÖRZÉSE!”

HADTÁPPHARCÁSZAT.

BARCZA JENŐ t. hadnagy

Menetek előkészítése és tervezése

A fogatolt szállító egység feladatát menet végrehajtásával oldja meg. A jól végrehajtott menet eredménye a feladat megoldása.

Az ezred szállító századparancsnok feladatát az ezred hadtápparancsnoktól kapja meg. Az ezred hadtápparancsnok parancsa már tartalmazza azt a menetvonalat, melyen az ezred szállító századparancsnoknak vezetnie kell egységét. A megadott menetvonal felderítése azonban gyakran az ezred szállító századparancsnok feladata. Előfordul, hogy a menetvonal ismert, ebben az esetben az útfelderítés elmarad. Gyakoribb azonban az az eset, mikor a fogatolt járműveknek az ezred hadtápkörletébe eső melékutakat jelölik ki a magasabb parancsnokok utánszállítási és kiürítési útvonalaként.

Az útfelderítés kiterjed az út járhatóságára száraz és nedves időben, műtárgyak teherbírására, gázlók és átkelőhelyek, gyülekező és várakozóhelyek, rövid és hosszú pihenőhelyek kijelölésére és azok biztosítására, rejtett és fedett útszakaszok megjelölésére. Az út emelkedéseinek, lejtéseinek megállapítására, valamint a menetidő hozzávetőleges kiszámítására.

Az útfelderítés alatt a szállító század telephelyén a menetre való felkészülés folyik.

A) Menetek előkészítése.

A menetre elő kell készíteni a hajtólegénységét, a lovakat és a vonatanyagot.

A hajtólegénységnek politikailag alá kell támasztani a menet célját. A helyzetnek megfelelően ismertetni kell, hogy a menet sikeres végrehajtása milyen eredményt hozhat, de rá kell mutatni arra is, hogy a menet alatti fegyelmetlenség, gondatlanság, kötelességmulasztás milyen nagy lehetőségeket, milyen tág kaput nyit az ellenségnek.

Itt szeretnék egy megtörtént esetet röviden leírni, mely kelőképpen rávilágít arra, hogy a menet politikai előkészítése döntően befolyásolja a menet eredményességét. A nyári gyakorlat alatt a szokott időnél előbb kellett a szállító szakasznak indulnia. A riasztással egyidőben kaptuk a menetparancsot is. Gyorsan elkészültünk, befogtunk, megindultunk. Kb. 10 km-t tettünk meg üres járművekkel. Rendellenesség nem mutatkozott. A rakodás után folytattuk a menetet. A megrakott járművekkel egyenletes volt a menet, csak egy jármű maradt le mindig néhány km-re. A máskor jól húzó lovak voltak mindig lemaradva. A hajtó is a régi volt. A menet folyamán rövidesen kezdett izzadni és a további menet alatt állandóan fokozottan izzadt a RUDAS ló. A NYERGES ló száraz maradt, de szokatlan nyugtalanságának okát a hajtó ostorral próbálta orvosolni a hegymenetek alatt. Az első megállásnál azonban fény derült a jármű lemaradásának okára, az ostor felesleges alkalmazására, a NYERGES ló nyugtalanságára és a RUDAS ló fokozott erő kifejtésére. A 2-fog. országos szügyhám-szerszám húzóbőrből készült (szügylap) izzasztólap befelé áthajlított részéből egy talpszeget (csigaszeget) vett ki a hajtó. Az ő politikai öntudatának és lószerezetének tudható be, hogy ez a talpszeg nem tette hosszú időre szolgálatképtelenné a lovat, hogy a szállító-tér csak rövid időre csökkent. A csigaszög felfedezésekor már egy kb. 5 Ft. nagyságú, de nem mély seb mutatkozott a ló fogatolás szempontjából igen érzékeny testrészén. Nem kétséges, hogyha naponta csak egy ilyen eset fordul elő, vagy csak egy nap jut a belső ellenség ilyen lehetőséghez az nagyban visszaveti a szállítószakasz harcképességét, különösen akkor, ha ez a napi átlagos veszteségeken felül mint plusz mutatkozik.

Elő kell készíteni a menetre a lovakat is. A lovak erőállapota, jó kondícióban tartása a szállító szakasz pk. állandó feladata. A menet előtt különösen a lovak lábain, a patkoláson van a súly. Hiányzó patkókat már a menet alatt és a menet befejeztével kell

pótolni. Most a meglévő patkók ellenőrzését kell végrehajtani. Laza patkókat meg kell húzni, hiányzó patkószegeket pótolni kell, — különösen akkor, ha agyagos, vagy sáros úton történik a menet. Az agyag száraz időben igen kemény (patadobogást jól hallani rajta), nem sülyed bele a ló lába egy keveset sem. Sárban — főleg az agyagos sárban — a ló patája földreéréskor mélyen (esetleg teljesen) belemerül a sárba, és a következő lépésnél a sár visszatartja (kihúzáskor cuppan) a patkó igen erős visszatartásnak van kitéve, így ha laza, vagy gyenge a patkók felerősítése, a patkót le is veszi. A menet előtt közvetlen következik a sarkalás. A külső sarokvas feltétlenül legyen magasabb. Esetleges cseréket a meglévő sarokvasakkal hajtsuk végre, de a túlságosan lekopott sarokvasakkal ne kezdjük meg a menetet, mert a menet alatt teljesen lekopik és nagyobb bonyodalmakat okoz.

Télen éles sarkakat használjunk. Ezáltal a ló csúszkálását lehet megakadályozni, illetve csökkenteni és kapaszkodását segítjük elő. Mindig meg kell akadályozni, hogy a lovak összerúgjanak, de különösen éles sarokkal, mert egy ilyen rúgás nagy kárt tehet a másik lóban. A patákat meg kell tisztítani a patazsirtól. A patazsírba ragadt por, piszok roncsolja a pata szarúanyagát.

A vonatanyag menet előtti előkészítése is döntően befolyásolja a sikeres menetet. Az országos járművek tengelyeinek megkenése a tengely és a kerékagypersely surlódásának csökkentését, a ló erejének kímélését célozza. A kerékagypersely menetes kenőárkainak kenőanyaggal való megtöltése nemcsak a kerekek könnyebb forgását eredményezi, de a tengelyek kopását is késlelteti, ami nemzetgazdasági szempontból is jelentős.

A 2-fog. országos szügyhámszerszám állandó karbantartása eredményezi, hogy a szerszámzat mindig puha, hajlékony állapotban van, ezáltal nem okoz törést.

A menetek előtt az új szerszámot fel kell igazítani (passzítni) a lóra. Ha lópótlás érkezett, a régi szerszám nem minden esetben jó változtatás nélkül az újonnan érkezett lovakra. A szerszámigazításnál nem szabad elmulasztani az alábbiakat:

A kantár pofaszíj csatjának (tarkón) csatolását a zablához viszonyítva kell becsatolni. Hiba, ha a zabla nem a hordázba kerül (ez a metsző és zápfogak közötti foghíjas rész). Ha kilóg a hordából a ló fogai közé kerül a zabla, nem uralható a ló kettős keresztgyeplővel. Ha a ló feje nagyobb, mint a kantár eddigi csatolása és nem változtatunk a pofaszíjak hosszán, a zabla a zápfogak közé kerül a ló szájszegletét állandóan húzza, ismét nem tudunk hatni a lóra a bakról eredményesen.

„ A torokszíj nem lehet szoros (szűk gallér). A torokszíj alatt benyulva egy felfektetett ökölnek kell beférnie anélkül, hogy a nyelőcsövet érintené.

Más szíjjak alá két új könnyű bedughatósága a mérték. A kettős visszatartólánc, szügykarikához, illetve az országos nyaklóhoz való csatolása a terephez alkalmazkodva történik. Ha hegyes (sok lejtmenet) a menetvonal, a visszatartóláncot rövidebbre húzva, ha az út sík, hosszabbra engedve kell rögzíteni.

A hasló csatlékot a hasló csatosrészhez úgy kell csatolni, hogy egy felállított ököl férjen a ló hasa és a hasló közé. Húzásnál a ló beledől és gerince felfelé ívelődik és a rövidegre csatolt haslót feszíti, erejét nem tudja kifejteni és elszakítja a haslót.

Az istráng rövidegre húzását, vagy hosszúra engedését a húzóvonal hosszúsága, illetve a vízszintesen bezárt szög nagysága szabja meg. A húzóvonal hosszúsága vonathámos lovaknál kb. 210 cm hosszú, a húzószög nagysága 12° legyen.

A fentiekből látható, hogy a menet előtt a szállító szakasz minden beosztottja részére milyen el nem nagyolható, részleteiben fontos feladat hárul. Az így fogatónként elkészített szállító szakasznak minden előfeltétel adva van a menet sikeres végrehajtásához. A biztos siker azonban csak akkor következik be, ha a végrehajtandó menet alaposan a részletekig menően meg is van tervezve.

Az útfelderítésről visszaérkezett szakasz pk. készítse el részletes tervét, ezt rögzítse is le akár a térképére, akár a jegyzeteiben és készítse menetsparancsot a szállító szakasz részére.

B) Menetek tervezése.

A menetek tervezése általában egy adott fix pontból indul ki, mely fix pont a feladat, illetve a parancs. Legtöbb esetben a parancs, mely a menetre intézkedik tartalmazza az indulás idejét, illetve azt az időt, melyre a szállító szakasznak a menetcélt el kell érnie.

Előfordul, hogy a menetet a szállító szakasz pk. minden korlátozás nélkül hajtja végre. Ez főleg olyankor áll fenn, ha huzamosabb, többnapos menetet hajt végre, megszakítás nélkül. Ebben az esetben sem mehet a szállító szakasz minden terv nélkül, mert a tervnélküli menetről a pk. nem tudja, hogy hova mikor fog érkezni, ezáltal a szállító szakaszra sem lehet mindig biztosan számítani. A tervet nem készítő pk. kapkod, idegesen intézkedik a helyszínen, ellenparancsokat ad, aláássa a pk-i tekintélyt és megrendíti a beosztottak beléje helyezett bizalmát. Az ilyen egység

kimerülten ér a célhoz, további alkalmazása késve eszközölhető. A szállító szak. pk. elsősorban döntse el, hogy nappal vagy éjjel fogja végrehajtani a menetet. A szempontok melyeket itt figyelembe kell venni az alábbiak:

Nappal könnyebben vezetheti egységét, mert a mindenkori helyzet gyorsan áttekinthető, így a biztosítása is kevesebb erővel oldható meg, de az ellenség állandóan szemmel tarthatja. Meglepetésszerű tűzrajtaütéskor a pillanatnyi tartózkodási helyéről is intézkedhet, mindenki látja az adódott helyzetet, nem lesz riadalom.

Maga a menet folyamatos, ha az ellenséges repülőátadások nem kényszerítik gyakori megállásra, majdnem surlódásmentes. Az emberek és lovak erejét kiméli, mert kevésbé fárasztó kivéve nyáron a nagy hőség nem előnyös, és ilyenkor — főleg ha holdvilág is van — az éjszakai menetet válassza még akkor is, ha a fokozottabb figyelés jobban igénybeveszi beosztottjait.

Az éjjeli menetben a parancsnoknak áttekintési lehetősége nincs, nehezebb az összeköttetés és így nehezebb a parancsnoklás, nehéz megtalálni valakit (alparancsnokot, szolg. vez., patk. mestert.), éjjel a tájékozódás is nehezebb, mert csak az út közvetlen közelében lévő látható és feltalálható műtárgyak szerint lehetséges.

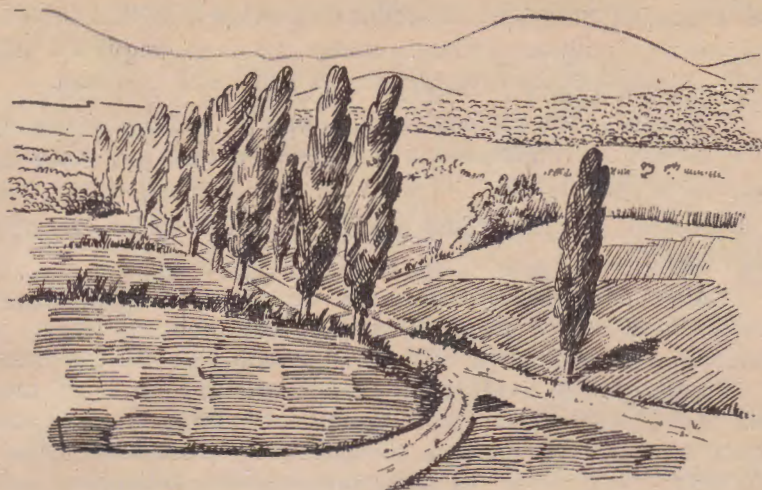
Fokozottabban kell vigyázni tűzrajtaütéskor a pánik elterjedésének megakadályozására. A járművek éjtszaka egymásba mennek (saroglya, végdeszka eltörik), ha a hajtó elalszik. A leszakadt részek eltévednek. Az éjjeli menet alatt csak rövid pihenőket lehet tartani, hosszú pihenő alatt az emberek elalszanak. A menet alatt szükséges rögtönzéseket (keréktörés) hosszabb idő alatt tudják rendbehozni, mindez ugyan az ellenség figyelésének kikapcsolásával hajtható végre. Az éjjeli és nappali menetek közötti előnyök és hátrányok egymással szembenállítása eredményezhet egy hajnali, vagy egy alkonyi menetet. Mind a kettő félmegoldás. Az utóbbi könnyen belenyulik az éjtszakába és ellene szól annak az általános elvnek, mely szerint inkább sötétben induljon az egység a régi helyéről, mint sötétben érkezzen az új helyére. A menet végrehajtásának idejét a mindenkori feladat és az ellenség helyzete szabja meg.

Az útfelderítés alapján menettervét a szakasz pk. nappali menetnél az ébresztőtől, éjszakai menetnél az utolsó étkészítéstől, zabolástól dolgozza ki. Az ébresztő után 2 órával a menetet kezdje meg. Ez az idő a reggeli előkészületekhez elegendő. Térképről, vagy a felderítés alapján készített útvázlatába jelölje meg az útvonalszakaszokat, melyeket a menetidőszámítás szerint el

kell érnie. Készíthet grafikont, melynek vízszintes tengelyére az időt (óra) a függőleges tengelyére az utat (km) vegye fel és a kettő találkozási pontjához rajzolja, vagy írja azt a helyet vagy tárgyat amit el kell érnie. Így ellenőrizheti a menetének folyamatosságát.

Az így elkészített és megtervezett menet minden körülmények között megadja az alapot a menet sikeres végrehajtásához, mely a feladat megoldását jelenti.

*„A Szovjet Fegyveres Erők katonai kiképzésének vezérelve
mindig az volt,
és továbbra is az marad, hogy megtanítsa a hadsereget mindarra,
amire a háború esetén szükség van.” Sztálin.*

HORVATH ANDOR őrnagy

A tereptan oktatása a nevelés szolgálatában

I. Mi a követelmény a tereptan-előadóval szemben?

A kommunista nevelés alapját, mint ismeretes, a szocialista hazaszeretetre való nevelés képezi. Ezt a kérdést minden tiszt, minden politikai vezető, minden parancsnok, minden előadó köteles állandóan szem előtt tartani.

Nem lehet egyetlen egy, ideológiamentes, politikanélküli előadást tartani. Minden előadásnak mélyen megalapozott ideológián kell nyugodni és nemcsak egyik, vagy másik tárgy szakismereteit kell átadni, hanem az előadást fel kell használni az erkölcsi nevelésre, a szovjet hazafiságra és a katonai bátorságra való nevelésre is. Meg kell jegyezni, hogy még igen sok előadó van, aki a gyakorlatban ezeket az elveket nem valósítja meg, szakmáját helyezi előtérbe és úgy gondolja, csak az a kötelessége, hogy a szaktantárgyát előadja és nem törődik azzal, hogy az előadás alatt a hallgatókat a fent ismertettekre nevelje is. Az ilyen előadó a saját tantárgyát strucc-politikával tanítja. A foglalkozások nála szárazan, a hazaszeretét érzésének felkel-

tése, a szovjet tudomány és kultúra ismertetése nélkül folynak. Az ilyen nem politikus katonai oktatás, az ilyen elhajlások ellen eszmei vonalon minden tekintetben fel kell venni a harcot.

Nincs és nem is lehet olyan tárgy, amely tárgyánál fogva ne lenne felhasználható a katonák nevelésére, a szovjet hazafiasság felkeltésére.

Nézzük, hogyan is kell például a tereptant a nevelés szolgálatába állítani.

Mi a követelmény a tereptan előadóval szemben, hogy a nevelési kérdéseknek megfeleljen? Legfontosabb az, hogy jól felkészüljön az előadásra, mélyen átgondolja az előadás menetét, helyesen tudja kiválasztani és felhasználni a nevelési módszert. Egyszóval az előadó a legmagasabb fokra emelje saját eszmei képzettségét, naponta tökéletesítse ismereteit, ismerje pedagógiai mesterségét és saját tárgyának történelmi fejlődését.

A katonai tereptan minden része bőségesen tartalmaz anyagot, melyet felhasználhatunk a szovjet hazafiasságra és a katonát büszkeségre való neveléshez.

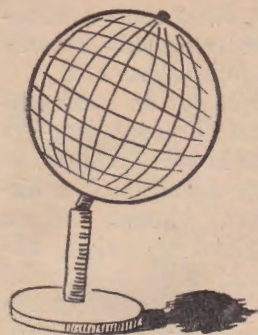
II. Mit oktassunk?

1. Amikor a „Terep tanulmányozása harcászati szempontból” című tárgykört oktatjuk és ismertetjük a terep fajtáit, a talajtakarókat, feltétlenül térjünk ki a Szovjetunió jellemzőire, amelyek a szocializmus országát jellemzik. A szovjet emberek Lentin, Sztálin által kijelölt úton ha-

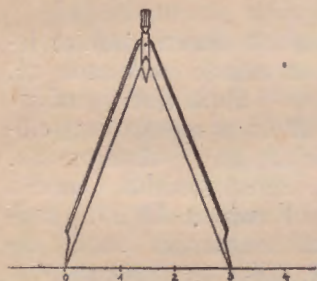
ladva, nap mint nap megváltoztatják a föld arculatát: harcolnak a szárazság ellen, hatalmas erdőültetvényeket létesítenek, kiszárítják a mocsarakat, benépesítik a sivatagokat és gazdagítják az országukat az emberi szükségletben.

Sok időt igényel egy ilyen ismertetés? Természetes, hogy nem. Ezeket az ismertetéseket össze kell kapcsolni a szaktárgyak előadásával és így elérjük azt, hogy a hallgatókban az érdeklődés állandóan meglesz.

2. Ha a földgömről beszélünk, vagy ha ismertetjük a hálózat beosztást, közöljük a Szovjetunió hatalmas méreteit. Mutassunk rá, hogy a Szovjetunió a világ legnagyobb állama, a földgömb egy hatodát foglalja el, több mint 22 millió km² a területe és több mint 55 ezer km. hosszú a határa. Magyarázzuk meg, hogy a Szovjetunió területén elférne két Európa, vagy fél Ázsia, vagy három Ausztrália. A Szovjetunió háromszor nagyobb, mint az Amerikai Egyesült Államok területe, tizennégyszer nagyobb, mint

Anglia, Spanyolország, Olaszország és Franciaország együttesen. Ezen a hatalmas területen a népek testvéri közösségben építik a kommunizmust.

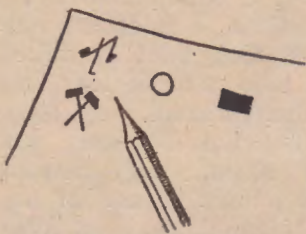

3. Ha a térkép méretarányáról beszélünk, ismertessük meg a hallgatókat a szovjet geodéziával és asztrológiával. A szovjet geodézia-tudósok újlag ellenőrizték a föld méreteit és megvizsgálták a föld alakját. Megállapították, hogy a földgömb nemcsak a sarkoknál, hanem az oldalán sem egészen egyenes. Ezek az új adatok segítettek hozzá a terepészeket, hogy sokkal pontosabb, új térképeket készíthessenek.

Azelőtt a földrajzi és katonai térképeket azoknak a földtani adatoknak alapján készítették, melyeket a német Bessel számított ki, aki, mellesleg elmondhatjuk, igen nagy mértékben felhasználta a hatalmas és világszerte közzismert orosz tudós Sztruvénak a XIX. század elején végzett munkái alapján az orosz terepészek által kiszámított anyagot. Most már sokkal pontosabb adatokat tudunk a föld méreteiről, melyeket a kiváló szovjet geodézia tudós Kraszovszkij (1878—1949-ig) irányítása alatt számítottak ki. A szovjet geodézisták szakítottak az eddig meglévő sokféle hálózatbeosztással és a Szovjet Fegyveres Erők Minisztériumának 1946 április 4-i parancsa szerinti áttértek az egész Szovjetunió területén az egységes hálózat-rendszerre.

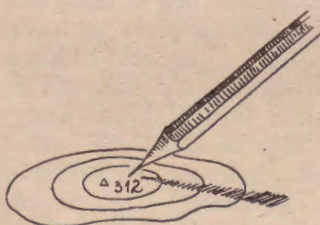
Ha ezeket a kérdéseket megvilágítjuk, rámutatunk azok jelentőségére, a hallgatók ismeretei a katonai tereptan minden

területén bővülnek és meggyőződnek arról is, hogy csak a Szovjetunió az, ahol megvan a lehetőség minden tudomány sikeres kifejlesztésére, így a tereptan és a geodézia fejlesztésére is.

4. Ha a térképjeleket és azok rajzolását oktatjuk, az előadást tegyük tanulságossá és érdekessé. Teljesen az előadótól függ, hogy a hallgatók a térképen ne holt jeleket, hanem élő, a valóságban is meglévő gyárat, bányákat stb. lássanak, ahol a szovjet emberek millióiban a hazaszeretet érzése lobog. Nem lesz-e érdekes például,

ha elmondjuk, hogy a Szovjetunióban minden évben a térképre új és új jeleket kell rajzolni, mert új üzemek, új vízierőművek, gátak, új szubtrópusi ültetvények stb. keletkeznek. Jelenleg a Szovjetunió térképein több mint 700 egyezményes jelet találunk.

5. A domborzat ábrázolásának ismertetésénél az előadó mutasson rá, hogy mindkét ábrázolási módot (szintvonalakat és a csíkozottat) először a Szovjetunióban alkalmazták. A domborzat ábrázolásának módja Oroszországban már a XVIII. században sokkal magasabb fokon állott, mint a külföldi államokban. Már

1870-től kezdve az orosz térképészek a térképeken a domborzatot ugyanúgy szintvonalalal ábrázolták, mint ma. Addig a domborzat ábrázolása csíkozással történt, aminek az olvasása lényegesen nehezebb volt. Az orosz hadseregnek 1877—1878-ig a Balkánon a hegyes terepen vívott hadműveletei bebizonyították, hogy a domborzat ábrázolása szintvonalakkal sokkal előnyösebb, mint csíkozással. A külföldi országokban a domborzatnak szintvonalakkal való ábrázolását lényegesen később kezdték meg. Az orosz térképészek ilyen irányban végzett munkája elvitathatatlan. Munkájuk és sikereik a szovjet hatalom éveiben megsokszorozódtak.

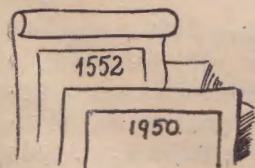
A szovjet tudósoknak, mint a Sztálin-díjnyertes *Drogtsevnak*, *Ruszinovnak* és a többieknek köszönhető, hogy olyan korszerű műszereket és eszközöket sikerült létrehozni, amelyek a domborzat ábrázolását új módszerekkel lényegesen megkönnyítik.

Tanulságos még, ha a hallgatókat figyelmeztetjük arra, hogy a Nagy Honvédő Háborúban tekintet nélkül arra, hogy a Szovjet Hadseregnek kiváló térképek és fényképek álltak rendelkezésre, igen gyakran szükségessé vált az ellenséges terep személyes felderítése is. Ezt a különösen nehéz feladatot a szovjet harcosok kiválóan teljesítették. Nézzünk egy példát. 1944 szeptember utolsó napján négy szovjet felderítő elérte a Kárpátokat. Csernov hadnagy, Martinov szakaszvezető, Hripko és Szluckij honvéd. A hadsereg még a Kárpátok előlejtőjén volt és készülődött a hegyi harchoz, ezért feltétlenül szükséges volt az előttük lévő erdős-hegyes terep, valamint az ellenség felderítése. A kiváló felderítők becsületesen teljesítették feladatukat és minden akadályt leküzdöttek. Sikerült az ellenség elhelyezésébe beszivárogni, nappal, éjjel, ködben, zivatarban előnyomulva kihasználták a bokros, bozótos területeket, a szakadékokat, átkeltek a hegyi patakokon. Semmi sem képezett akadályt a szovjet felderítők előtt. Igen értékes adatokat szolgáltatottak egységüknek a terepről és az ellenség védeméről.

A Nagy Honvédő Háború igen számos tanulságos példát szolgáltatott arra, hogy a szovjet harcosok milyen mestertien alkalmazták a katonai tereptani ismereteiket. Az ő példájukat a katonai tereptani foglalkozásokon a nevelésre minden esetben használjuk fel.

6. Ha a térkép alapján az irányra való mozgást oktadjuk, feltétlenül térjünk ki a Szovjetúnióban lévő mágneses erőviszonyokra. Köztudomású, hogy a mágneses erő összefüggésben van a vastartalommal. Itt mutassunk rá arra, hogy a szovjet emberek Kurszk körzetében a világ legnagyobb kincsét tárták fel. Ennek következtében a Szovjetúnió a vasérctermelés terén a világ első helyét foglalja el.

7. Ha a Szovjetúnió katonai térképeit ismertetjük, feltétlenül mutassunk rá a szovjet katonai térképek fejlődésére. Már 1552-ben megkezdődtek Oroszország térképezési munkálatai, melyek 1599-ben értek véget. Az a térkép, amelyet „A Moszkvai Állam jellemző vonásai” néven nevez-

ték, az első orosz hadászati térkép volt. A XVII. században az első orosz kartografus Remezov 24 lapból álló atlaszt készített. Ez pontosságban felülmulta az összes külföldi térképeket és atla-

szokat. A földrajzi és katonai térképek készítése igen nagy lépés volt, amikor I. Péter alatt az orosz topográfusok először kezdték meg a térképeknek a terepfelmérés alapjáni összeállítását és nem az utazók elbeszélései alapján. Nem hozzávetőleges távolságokkal dolgoztak, hanem pontos méretarányval, nem hozzávetőlegesen, hanem földrajzi szélesség és hosszúság szerint. A terepfelmérés végrehajtására külön expedíciókat szereltek fel minden tartományban, sőt Kamcsatkában is. Ennek a hatalmas munkának eredményeképpen az orosz topográfusok 1745-ben elkészítették „Oroszország atlaszát”-t. Abban az időben ez az atlasz egyedülálló volt, Európa egyetlen államában sem volt hozzá hasonló. Az atlaszt a kiváló és világszerte ismert kartografus és geografus Ivan Kirilov állította össze.

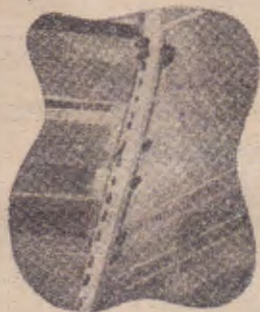
A XVIII. században az orosz térképészet szintén az első helyen állt. A zseniális orosz tudós Mihail Vasziljevics Lomonoszov kifejlesztette a megkezdett munkákat. Egy földrajzi intézetet alapított, amelyet hosszú éveken keresztül vezetett és folytatta a harcot a külföldi irányzatokkal szemben. Lomonoszov az orosz térképeken először alkalmazta a helyes elnevezéseket, jeleket és először használta a helységeknel a lakosság lélekszám-megírását. Lomonoszov raktá le a kartografia alapjait. Hála az ő munkájának, Oroszországban a XVIII. században olyan térképeket készítettek, amelyek messze túlszárnyalták és megelőzték a külföldi államokét.

Miután így a felmérés és a katonai térképezés alapjait lerakták, hatalmas arányokban indult meg a fejlődés és a térképkészítés. 1822-ben először használtak egyezményes jeleket a térképeken. Ebben az évben Bolotov geodézia-professzor korszerűsítette a csíkozást. 1868-ban az orosz topográfusok olyan pontos műszereket készítettek, amelyek még napjainkban is használatosak. 1870-től kezdve az orosz topográfusok, mint ahogy már ismertettük, korszerű eszközökkel megkezdték a domborzat szintvonalas ábrázolását. Így az orosz topográfia a XIX. században Európában az élen állt.

A Szovjet hatalom éveiben a térképészet sokkal nagyobb lehetőségeket kapott a fejlődéshez. A világon első helyen áll a térképek elkészítésének technikájában. Új méretarányokat készítettek, egységes ábrázolást, egységes feliratot vezettek be, fokozták a térképek elkészítésénél a pontosságot, a teljességet. Ma már mindenütt tervszerűen folyik az élenjáró szovjet tudósok és technikusok vezetésével a terepfelmérés. A szovjet topográfusok áttértek a földi felmérésnél sokkal korszerűbb légi felmérésre.

A Nagy Honvédő Háború éveiben a szovjet topográfia állandóan ellátta a hadsereget kiváló térképekkel. Pedig a hadsereg hatalmas mennyiséget követelt. Ismeretes, hogy a térkép-mennyiség, melyet az orosz hadsereg 1877—1878-ig vívott háborúban elhasznált, egy taligán, az orosz-japán háborúban 1904—1905-ben felhasznált térképek két vagónban, az első világháborúban 1914—1918-ban két szerelvényben lettek volna elhelyezhetők. A Nagy Honvédő Háború éveiben a Szovjet Hadsereg 25 szerelvény térképet használt fel. Csak a szovjet hatalom sztálini élenjáró technikájával tudta ezeket az igényeket kielégíteni.

Mindezeket az adatokat szükséges, hogy ismerjék a hallgatók, mert ezáltal fejlődik bennük a szocialista szovjet hatalomhoz való ragaszkodás is.

8. Ha a légi fényképezést ismertetjük, mutassunk rá, hogy a légi fényképezés Kovanko munkáján alapszik. Népszerűsíteni kell a kiváló szovjet tudósok, Pavlenkó, Kovankó, Najtyenyov, Tyille és a többiek munkáját. Ők voltak azok, akik lefektették a légi fényképezés elméletét. Például Tyille professzor elgondolása szerint hajtották végre a több objektíves légi fényképező géppel a légi fényképezést. Tyille elgondolása szerint egyszerűsítette Ausztria és Németország a légi fényképezőgépeket.

Napjainkban a szovjet légi fényképezés nemcsak elérte, hanem messze felülmulta bármely kapitalista állam légi fényképezését. A Sztálin-díjjal kitüntetett *Drobisev* olyan korszerű és kiváló műszereket készített, amelyek segítségével a terepfelmérési eljárás lényegesen meggyorsult.

A Nagy Honvédő Háború éveiben különösen széles körben alkalmazták a légi fényképezést. Nélküle nem lehetett volna egyetlen hadműveletet sem végrehajtani. A szovjet légi fényképezés is a sztálini ötéves tervekre épült, mert azok biztosították számára a kiváló repülőgépeket, a világ legjobb lencséit és a legkorszerűbb technikát. A korszerűsített eljárások, az új munkamódszerek igen nagy mértékben megkönnyítik a szovjet térképészek munkáját. A terepfelmérés végrehajtásánál „az élenjáró kiváló munkamódszerek a Nagy Októberi Szocialista Forradalomig ismeretlenek voltak és nincs messze az az idő, amikor a terepfelmérés a fiatal szovjet topografusok munkája következtében a lehető legegyszerűbb lesz.”

A kiváló szovjet topográfiai és geodéziai tudományt az előadásunk alatt mindenkor népszerűsítsük. A tereptan előadó, ha a szovjet tudomány és technika ismertetésénél bármilyen megnyilvánulást észlel, amely a külföldi technikát helyezi előtérbe, kiméletlenül vegye fel a harcot vele, fokozza a szeretetet a szocialista Szovjetunió, a szovjet kultúra és tudomány iránt.

A fent ismertetettek alapján végső következtetésképpen levonhatjuk, hogy a szovjet katonai térképészet is szemléltetően mutatja a hatalmas szovjet állam értékességét, a szocialista termelés fölényét a kapitalista termelés fölött, a szovjet tudomány és technika elsőrendűségét.

A katonai tereptant, mint bármely más tantárgyat is, használjuk fel tehát az oktatásnál a nevelésre.

„A Szovjet Fegyveres Erők katonai kiképzésének vezérelve mindig az volt és továbbra is az marad, hogy megtanítsa a hadsereget mindarra, amire háború esetén szüksége van. A tapasztalat megmutatta, hogy a korszerű háború magasjokú harci és erkölcsi tulajdonságokat, jó katonai és politikai kiképzést, magasjokú haditechnikát, megbízható együttműködést, nagy fizikai erőt és kitartást követel a hadseregtől!

(Sztálin)

ÉLELMEZŐ SZOLGÁLAT.

BERECZ ÁRPÁD hhs. alezredes

Az élelmezés köréből

Újszerű gyorsfagyasztási eljárás.

A gyorsfagyasztással tartósított élelmiszerek minőségileg fe'ulmulják az egyéb módon előállítottakat, s tápérték, izletesség, színeződés, stb. tekintetében legközelebb állnak a friss állapotban lévőkhöz; ezért piaci értékük is nagyobb a többieknél. A fagyási idő tekintetében a „gyorsfagyasztott” élelmiszerekkel szemben támasztott tudományosan megállapított követelmény az, hogy a kristályodási folyamatra 8 órán belül az anyag teljes keresztmetszetében be kell fejeződnie.

A fagyasztás általában alágútszerűen kiképzett kamrában történik. A mozgó szalagra, vagy hordókocsra helyezett, kisebb darabokban lévő áru, — fokozott légáramlásnak és mély hőmérsékletnek kitéve, — rövid idő alatt megfagy.

Mivel a fagyási idő — különösen csomagolt állapotban — az anyag vastagságával általában az egyenes aránynál nagyobb mértékben növekszik, a gyorsfagyasztó-berendezésekben az élelmiszereket általában még igen mély hőmérséklet alkalmazása esetén is csak kisebb darabokban lehetett fenti követelményeknek megfelelően fagyasztani, különösen, ha csomagolva kerültek a fagyasztóba.

Nagyobb mennyiségű baromfinak egy tömegben való fagyasztási ideje a nagy vastagság miatt csomagolatlanul is jelentékeny, leszögezett ládába csomagolva pedig a fokozott hővezetési ellenállás miatt aránytalanul megnövekszik, ezért

gyorsfagyasztott árut nagyobb csomagolásban eddig előállítani nem lehetett.

Miután egyrészt az exportra kerülő baromfi eddigi 25—50 kg-os ládákbba való csomagolási módjától szállítástechnikai okok miatt eltérni nem lehet, másrészt fontos nemzetgazdasági érdekek fűződnek ahhoz, hogy az áru külföldi viszonylatban is versenyképes minőségű legyen, szükséges volt új fagyasztási eljárás kidolgozása, illetve berendezés megszerkesztése.

Az e célra kidolgozott újszerű fagyasztási eljárás és gyorsfagyasztó alagút segítségével a baromfinak ládákbba való csomagolását kétszeri megosztásban végezzük. Először a ládákat fagyasztásna előkészítjük, s csak a fagyasztóból kikerülve, szegezzük a fedél- és fenékléceztést véglegesen a ládakeretre. A fagyasztásra való előkészítés úgy történik, hogy a végleges ládakeretre rakott baromfi összetartására fedél- és fenékbortításul alumíniumból készült bordázott lapokat erősítünk s a ládák így kerülnek a fagyasztóba.

A ládákra erősített bordázott alumínium lapokkal a „kontaktfagyasztás”-nak újszerű, különleges fajtáját alkalmazzuk, mert azáltal, hogy a fémlapok belső oldalukkal szorosan a nyers hússal érintkeznek, külső, nagyfelületű bordázott oldaluk mentén pedig közvetlenül a mély hőmérsékletű levegő nagy sebességgel áramlik, a hőátadási és hővezetési ellenállást csökkentjük, s ezzel egyben a fagyási idő lényegesen megrövidül.

Dobozolt konzervek sterilizálásának alapelvei.

Dobozolt konzervek biológiai értékét, tápanyagtartalmát, fogyaszthatóságát és eltarthatóságát a helyesen és kielégítően végrehajtott sterilizálás biztosítja, mivel ezek készítésénél konzerválószeret általában nem alkalmaznak.

Sterilizálás folyamán az elkészített, s már légmentesen lezárt dobozos, vagy üvegebe csomagolt árut oly magas hőmérsékleten s annyi ideig tartjuk, hogy az áruban esetleg bentlevő s azt — benne elszaporodva — tönkretevő, bomlasztó mikroorganizmusok elpusztuljanak.

Ezt a feltelet teljesíteni könnyűnek látszik, de a valóságban nem az, s éppen ezért fordul még mindig elég gyakran elő, hogy a sterilizálás nem kielégítő s az áru romlásnak indul, mivel túl magas hőfokon történő sterilizálás a termék minőségét, illetve megje'lenését rontja s ezért kerül.

Az egyes doboznagyságoknál s az ezekben levő különböző konzerveknél tehát külön-külön kell megállapítani a szükséges időt, hogy megadott nagyságú és megadott tartalmú doboz

megadott hőfokú térben, illetve folyadékban elhelyezve, közép-pontjában felvegye a kívánt hőfokot.

A konzerv minőségét javítanunk kell, gyártási módszereinket át kell értékelnünk, a fertőzés és hibás sterilizálás okozta értékrombolásokat el kell kerülnünk. Mulhatatlanul szükséges tehát, hogy nyersanyagaink minőségének és gyártási módszereinek javítása mellett kutatóintézetünk állapítsák meg:

- a) a fellépő fertőzéseket,
- b) azok hőtűrését, illetve pusztulási görbéjét,
- c) a használatos üveg- és doboznagyságok hőpenetrációs görbéjét, minden konzervre.

Műbél (mesterséges kolbászburok).

A lakosság széles köreinek érdeklődése a kolbászárúk iránt és ezek gyártásának kiszélesedése következtében a természetes bél hiánya a kolbászárúk gyártásánál mind élesebben mutatkozik. Ezért a húsiparban felmerült annak szükségessége, hogy műbél alkalmazzanak. Ezeknek a kolbászburokknak az anyaga az utóbbi 25—30 esztendőben nem nagyon változott, s praktikus változata csak 3 formában jelentkezett: pergamentpapírból, viszkózából és írhaanyagból, fehérjéből készült műbél.

Vizsgáljuk meg külön-külön ezeket a fajtákat:

Pergamentburok: pergamentpapírból, vízálló ragasztóval készül. Ezt a burkot ragasztva, főtt-, vagy füstöltkolbászok részére kolbász hosszúságban, vagy 30—40 cm, vagy 10—20 méteres hosszban készítik. A kolbászburok részére gyártott pergamentnek a legnagyobb rugalmassággal és gázt át nem eresztő tulajdonsággal kell bírnia.

A pergamentburkot használat előtt vízben megáztatjuk. Töltés után a kolbászokat néhányszor zsineggel tekerik át, hogy a burok végének kiszakadását megelőzzék. A füstölést gyengén, kétszer kell végezni.

A pergamentburok hátrányai közé kell sorolnunk a rugalmasság hiányát, minek a következtében a töltelék kihülése után a burok ráncossá válik. Mégis, ennek a buroknak alkalmazása és felhasználása elfogadható.

Viszkózaburok: Összehasonlítva a pergamentpapírral, több előnnyel rendelkezik, azonban előállításuk sokkal bonyolultabb és különleges gyári berendezést igényel. A viszkózaburok hasonló a száraz, természetes belekhez, de nincs annyi hibája. A moly nem támadja meg, nem rothad, nem rozsdásodik, nem színeződik el stb. A viszkózaburok hátrányai: kevésbé alkalmas füstöltkolbászok, rosszul alkalmazkodik a töltelékhez, füstölésnél a

füst szagát nem veszi magába, nem eléggé simul a kihülő burok a töltelékhez, ráncos lesz, tehát nedvesség gyűlik ott össze, penész üti fel a fejét, ennek következtében a kolbász megromlik. A viszkózaburkot, hogy rugalmasabb legyen, kidolgozásánál glicerinnel kenik be. Egy évnél hosszabb tárolás esetén, különösen száraz helyiségben, a glicerin elpárolog és a burok törékennyé válik. Ebben az esetben szükséges, hogy tiszta glicerinnel óvatosan újból bekenjék. Ha a burkot azonnal használatba veszik, akkor két-három percen keresztül vízzel nedvesítik meg.

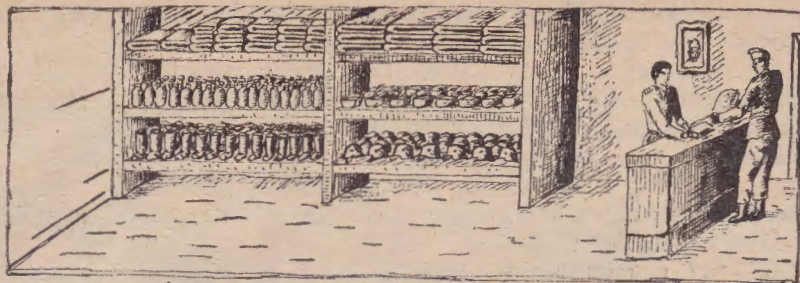
Fehérjeburok: Sokban nemcsak eléri a természetes állati bél minőségét, hanem felül is múlja. Ez a burok anyag és minőség szempontjából nagyon hasonlít az elsőosztályú szárított marhahélhez. A fehérjéből készült burkot éppen úgy, mint a viszkózából gyártottat, tetszés szerinti átmérővel és hosszúságban lehet gyártani. A fehérjeburkok éppúgy, mint a viszkózából készült, nem molyosodik, nincs kitéve rothadásnak, nem rozsdásodik, nem színeződik el stb. Szakítási ellenállása kétszer, magasabb a természetes bél erősségénél.

A fehérjéből készült burok főtt-, nyers-, sőt főtt-füstölt és nyers-füstölt kolbásznak is megfelel. Tekintetre a természetes bélből alig különböztethető meg, jól bírja a melegítést és füstölést és ugyanolyan rugalmas, mint a természetes bél, főzésnél ugyanúgy kitágul, mint a töltelék, kihülésnél, vagy szárításnál a töltelékkel húzódik össze és ráncot nem képez.

A fehérjeburok anyagául friss, vagy sózott szarvasmarhabőr szolgál, száraz bőr kevésbé alkalmas.

A fehérjéből készült burok az ismert burkok között a legjobb, nagy jövője van.

Légy a dolgozó nép vagyonának hűséges kezelője

RUHÁZATI SZOLGÁLAT.

BODANSZKY ELEMÉR g. alezredes

Hogyan használjuk a 40 személyes (holland) sátor?

A 40 személyes (holland) sátorral csapataink általában nem azzal a gondossággal és elővigyázattal bánnak, amilyent ez a drága és igen nehezen beszerezhető anyagunk megérdemel.

A honvédség anyaga a dolgozó nép vagyonának része és a dolgozó nép megköveteli, hogy a vagyonát használók úgy bánjanak azzal, hogy abban erőszakkal ne tegyenek kárt, hanem gondosan, óvatosan kezeljék, gondozzák!

Erőszakos cselekedetnek kell tekinteni azt is, ha nem az előírt módon használjuk, ha a karbantartást elmulasztjuk, ha nem javítjuk meg kellő időben.

Addig is míg a használati és karbantartási utasítás megjelenik, alább ismertetem a sátor használatára, karbantartására vonatkozó főbb szabályokat:

Használata.

A sátor lehetőség szerint olyan helyen kell felállítani, mely a környező terephez képest magasabban fekszik, vagyis az esővíz ne a sátor felé, hanem onnan el folyjon, illetve szivároгjon. Ha ilyen magaslatra nem állítható a sátor, akkor feltétlenül olyan helyre kell tenni, ahova az esővíz csak egy irányból folyhat. Ily esetben a sátorárkot mélyebbre (30—40 cm-re kell készíteni, hogy ne csak a sátorról lefolyó, de az oda folyó vizet is képes legyen gyorsan elvezetni.

Szigorúan tilos a sátrat olyan helyen felállítani, ahová az esővíz összefut (mélyedések, teknőphenyők, stb.).

Célszerű a sátrat (sátrakat) a szélnyomás, illetve a Nap tűző sugarai előli megvédés, de főként rejtési célból magasanálló koronájú facsoportok között, továbbá erdőszéleken, erdei tisztásokon felállítani.

A sátor felállításához legkevesebb 20 főre van szükség, mert a sátor súlya miatt kevesebb ember esetleg kárt okozhat a sátor anyagában.

Szükség van még a felállításhoz 2—4 nehezebb kalapácsra (2—5 kg-os), vagy súlyokra a cövekek beveréséhez.

A sátor felállítása előtt elő kell készíteni a felállításhoz szükséges összes anyagokat, hogy azok kéznél legyenek és ne akkor kelljen azokat keresgélni, amikor azokra már szükség van.

A sátor felállításához legkevesebb 10×15 m területre és 3.50—4.00 m magasságú szabad helyre van szükség:

Magának a sáturnak *belső méretei* az alábbiak:

hossza	10.00 m.
szélessége	4.80 „
oldalmagassága	1.40 „
csúcsmagassága	3.40 „
bejárati magassága	1.80 „
bejárat szélessége	0.80 „

A sátor felállítása az alábbi mozzanatokra bontható:

I. mozzanat:

a) a sátor ponyváját kivesszük az óvóburokból és a felállításra kiszemelt terület hosszában, egészen a sátor leendő felállítási helyén kívül kigöngyöltjük, majd széthajtjuk addig, míg csak 2 rétegbe nem kerül. (1. ábra.)

b) Most összeállítjuk a két főtartót az összekötőrúddal úgy a földre fektetve, hogy a főtartók alsó csúcsai a sátor leendő felállítási helyének középvonalába essenek, a sátorponyvát a főtartók felső csúcsaihoz húzzuk úgy, hogy a főtartók felső csúcsai bele legyenek illesztve a sátor tetőponyvájának tartószalagján lévő fülecsekbe és a tetőponyva megfelelő nyílásaiba. (2. ábra.)

II. mozzanat:

a) A felállító személyekből 3—3 a főtartókhoz áll, míg legalább 7 fő az összehajtott sátorponyva felső rétegének külső szélét megfogva, azt áthúzzák a főtartókat fogó 6 bajtárs feje felett. Itt vigyázni kell arra, hogy a ponyva alatt levő bajtársakat fel ne döntsék és a főtartók kiálló csúcsa meg ne sértse a sátorponyva anyagát, tehát a ponyvát magasra kell emelni! (3. ábra.)

Amint a sátorponyva az áthúzás folytán megfeszült, vezényszóra (pl. Emeld fel!) a főtartókat a sátorponyva alatt levő bajtársak közül 2—2 felemeli, 1—1 bajtárs pedig az alsó végüket a talajnak nyomja, hogy azok el ne csússzanak a kívánt helyről. Ugyanakkor a sátorponyván kívül levő bajtársak húzásukkal segí-

1. ábra.

2. ábra.

tik a belül emelőket a főtartók felállításában. A még eddig nem említett legalább 7 fő is megragadja a sátorponyva másik szélét és lassan engedik felemelni azt, nehogy a főtartók az emeléssel ellenkező oldalról átessenek. (4. ábra.)

3. ábra.

4. ábra.

III. mozzanat:

a) Mihe'lyt a sátor főtartói egyenesen állanak, a kü'ső személyekből 8 fő az oldal- és bejárati tartókat beakasztja a fűzőkarikákba és helyükre állítva mindaddig szilárdan tartják míg a sátor teljesen ki nincs feszítve. A főtartót emelő személyek közül ugyanekkor 4 fő a sátorcövekeket veri be a szükséges helyekre. (5. ábra.)

b) A cövekek beverése után azonnal rá kell azokra hurkolni a feszítőköteleket és azonnal meg is kell feszíteni azokat, hogy a tartórudakat fogó bajtársak is fe'szabaduljanak és a további munkákban segíthessenek.

5. ábra.

6. ábra.

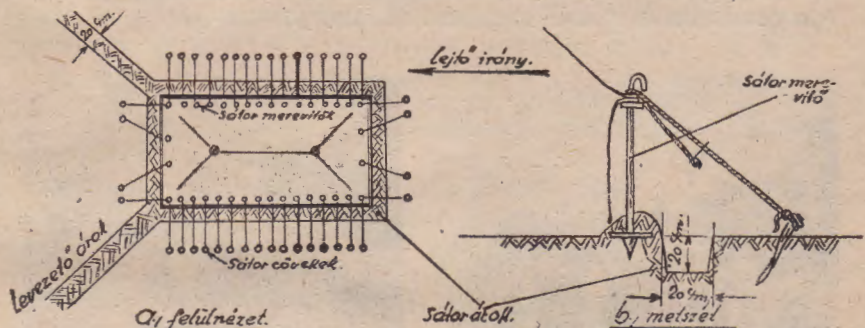
6/a. ábra.

E'őször a sátor négy sarka, azután az ajtók irányába eső cöveket kell beverni. Mikor ezekhez a sátor már k'j van kötve, következhet a többi cövek leverése, és azok feszítőkötteleinek meghúzása.

c) A sátor oldalapjait az erre szolgáló fűzőkötelekkel 4 bajtárs összefűzi.

d) Az oldal- és homloklapok alsó szélein levő hurkok és a ponyva'eszorító cövek segítségével a sátor oldal- és homlok-lapjainak alját lerögzíti. (6. ábra.)

A sátor felverés fenti mozzanatai kb. 5—10 percet vesznek igénybe, mely után a sátor körülárkolását kell végrehajtani.

7. ábra.

Az árok szélessége és mélysége kb. 20—20 cm legyen és abból a lejtő felőli oldalon 1—2 levezető árkot kell készíteni. Az árok oly közel essen, amennyire az csak az oldal tartórudak feltámasztása megengedi. Minden esetre a sátorponyváról lecsorgó víznek, ha az nem folyna egyenesen magába az árokba, az árok partjáról az árok felé kell folynia és nem a sátor belseje felé. Ennek elérése végett az árokból a sátor felé eső árokpartra rakjuk le a kiemelt földet, anélkül azonban, hogy az a sátor ponyváját betemetné. (7. ábra.)

A sátor belső berendezéséhez szükséges idő attól függ, hogy mily célra használjuk fel és hogy a berendezéshez milyen anyag áll rendelkezésre.

Fekvőhelyek készítésére fekszalma használható, célszerű azonban — hogy a sátor oldalfalait kíméljük, illetve a közlekedési utat a sátor közepén szabadon tartjuk — deszkából, vagy sűrűn levert facövekkel, vesszőfonás, stb. segítségével keretet készíteni számára.

A sátor lebontása.

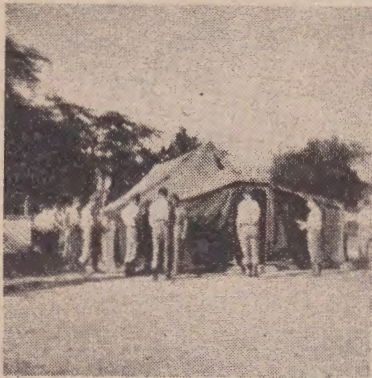
A sátor lebontásához ugyanannyi emberre van szükség, mint a felállításához, tehát legalább 20 főre.

A sátor lebontásának mozzanatai az alábbiak:

I. mozzanat:

a) a rendelkezésre álló személyekből 6 fő a főtartókhöz áll és azt szilárdan megfogja.

b) A bontó személyekből legalább 7—7 fő a feszítőköteleket megengedi és a sátorcövekekről leemeli. Ezután a ponyvarögzítő cövekeket a földből kihúzzák. (8. ábra.)

8. ábra.

9. ábra.

c) Az oldal és bejárati tartórudakat utóbb említettek fel-emelik (a tájából kiemelik) majd a sátorponyvából kiakasztva azokat oldalra helyezik. (9. ábra.)

a) A sátorponyva oldalapjainak alsó széleit megragadva legalább 7—7 fő a ponyvát széthúzta. (10. ábra.)

b) Vezényszóra (pl. „Dönts le!”) a sátort egyik oldal felé lassan leeresztik, a főtartókat fogó 6 fő pedig a leeresztés után a ponyva alól kibujik. A főtartó és az összekötő rúd a ponyva alatt marad. (11. ábra.)

III. mozzanat:

a) A sátorponyvát simára ki kell teríteni (12. ábra.), majd a külső széle felé egyszer át kell hajtani. A sátorponyva tehát a belsejével kifelé van hajtva! (13. ábra.)

b) A sátorponyvát ezután még kétszer a külső szél felé összehajtjuk. (14, 15. ábra.)

c) A sátorponyvát kétfelől összegöngyöljük és a ponyva-
burokba becsomagoljuk. (16, 17. ábra.)

10. ábra.

11. ábra.

12. ábra.

13. ábra.

IV. mozzanat.

a) A főtartókról a főtartó összekötőrudat leemeljük, a főtartó bilincseit pedig fellazítva, annak felsőcsövét az alsó tartócsőbe visszatojtjuk.

b) A sátorcövekeket kalapács, vagy sulyok segítségével a földből kiázítjuk és összeszedjük.

c) A főtartókat, a főtartó összekötőrudat, a bejárati- és oldal-tartó rudakat, továbbá a sátorcövekeket kötelekkel, vagy sodronyhuzallal összekötjük. A ponyvaszorító cövekeket zsákba szedjük össze.

A sátor lebontásához kb. 10—15 percnyi idő szükséges.

14. ábra.

15. ábra.

16. ábra.

17. ábra.

5. §.

Egyéb rendelkezések.

A sátorponyva oldal- és homlokapjainak alsó széléit földdel betakarni szigorúan tilos, mert ezáltal a sátorponyva anyaga is időelőtt tönkremegy, elrothad.

A sátorponyva alsó széleit csupán a sátor felszereléséhez tartozó ponyvaeszorító cövekkel segítségével szabad a földhöz erősíteni.

Ha a sátormerevítő (feszítő) köteleket eső éri, a víz hatására a kötelek megrövidülnek és igen erős feszítő hatást fejtenek ki. Nehogy a fellépő feszítőerő folytán a fűzőkarikák kiszakadjanak és ezáltal az értékes ponyvaanyag tönkremenjen, a merevítő köteleket ilyen esetben fokozatosan meg kell engedni.

Ha az eső megszűnik és a merevítő kötelek a száradás folytán lassanként megnyúlnak és meglazulnak, azokat fokozottan utána kell húzni, nehogy a lazulás folytán a sátor felboruljon.

Karbantartása.

A sátor ponyváját minden használat után a ráakódott portól, rátapadt sártól, stb. gondosan meg kell tisztítani. E művelethez, csak olyan kefért, vagy seprűt szabad használni, mely a sátor anyagát nem sérti meg.

Ha a sátor nedves állapotban került volna lebontásra, akkor a helyőrségbe való beérkezése után azonnal újból fel kell állítani és csak a sátorponyva teljes megszáradása és kitisztítása után szabad újra lebontani és összehajtani.

A sátorponyvába beerősített fémalkatrészek (fűzőkarikák és fülecsek) rozsdamentes anyagból készültek, így azokat védőolajréteggel karbantartani nem kell.

A sátor acélból, vagy vasból készült egyéb kiegészítő cikkeit használat után a ráakódott portól és sártól lemosással kell megtisztítani, utána szárazra kell törölni, illetve meg kell szárítani. A szárazra törölt, illetve megszáradt cikkeket azután ásványi olajjal (gépolaj) *vékonyan* be kell kenni.

Karbantartásnál a főtartót szereljük teljesen széjjel, vagyis a felsőcsövet az alsóból húzzuk ki és a bilincset is szereljük le róla. Ezután az alkatrészeket külön-külön tisztítsuk meg. Csak kellő megtisztítás és ásványi olajjal történt bekenés után szereljük csak ismét össze a főtartót.

Ha használat közben a főtartó alsó és felső csöve, vagy a bilincs rozsdaképződés, vagy besűrűsödött olaj következtében egymáshoz tapadt volna, a szétszedést nem szabad erőszakolni, hanem az érintkező pontokat bőven és egymásután többször kenjük be kőolajjal. Egy-két óra múlva a kőolaj beszívárog a besűrűsödött olaj-, esetleg rozsdarétegbe, azt fellazítja és így az összeragadt részek már könnyen szétszedhetők.

Ezek után a beragadt részeket (külső és belső felületeket egyaránt) kőolaj és rongy segítségével tisztítsuk meg, töröljük szárazra és utána ásványi olajjal bekenve szereljük ismét össze.

Szigorúan tilos olyan anyagot, vagy eszközt használni a karbantartáshoz, mely a sátor anyagát megsértheti, vagy marhatja.

Javítása.

A sátor ponyváját minden használat után gondosan át kell vizsgálni és minden fészést, szakadást, vagy sérülést gondosan meg kell javítani.

Különösen gondosan kell átvizsgálni a fűzőkarikák, tetőfeszítő szalagok és fülecsek állapotát és a legkisebb fészést, vagy szakadást is azonnal javíttassunk meg.

Ha egy fűzőkarika kiszakadt volna, úgy a helyét a ponyva mindkét oldaláról be kell foltozni és a foltba kell új fűzőkarikát bele erősíteni. Nem szabad tehát a fűzőkarikát varással, vagy sodrony segítségével a sátorponyvához erősíteni, mert ez csak további — de sokkal nagyobb — szakadást fog előidézni.

A sátorponyva szakadásait be kell azonnal foltozni. A foltot a ponyva anyagára kívülről kell felvarrni (felülhelyezett folt).

A foltozás szabályai az alábbiak:

- a) a sátor anyagából kinyírni nem szabad;
- b) a folt legalább 5 cm-el legyen szélesebb minden oldalon, mint a szakadás;
- c) a folt aláhajtása minden oldalon legalább 3 cm széles legyen;
- d) a folt felvarrása az alábbiak szerint történjen:

1. A folt felvarrása a szakadásnak a sátor teteje felé eső oldalán veszi kezdetét még pedig úgy, hogy a folt két oldalát előre behajtjuk (egyelőre felfelé néznek) és a szakadás szélétől kb. 5 cm-re egyenes irányban átvarrjuk.

2. Ezután szorosan az első varrás mentén a foltot ráhajtjuk a szakadásra, a folt alsó szélét is 3 cm szélességben aláhajtjuk, s most szorosan a folt széle körül — körülvarrjuk.

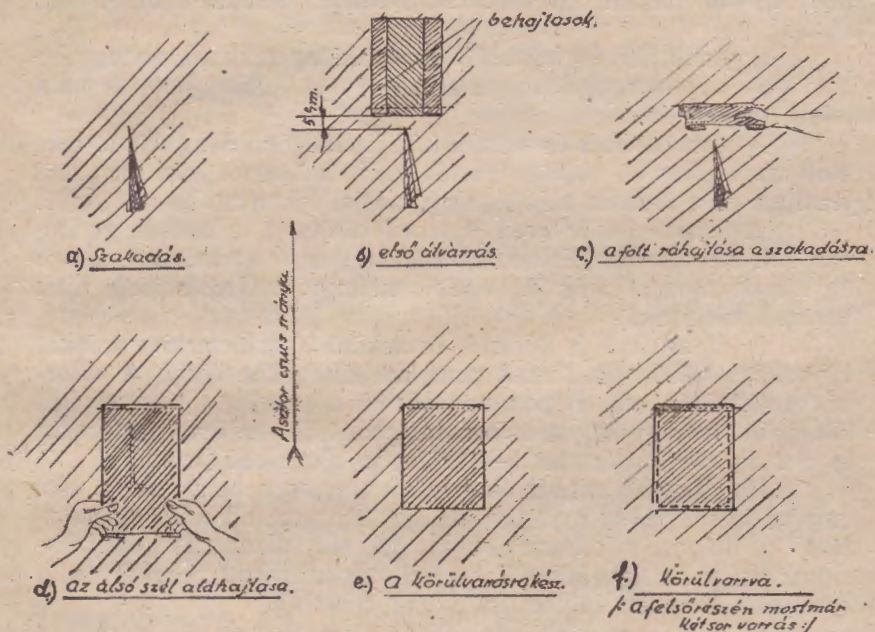
3. Fenti módon az esővíz csorgási irányában kettős varrás van, míg a többi oldalon csak egyszeres.

A folt körülvarrása után a szakadás széleit — nehogy kifoszoljon — befelé aláhajtva a folthoz hozzávarrjuk. (18. ábra.)

4. Mivel a ponyva anyaga súlyos, nagyméretű és merev, a foltozási munkákat elsősorban szíjgyártó, vagy cipész s csak másodsorban szabómesterember végezze.

Foltozáshoz viaszozott varrófonalat kell használni.

5. A szakadások megfoltozásához *kizárólag* hasonló színű, vízmentes ponyva anyagot kell használni. Ha a csapatnak ilyen a készletében nem lenne, vagy vidéki alakulat azt helyben beszerezni nem tudja, ártérités nélkül, közvetlenül a H. M. Htpszf. 1/c. osztályától kell a megfelelő foltanyagot igényelni.

18. ábra.

6. A sátor főtartóit, főtartó összekötőrúdját, oldal- és bejárati tartórúdjait, továbbá a sátorcövekeket, ha azok megsérültek volna a vidéki alakulatoknak, csak szakműhelyekkel (elsősorban N. V.-ok által) szabad javíttatni. A budapesti és környékbeli alakulatok kijavítás végett a Központi szertárba adják át.

7. A 40 személyes sátorhoz tartozó sátorponyvák és egyéb sátorfelszerelési cikkek javítási költségei a kihelyezéssel kapcsolatban engedélyezett hitelkeretet terhelik.

Tárolás.

A sátor összes cikkei csupán teljesen tiszta, száraz és hibátlanul megjavított állapotban helyezhetők el a raktárban.

A raktárban való elhelyezés előtt (az anyag átvétele alkal-

mával) a raktárvezető győződjön meg arról, hogy a használó egység a sátor anyagát valóban karbahelyezte-e.

A sátorponyva tárolása — tekintettel rendkívül nagy méretébe — összehajtott és ovóburkába becsomagolt állapotban történik. A sátorponyvákat közvetlenül a raktár padlójára helyezni nem szabad, hanem azt ászokfákra rakott deszka alátétlen kell tárolni.

Egymás fölé legfeljebb 3 ponyvaköteg rakható, nehogy az alsó ponyva anyaga, a nagy nyomás és az összehajtott állapot miatt, megtörjön.

A sátor acélból és vasból készült kiegészítő cikkeit tárolás előtt az esetleg rárakódott portól, rátapadt sártól, stb. meg kell tisztítani és a tisztítás után ásvány. olajjal vékonyan be kell kenni.

A főtartó felsőcsöveit is szorítóbilincseit különösen gondosan kell megtisztítani és beolajozni, hogy azok egymásban, illetve egymáson mozgathatók legyenek s nehogy a tárolás ideje alatt berozsdásodjanak.

A főtartókat és főtartó összekötő (gerinctartó) rudakat egyenként kell tárolni, tehát nem kell kötegekbe kötni. A sátorcövekeket ötösével, a ponyvaeszorító cövekeket tízesével kell kötegelni. Az egy-egy sátorhoz tartozó 4 db. bejárati tartórudat és a 8 db. oldaltartórudat 1—1 kötegebe kötve kell tárolni.

Ha ezeket a szabályokat lelkiismeretesen betartjuk, a népi vagyon igen értékes anyagát kíméljük meg az idő előtti elpusztulástól és dolgozó népünknek súlyos tíz-, sőt százezer forintot takarítunk meg. Az így könnyű szerrel megtakarított pénzből pedig gyorsabb ütemben épülhet fel, közös célunk a

SZOCIALISTA MAGYARORSZAG!

*Ha honvédségi anyaggal foglalkozol,
mindig lebegjen szemed előtt, hogy az a dolgozó nép vagyona!*

Amit a bőryanagról tudni kell (II. Rész) **A bőrkészítés folyamata**

I. Állati nyersbőr konzerválása.

II. Vizes műhely. (konzervált nyersbőr)

áztatás, meszezés, szörtefenítés (hasítás) méasztelenítés, pácolás.
Pőre.

III. Cserzés.

Szerves cserzőanyagok Növényi cserzőanyag Cserző zsírok Mesterséges készítmények (Szintetikus, Formaldehyd, stb.)	Asványi cserzőanyagok alumínium króm vas
	} sók.

IV. Kikészítés.

a) mechanikai faragás, szárítás, tömörítés, puhítás, préselés, fényesítés (vasalás),	b) kémiai zsírozás, halványítás, festés, appetálás.
--	---

V. Készbőr.

Áztatás, meszezés.

Gyakorlatból tudjuk, hogy a nyersbőr kényes szerves anyag, alkalmas körülmények között igen könnyen bomlik, a baktériumok megtámadják. A nyersbőr megtámadhatósága elsősorban a nedvességhez van kötve. Minden vegyi átalakulás nedves közegben történhet. Mihelyt a bőrből a nedvességet akár sózás, akár szárítás útján elvonjuk, a rajta lévő baktériumok életműködése megszűnik, mindaddig amíg újból nedvességhez nem jutnak.

A nedvesség csak alapfeltétele, de nem egyedüli oka a bőrön végbemenő káros vegyi átalakulásoknak.

A következőkben nézzük meg, melyek azok a körülmények, amelyek közvetlenül, vagy közvetve, kedvező feltételeket teremte-

nek arra, hogy a bőrök szerkezetében káros változások következzenek be:

1. az áztatás hőmérséklete,
2. az áztatás időtartama,
3. a víz keménysége és sótartalma.

1.

A mészárosok a húst, mely a nyersbőrnek közeli rokona, különösen nyáron jég szekrényben tartják, melynek alacsony hőmérséklete minden romlástól megóvja azt. (+2, +5) Ilyen alacsony hőfokon a bőr felázása, a szükséges víz felvétele igen lassan történik. Szükséges tehát az áztatás hőfokát $+10^{\circ}$ fölé emelnünk, $+20$ a legfelső határ, melynél magasabb hőfok már a baktériumok szaporodásának kedvez.

E magas hőmérséklet a bőr duzzadására sem alkalmas, mert a meleg vízben a póre összeesik és ily állapotban nem tudja felvenni azt a vízmennyiséget, amire a továbbiakban szükség lesz.

2.

Ez az legyen, hogy az áztatás csak addig tartson, amíg a bőr a feltétlen szükséges duzzadást elérte és a szükséges vízmennyiséget felvette. Még a szükségesest is csak oly módon érjük el, hogy közben többször — a nyersbőr konzerválási módja szerint — vizet cserélünk az áztatómedencében.

Ezzel a régi ázó vízben felszaporodott baktériumokat leeresztjük és ezzel további szaporodásukat megakasztjuk.

A vízcserével lemoszuk azokat a tisztálanságokat, a bőrről, amelyek (vér, ganéj, stb.) a legkedvezőbb táptalajt képezik a rothasztó baktériumok számára. Igen ajánlatos még különböző fertőtlenítő anyagoknak az ázóvízhez való hozzáadása. Így légszáraz bőrök esetén, vagy ha a beáztatandó rosszul konzervált bőreinket már a pállás veszélye fenyegeti, kényszerítve vagyunk, hogy azokat hosszabb ideig áztassuk.

Ovakodjunk tehát a már használt áztatóvizeknek újból való felhasználásától, vagy pedig a „bűdös ázóknak” alkalmazásától, amelyekben a vér, szennyezések és kioldott fehérje alkatrészek felgyülemzése folytán a fehérjebontó és rothasztó baktériumok különösen kedvező táptalajra találhatnak.

Ezekben a bőr felázik ugyan, de nem duzzad meg (ahogyan kellene), ezenkívül a baktériumok működése teljesen ellenőrizhetetlen, hiszen néha egy hétig is benne szokták tartani a bőröket ebben a bűdös ázóban. Olyan baktérium pedig nem létezik.

amely az áztatás elősegítése mellett nem támadná meg egyúttal a bőrnek annyira fontos rost szerkezetét is. Még rövid áztatási idő esetén is ajánlatos az áztatókádakat időnként klórmésszel fertőtleníteni, hogy a bőrök után visszamaradt baktériumokat megöljük.

3.

A lágy víz alkalmasabb bőrgyártáshoz, mint a kemény. A keményvíz megnehezíti a bőrök felázását. Komolyabb mértékben azonban ez csak nagyobb keménységi fokú vizeknél áll.

Van azonban a kemény víznek egy másik nem kívánatos tulajdonsága is és ez az, hogy azok a mész és magnézium sók, amelyek a víz keménységét okozzák, elősegítik a baktériumok fejlődését is, tehát a bőrgyártásnál lehetőleg kerülni kell a keményvizek használatát.

Ami a víz sótartalmát illeti, a konyhasó, amely az ázóvízben oldódik, olyan befolyást gyakorol a bőrökre, amely mellett nem mehetünk el szó nélkül.

A bőr összetételét vizsgálva tudjuk, hogy azt különböző fajtájú fehérjék alkotják. E fehérjék általában vízben és egyéb oldószerekben oldhatatlanok. A különböző fajta fehérjék közül mégis akad néhány, amely tiszta vízben és különösen sós vízben oldódik. Legerősebb hatást fejt ki rájuk a sós víz 4–5%-os oldatában, tehát épen akkor, ha a sós bőröket beáztatjuk és huzamosabb ideig hagyjuk az ázó vízben. Azonban a konyhasóoldat nemcsak a természetüknél fogva sóoldatokban oldható fehérjékben fejt ki hatását, hanem az oldhatatlanokat is megtámadhatja és megbonthatja, amelyeket azután kiold, tehát ilyenformán a bőrgyártásra értékes fehérjéket, vagyis a póremennyiséget csökkenti és a készbőr minőségét rontja.

A víz konyhasótartalma kifejt egyúttal bizonyos baktériumölő hatást is, azonban ezt kiegyenlíti más oldalról fehérjeoldó tulajdonsága.

Összefoglalva:

1. igyekezzünk, hogy az ázó hófoka télen-nyáron $+10$ $+20^{\circ}\text{C}$ közt legyen.

2. Lehetőleg egyforma hőmérsékleten tartsuk az ázóvizek hőfokát.

3. Minél rövidebb ideig áztassuk és ezalatt többször cseréljünk vizet. (Különösen ha légszáraz bőrök áztatásáról van szó, amelyek természetüknél fogva hosszabb áztatási időt kívánnak, hogy így a vízben oldódó konzerválási só által keletkezett sóoldat fehérje oldó és bontó hatását kiküszöböljük.).

4. Minden tételnél, az ázóból való kiszedés után, vagy az ázóba való berakás előtt, vagy legalább is időnként, fertőtlenítsük ázókádjainkat.

Meszezés.

Régi tímár közmondás azt mondja, hogy a jó bőrt a meszezésben csinálják. Ha ez az állítás túlzott is, tagadhatatlan az, hogy ha csinálni nem is, de elrontani annál könnyebben lehet a bőrt a meszezés folyamán.

A meszezés hibalehetőségei.

1. Elégtelessen meszezés következtében ártalmak elő- (ritkábban fordulnak elő).	2. Túlmeszezés: (gyakrabban fordul elő).	3. Meszezési eljárások helytelen alkalmazása következtében előállók:

ad 1. Túlrövid ideig tartó meszezés, a mézslé lúg volta, nagyon alacsony hőfokon végzett meszezés következménye: szőrök fellazítása nem lesz elegendő, az alapszőrök maradnak elsősorban vissza.

Ha talpról van szó, akkor a szőröknek a jelenléte nem is olyan nagy baj, felsőbőröknél azonban már komoly hibát jelent. De még nagyobbá válhat ez a hiba akkor, ha a szőröknek elégtelen fellazítása esetén a színelést erőltetjük. Ilyenkor még a bőr barkáját is megsérthetjük, arról nem is beszélve, hogy az elégtelen meszezés a felsőbőröknél a pácolásra is hatással van, azt hatni nem engedi, és jó fogása szenved. A másik hibaforrás a túlzott meszezés következményeképpen jelentkezik. Bekövetkezik, ha túl hosszú ideig meszezzünk, ha túl magas hőfokon meszezzünk, vagy pedig ha öreg, erősen baktériumtartalmú meszezésben végezzük a meszezést. Mindhárom a bőr rostszerkezetének túlzott fellazításában és a rostok erős megtámadásában jelentkezik. Készaruban ez azt jelenti, hogy a bőrök többé-kevésbé üres fogásúak, szivacsosak lesznek és barkájuk folyni fog, különösen az erre amúgy is hajlamos hasrészekenél, de előállhat a szakítási szilárdság csökkentése, sőt szélsőséges esetekben az érzékeny barkaréteg törékenysége is. A bőryanagvesztés, amely ezekben az esetekben mindig előáll, a talpárúnál elsősorban a rossz rendmentben jelentkezik, másodsor az így nyert bőrök tömörsége és szilárdsága fog szenvedni.

Nem hagyható figyelmen kívül a baktériumoknak a meszezés alkalmával a bőrökre gyakorolt túlzott hatása sem. A bőrök

meszezése teljesen steril körülmények között is végbemegy, de azt is tudjuk, hogy a meszezésben — erősen lúgos volta dacára — egy egész sereg fehérjebontó baktérium található. Különösen sok van belőlük az öreg meszezésekben, amelyeknek szőrlazító hatása is lényegesen jobb és gyorsabb. A szemmel látható és figyelemmel kísérhető folyamaton — a szőrlazításon kívül — van azonban ezeknek az öreg meszeseknek, illetve a bennük lévő baktériumoknak még egy szemmel alig — vagy pedig csak igen előrehaladott állapotban — észrevehető hatásuk. Ez az, hogy a szőrhagymákon és az azt körülvevő, a bőrgyártásra értéktelen rétegeken kívül, de azokkal egyidejűleg a pórért, magát az ú. n. kollagén is megtámadják. Ha ez csak csekély mértékben történik, akkor bizonyos körülmények között, amikor puha felsőbőrt akarunk gyártani, még előnyös is, ha azonban erősebb mértékben támadják meg a pórért, akkor ez már üres és szívacsos bőrt eredményez. Emellett a póre-vesztések igen jelentékeny mértékben fogják csökkenteni a készáru rendementjét, a kitermelési hányadot.

Bármekkora előnyöket is jelent tehát az öreg meszes használata a gyors szőrlazítás és a bőrök puhábbá tétele tekintetében, ugyanolyan nagy veszélyeket is jelent egyidejűleg a bőr anyagára, a pórére nézve.

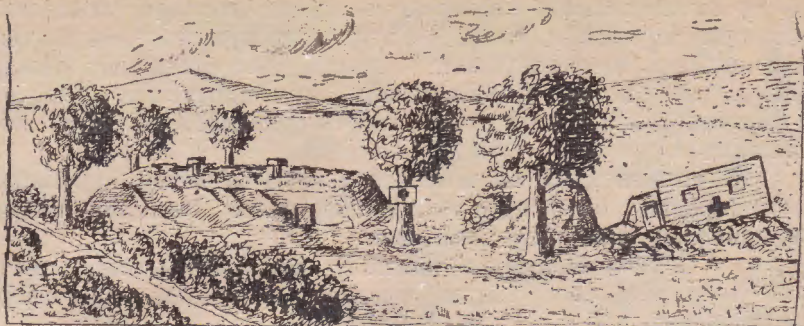
A hibák harmadik csoportjánál, vagyis a meszezés szakszerűtlen alkalmazásánál legelső sorban a mészfoltok keletkezését említhetem. Ezek a mészfoltok oldhatatlan mész-sóknak a bőr felszínén való kiválása következtében keletkeznek, mégpedig azáltal, hogy a mészléből kikerülő bőrök a levegőben lévő szén-savval érintkeznek, miáltal a mészlé és a szénsav hatására oldhatatlan mészkő keletkezik. Akkor fordul ez elő, ha a meszező kádakban a bőröket nem lepi el a mészlé, vagy pedig valamilyen okból huzamosabb ideig fekszenek a levegőn. Ez a mészfolt annál kellemetlenebb, mert a pácolás által el nem távolítható, csak magasabb töménységű savak tudnák leoldani, amit azonban érthető okokból mellőznünk kell. A mészfoltok is elsősorban felsőbőröknél kellemetlenek, ezen a helyen úgy a cserzőanyag, mint az esetleges festék-felvétel a bőr többi részeitől eltérő módon megy végbe és így keletkeznek azok a szabálytalanul határolt foltok, amelyek legtöbbször ennek a barkarészének bizonyos érdekes tapintást is kölcsönöznek, a réteg érzékenységét, sőt törékenységét is okozhatják.

További hibalehetőség adódik akkor, ha hordómeszezést alkalmazunk és ez alkalommal túlságosan megduzzadnak a meszezendő bőrök. Ilyenkor a hordómeszezés a bőrökön repedéseket, horzsolásokat idéz, legtöbbször a színén. A hibák elkerü-

lése végett a meszezéshez duzzadásgátló anyagokat, elsősorban konyhasót adunk. Meg kell említenem azonban ez alkalommal, hogy a konyhasó tiszta fehér meszezésnél pontosan ellenkező eredményt ad, mint amit tőle várnak. T. i. a mésszel való cserebomlás révén NaOH keletkezik belőle, amely pedig közismerten duzzadást okoz. Ha nem fehérmeszesről van szó, hanem kénnátriumos meszesről, akkor ezt a duzzadást elvégzi már maga a NaS, illetve a belőle is hasonló cserebomlás révén keletkező NaOH. A konyhasó tehát rendesen már nem jut szerephez azért, mert egy bizonyos lúgtöménységen felül a duzzasztó hatás már nem változik.

(Folyt. köv.)

*Ne ismerj fáradalmat, ha katonai, szakmai
és politikai tudásod növeléséről van szó!*

HADTÁP-MŰSZAKI SZOLGÁLAT.

KRISTÓF VINCE őrnagy

A hadtáp álcázása

(Általános elvek, álcázási fejelem.)

„A Hadtápszolgálat” előző számában megjelent dolgozatokban már rámutattam arra, hogy az álcázás milyen fontos az aktív védőeszközökkel kevésbé ellátott hadtáp működésének biztosítása szempontjából.

Vegyük figyelembe ezenfelül azt is, hogy a hadtáp helyzetéből, erejéből és csoportosításából, különösen pedig az után szállítás félderített útvonalaiából és erősségéből az ellenség határozott következtetéseket vonhat le saját parancsnokságainak helyére, harcos állományunk létszámára, elhelyezésére, csoportosítására, sőt vezetésünk szándékára is. (Támadások előtti anyagfelha'mozás, visszavonás előtti kiürítés, a hadtápiintézetek különböző távolsága az arcvonaltól szándékolt támadás vagy védelem esetén.)

Láthatjuk tehát, hogy az álcázó szolgálat elsajátítása és következetes végrehajtása a hadtáp számára nemcsak saját biztonságának és működésének biztosítása szempontjából fontos, hanem az e téren általunk elkövetett hibák saját csapataink harcának, sőt hadműveleteinek is súlyos károkat okozhatnak.

A legkorszerűbb szovjet elveken alapuló álcázási utasításunk (E. Mű. 5.) I. Része részletesen foglalkozik az álcázás elveivel, II. Része pedig technikai végrehajtásával.

Ez az utasítás elsősorban a harcoló csapatok szempontjait veszi figyelembe. Ezért, — hogy a hadtáp beosztású bajtársak munkáját megkönnyítsem, — a szabályzat előírásait a hadtáp szükségleteinek és lehetőségeinek figyelembevételével fogom ismertetni és saját szolgálatunkból vett gyakorlati példákkal alátámasztani.

Természetesen aki alaposan akar a kérdéssel foglalkozni és a kiképzést tökéletesen akarja előkészíteni, nem nélkülözheti a szabályzat tanulmányozását sem.

A kérdés terjedelme túlhaladja egy cikk kereteit, ezért azt folytatólagosan, három részben ismertetem az alábbi beosztásban:

I. A hadtáp álcázásnak általános elvei és azok a rendszabályok, amelyek külön erő és anyag igénybevétele nélkül biztosítják az álcázást.

II. A hadtáp építményeinek, járműveinek és anyagának álcázása álcázó eszközökkel.

III. A köz'ekedés álcázása álcázóeszközökkel, fény és hang álcázása, színlelés.

A továbbiakban a fenti I. tárgykörrel foglalkozom.

Először is meg kell világítanom a rejtés és álcázás fogalmát, illetve a közöttük lévő különbséget. A rejtés (rejtőzés) szó szabályzatainkban ritkábban fordul elő, lényegében olyan magatartást jelent, amellyel el akarom kerülni azt, hogy az ellenség felfedezzen (leginkább természetes rejtést nyújtó tereptárgyak vagy domborzat mögött való elhelyezkedés). Az álcázás fogalma pedig mindazt a tevékenységet foglalja magában, amellyel az ellenség bármilyen fajta (földi, légi stb.) figyelése alól ki akarjuk vonni magunkat, illetve figyelését félre akarjuk vezetni.

Az álcázáshoz természetes vagy mesterséges eszközöket használunk fel abból a célból, hogy tevékenységünket az ellenség elől elfedjük, illetve az álcázandó tárgynak körvonalait, színét vagy árnyékát így megváltoztassuk, hogy a környező terepbe beolvadva észrevehetetlen vagy legalább felismerhetetlen legyen.

A szabályzat 34. pontja előírja, hogy „a harcoló csapatok és az arcvonal mögötti intézetek a harc különböző helyzeteiben is öntevékenyen, a vezetés intézkedésének bevárása nélkül álcázzák magukat”. A 39. pontban pedig előírja, hogy az alparancsnokok (tehát htp., pk. és szo'g. ág. vezetők is) kötelessége alárendeltjeik álcázással kapcsolatos kiképzésének személyes vezetése; az egység feladataival összefüggő álcázási módok alkalmazásának elméleti és gyakorlati ismeretei az álcázásra vonat-

kozó utasítások kiadása; az álcázási fegyelem betartásának ellenőrzése és végül az egységnél lévő álcázóeszközök mennyiségének és karbantartásának ellenőrzése.

Ahhoz, hogy az álcázást helyesen hajtsuk végre, tudnunk kell, hogy az ellenség a megfigyelt tárgyat vagy tevékenységet annak áruló (ismertető) jelei alapján fedezi fel.

1. A tárgyak ilyen áruló jelei lehetnek azoknak a környezettől elütő színe, színárnyalata (ugyanolyan színű, de sötétebb vagy világosabb) körvonalai, vetett árnyéka, több tárgy egyöntetű és szabályos elhelyezése.

2. Tevékenységünk álló jelei elsősorban a mozgást, illetve ennek jelei (nyomok, kitaposott ösvények és utak) fény, hang, füst, felvert por stb.).

1.

A tárgy (hadtáp intézetek felszerelése, járművei és anyaga) álcázása általában nagyobb nehézséget nem fog okozni, mert a hadtápkörlet nagyobb kiterjedése folytán rendszerint találunk olyan lehetőséget (domborzat, sűrű facsoportok, lakott helyek, pajták, stb.), amely lehetővé teszi ezeknek a tárgyaknak rejtett elhelyezését, tehát azokat álcázza.

Amennyiben mégis nem ez volna a helyzet, az álcázást természetes és mesterséges eszközökkel kell végrehajtanunk — ezt a következő dolgozatomban fogom tárgyalni.

Az elsőnek említett esetben, ha a hadtápkörlet lehetővé teszi a rejtett elhelyezést, akkor a teendőnk a hadtáp intézetek és járműtelephelyek gondos felderítés alapján történő észszerű kiválasztása, amikor is tekintetbe kell vennünk nemcsak a tárgyak, hanem a tevékenység álcázásának szempontjait is.

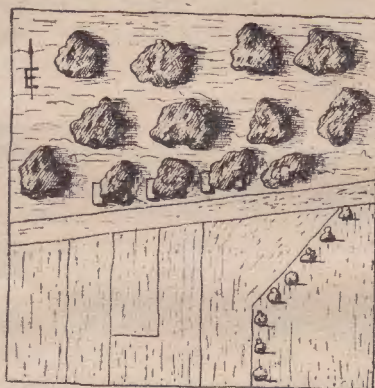
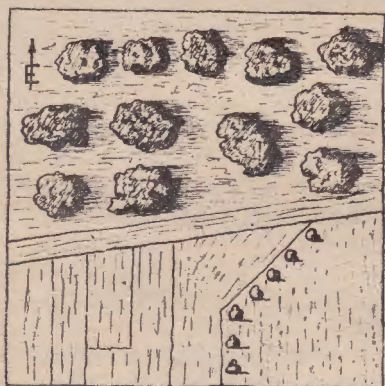
A hadtápipntézetek elhelyezésére általában a lakott helyek lesznek a legalkalmasabak. Szakmai és álcázási szempontból egyaránt a legcélszerűbb, ha az elhelyezés hasonló célt szolgáló polgári épületekben történik (gépjármű javítóműhely — gépállomáson, lókörház — gazdaságban, tábori sütőde amúgy is füstölgő kéményű épületben vagy annak közelében, raktárak — polgári raktárakban vagy üzletekben), mert a tevékenység áruló jelei itt lesznek a legkevésbé feltűnők és itt fognak rendelkezésre állni a leginkább megfelelő épületek, pajták, stb. az anyag és járművek rejtett elhelyezésére.

Amennyiben nincsen lehetőség arra, hogy intézeteinket lakott helyeken helyezzük el, az alábbi szempontokat kell figyelembe vennünk azok álcázásánál:

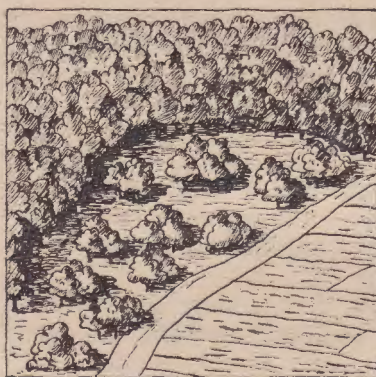
a) álcázásra legjobban felhasználhatók a sűrű lombosított sugártörzsű erdők, mély terephullámok és terepbevágások, küő-

nösen az utóbbiak árnyékos északi oldala, mert a sötét árnyék kiválóan álcáz, viszont a tárgy saját vetett árnyéka, különösen légi figyelés számára, igen feltűnő.

b) Ritkásabb erdőkben, bokros, bozotos területen, amelyek már kevésbé rejtenek, kerüljük a szabályos elhelyezést, mértani vonalakat. Gépkocsikat, járműveket, anyagot, sátrakat nem kiigazítva, egyenlő tér- és távközzel helyezünk el, hanem rendszertelenül, szétszórtan a terephez alkalmazkodva, pl. egyes nagyobb fák alatt, azok északi oldalán (1. sz. ábra). Itt már kiegészítésképpen a tárgyak körvonalainak és vetett árnyékának

1. sz. ábra. Jármű telephely ritkás erdőben. a) helyes, b) helytelen.

2. sz. ábra. Erdőirtások létesítése. a) helyes, b) helytelen.

megbontására álcázóeszközök kisebb mérvű alkalmazására is szükség lesz.

c) Ha akár elhelyezés, akár faanyag nyérése szempontjából erdőirtásokat kell végeznünk, ezek szintén elszórta és rendszertelenül helyezkedjenek el és semmiesetre se legyenek mér-tani a'akúak. Lehetőleg csak az aljákat és kisebb fákat vágjuk ki, a nagyobb lombkoronájúakat hagyjuk állva (2. sz. ábra).

d) Alta'ában sötét és változatos háttér jobban rejt, mint a világos és egyhangú. Magányos, feltűnő tereppontokat ne használjunk fel álcázásra, mert ezek magukra vonják az ellenség figyelmét.

f) Egyes személyek vagy járművek rövid ideig tartó álcázása időjárás és napszak szerint változik. A fent felsoroltakon kívül az alábbiakat vegyük tekintébe:

Álcázásra egyes fák vagy bokrok, tereptárgyak vagy kerítések is felhasználhatók. Borús időben lehetőleg alattuk napos időben vetett árnyékukban helyezkedjenek el. A tereptárgyak vetett árnyéka úgy nap-, mint holdfénynél általában igen jól rejt, fényszóró megvilágításánál is tökéletesen rejtőzhetnek az árnyékban. Általában egyenletes, világos felületeket (rét, vetés, régi szántás, hótakaró, stb.) kerüljük és sötétebb, változatos, foltos terepen, illetve háttérben helyezkedjük el.

2.

Tevékenységünk áruló jeleinek álcázása rendkívül fontos. Ez a legtöbb esetben nem követel meg valami különösebb munkát vagy tudományt, csak néhány rendszabálynak a megtanulását, ezek szigorú megtartását és el'enőrzését (álcázási fegyelem).

Ezek a szabályok a következők:

a) A mozgás minden tevékenység legárulóbb jele, kerüljünk el minden felesleges mozgást. Egyes személyek és járművek, csapatok és járműoszlopok mozgását lehetőleg csak éjjel és ködben, illetve természetes vagy mesterséges álcák mögött (fedett terep, kerítések, árkok, árnyék, stb.) engedjük meg. Különösen szigorúan tiltsuk meg a hadtápiintézetek közvetlen közelében való várakozást és ácsorgást. A várakozó személyek és járművek távolabb, rejtve helyezkedjenek el. Célszerű ilyenkor megfelelően álcázó várakozási körleteket kijelölni.

b) Az ellenség közelében a motorok hangját tompítani kell, ilyenkor lehetőleg kerüljük el az éles, messzehangzó zajt okozó munkákat, vagy lega'ább is igyekezzünk ezek zaját tompítani (pl. ha vasat kalapálunk, azt lehetőleg teljes felületével

puhább hangtompító alapra fektessük fel és szorítsuk le; üres hordók, nagyobb lemezek, sínek erős hangrezgését rászórt földdel stb. tompítjuk).

c) Éjszakai mozgásnál mindig legyünk készen arra, hogy ellenséges fényszóró vagy rakéta kigyulladásakor azonnal álcázhassuk magunkat. Bizonyos mértékig jobb híjján a mozdulatlan-ság is álcáz.

d) Éjszaka a legkisebb fény, gyufa vagy cigaretta meggyújtása is messze látszik. Ellenségtől belátható területen a dohányzást, valamint a tűzgyújtást a legszigorúbban tiltsuk el.

e) Gépjárművek éjjel az elg. földi figyelés körletében mindennemű világítás nélkül, azonkívül pedig tompított fényvel közlekedjenek. —

f) A tüzeknek és a tábori sütőkemencéknek füstje nappal is áruló lehet. Ezért mérlegeljük az ellenséges földi figyelés körletén kívül is, hogy mikor és hol engedhetjük meg a tűzgyújtást, ilyen esetben is csak kis tüzet gyujtsunk és lehetőleg száraz, kevés füstöt adó tüzelőanyagot használjunk. Ugyanilyen tüzelőanyagot alkalmazzunk a tábori sütőkemencéknél is, itt ügyeljünk a kéményekből esetleg ki'átszó tűz álcázására is.

g) Menetoszlopok és egyes gépkocsik árulója nappal az általuk felvert por. Ellenség közelében nappal ezért lehetőleg a legkevesbbé poros ta'ajon kell közlekedni.

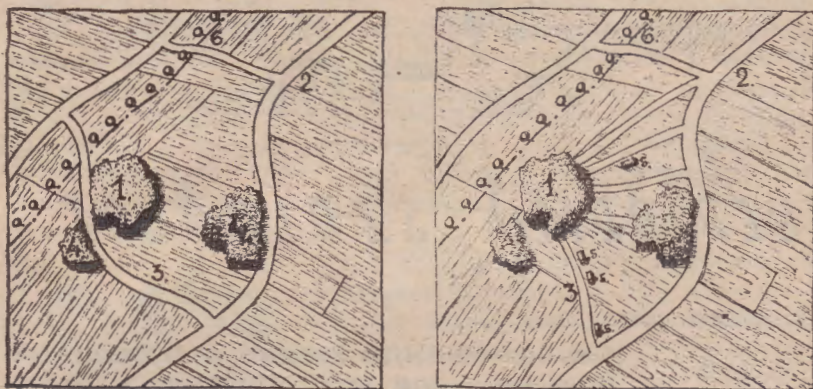
h) Csapások és közlekedési utak a levegőből jól láthatók, légi fényképeken pedig különösen élesen szembetűnők.

Hirtelen végződő utak és csapások, azok összefutása és kereszteződése intézeteink árulója. Ennek e'kerülésére ne taposunk új csapást és keréknyomot, hanem használjuk a meglévő utakat, még akkor is, ha ez a körü'mény meghosszabbítja a menetet. Ha mégis új csapást vagy kocsinyomot kell vágnunk, válasszunk ki kemény talajt: itt a nyomok kevésbbé észrevehetőek. Laza talajban pedig a nyomvonalat úgy vezessük, hogy az a terep vonalaival (me'gye, barázda, szántás, kerítés, árok) egybeessék vagy azokkal párhuzamos legyen.

Az újonnan létesített csapásokat és kocsit be ke'l kapcs'o'ni a meglévő úthálózatba. Ha az álcázott tárgy közelében zsákutcát hagyunk, ezzel csak megkönnyítjük az ellenség felderítését. (3. sz. ábra.)

Utakat és csapásokat fedett, növényzettel, tereptárgyakal, szakadékokkal, kerítésekkel és különböző építményekkel sűrűn tarkított terepen létesítsünk. Télen törekedjünk arra, hogy a szűz havon minél kevesebb nyomot hagyjunk.

Altalában az álcázási rendszabályok mindenkitől óvatos és megfontolt magatartást követelnek meg, hogy így az ellenség figyelmét fel ne hívjuk az álcázandó tárgyra.

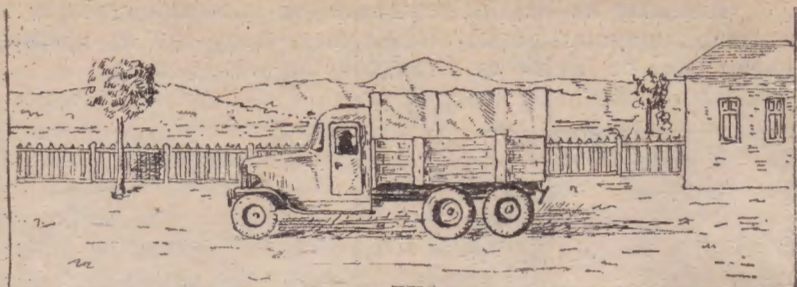

3. sz. ábra. Hadtáp intézetekhez vezető utak. a) helyes, b) helytelen.
 1. raktár elhelyezése; 2. utánpótlási útvonal; 3. raktárhoz vezető út;
 4. várakozási körletek; 5. várakozó járművek; 6. a hadtápkörlet határa.

A legkitűnőbb álcázás is hiábavaló munka az álcázási fegyelem betartása nélkül.

Az álcázási fegyelem betartása minden honvéd becsületbeli kötelessége, mert annak megszegése a többi bajtársait is veszélybe döntheti.

Szocialista öntudat, vasfegyelem, magasfokú szakképzettség, találtkönység nélkül nincs győzelmet megalapozó hadtápszolgálat!

GÉPJÁRMŰ SZOLGÁLAT.

FÜZESSÉRI GYÖRGY őrnagy

Gépkocsiszállító század (raj) szállás- ban, táborban való elhelyezése

Harcban a szállító század elhelyezése kétféleképpen történhet.

a) *Szállásban:* (községben, településeknél).

b) *Táborban:* (ligetekben, erdőkben, *gépkocsi telephelyeket rendezünk be*).

Szállásban történő elhelyezés általában hosszabb pihenők alkalmával történik, tehát olyan alkalmakkor, amikor a hadosztály nincs harcban.

Táborban történő elhelyezés gk. telephelyen történik. A gk. telephely mindig a raktárak közelében települ.

1. A gépkocsi szállító század szállásban való elhelyezése:

A szállásban való elhelyezés a század pihenését, és a műszaki munkák (karbantartások) zavartalan és tökéletes elvégzését hivatott biztosítani. Ebből kifolyólag mindig megfelelő szálláskörletet szemrevételezzünk és biztosítsunk a fenti szempontok végrehajtására. Természetszerűen a szemrevételezésnél a harcászati szempontokra is figyelemmel kell lennünk, így a szálláskörlet kiválasztásánál a rejtőzési szempontokat és a be- és kihajtási lehetőségeket, valamint a gépjárművek őrzésének lehetőségeit is mérlegelnünk kell.

A szálláskörlet külső biztosítása a szállító század részéről, szállásban nem döntő szempont a szemrevételezésnél, mert

minden valószínűség szerint pihenőben elég távol leszünk az ellenségtől és a helyőrség külső biztosítására úgysis a helyőrség parancsnoka fog intézkedni.

A szálláskörlet szemrevételezése:

A gk. szálláskörlet kiválasztását szemrevételezés kell, hogy megelőzze. A gk. szállító század parancsnoka előre küld egy tisztet a megfelelő községbe, valamint szakaszonként egy-két fő tisztet a szálláskörlet szemrevételezésére, illetve szálláscsinálóként.

A szálláscsináló tiszt a községbe érve, jelentkezik a szállásszabályozó tisztnél, aki kijelöli a gk. szállító század szálláskörletét.

A kijelölt körleten belül azután a század szálláscsináló tisztje végrehajtja a szemrevételezést. Kijelöli az egyes szakaszok szállás-körletét, a gk. alakuló teret, valamint a műszaki ellenőrzőállomás és az üzemanyagtároló és kenőanyagkiszolgáló állomás helyét. A műszaki ellenőrzőállomás, illetve a gépjárművek műszaki ellenőrzésére kijelölt téren települ a század műhely-részlege.

Kívánalmak a gépkocsi szálláskörletnél:

- a) Jó ki- és behajtási lehetőségek biztosítva legyenek.
- b) A szálláskörlet rejtett és fedett legyen.
- c) Lehetőleg a szd. ne legyen szétszórva, ezáltal a szd. körlet őrzése könnyen megoldható legyen. (A gépkocsik ellenben kb. 25 m távolságra legyenek egymástól. Légvédelmi szempontból.)
- d) Víz, illetve megfelelő tér álljon rendelkezésre gépkocsik mosásához.
- e) A szd. körletben lehetőleg kovácműhely, illetve műszerész üzem álljon rendelkezésre, mely üzemeket a javító szolgálat munkájába be tudunk állítani.
- f) A gépkocsi vezetők részére kényelmes szállást tudjon nyújtani.
- g) A gépkocsi vezetők szállása lehetőleg ugyanabban az udvarban legyen, ahol gépkocsijaik vannak.
- h) A gépkocsi alakuló tér a szálláskörletben, vagy közvetlen mellette legyen.

A század szálláscsináló közegeinek feladata:

- a) A szakasz egyes gépkocsijainak, szállásának kijelölése.
- b) A szakasz legénységének, szállásának kiválasztása és berendezése.

... (é) A szakasz fogadása és beirányítása a szakasz szálláskörletben.

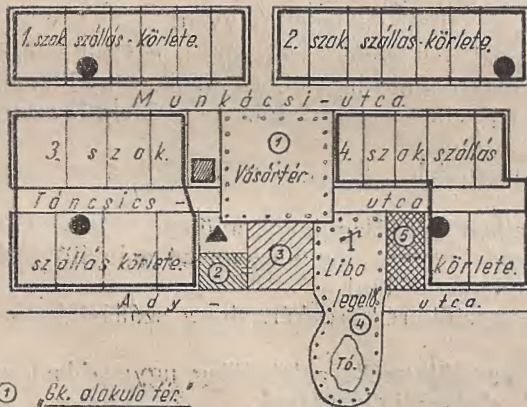
A szálláskörlet elfoglalása:

A szálláskörlet berendezését a szálláscsinálók az elrendelt időre elvégzik, majd a megadott időre a község szélére mennek a szálláscsináló tiszttel együtt, a szd. pk. által megjelölt várakozási pontra és ott bevárják a századot.

A századpk. az oszlopot a várakozási ponthoz érve — mely a község bejáratánál van —, nem állítja le, nehogy ezáltal is az utána haladó oszlopokat is leállítsa, torlódást, vagy késedelmet idézzen elő, hanem a szd. parancsnok a szálláscsináló tiszthez érve, lassít és őt felveszi gépkocsijára. Menetközben tájékozódik a szálláskörletről, futólágg áttanulmányozza a szálláscsináló tiszt által elkészített „szálláskörlet elhelyezési vázlat”-ot. Amennyiben szükséges, az oszlopot is leállítja, de már

2. HO. GK. SZÁLLÍTÓ SZD. SZÁLLÁSKÖRLETÉNEK ELHELYEZÉSI VÁZLATA.

1.sz. vázlat.

Megjegyzés:

- ▨ szd. pk. szállása
- szak. pk. -ok szállása
- ▲ szd. gk. műmester szállása

Helyőrség pk. tartózkodási helye: Községháza.

- ① „Gk. alakuló tér”
- ② „Műszaki ellenőrző állomás”
- ③ „Gépjűvek műszaki ellenőrzésére kijelölt tér”
- ④ „Gépjűvek mosására és tisztítására kijelölt tér”
- ⑤ „Úza. tároló és kenőanyag kiszolgáló állomás.”

1. ábra.

csak akkor, amikor a szd. utolsó gépkocsija is elhagyta a főútvonalat.

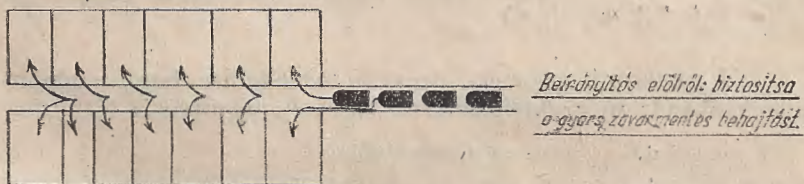
Az egyes szakaszok szálláscsinálói a várakozási ponton ugyancsak felkapaszkodnak a szakpk.-ok gépkocsijaira és irányítják a szakaszokat a szálláskörletbe. A szálláskörlet megfelelő mellékutcájába bevezetik szakaszaikat. A gk.-ik beirányítása az egyes udvarokba előlről történik hátrafelé, nehogy torlódás álljon elő (lásd 2. sz. ábra).

GÉPKOCSIK BEHAJTÁSA SZÁLLÁSBA.

Helytelen.

Helyes!

2. ábra.

Az egyes udvarokban a gépkocsik motorral kifelé állnak be.

Szálláskörlet elfoglalása után azonnal az alábbiakra intézkedjünk:

- A gépkocsik rejtésére,
- a gépkocsik további karbantartási munkálataira,
- közöljük a gk. alakuló tér helyét,
- magatartást légítámadás esetén,
- magatartást földi támadás és páncéltámadás esetén,
- ismertessük a riadójeleket,

- g) intézkedjünk az őrség feállítására,
- h) intézkedjünk a pihenőre és étkezésre,
- i) ismertessük a parancsnokok szállását, illetve tartózkodási helyét.

2. A gépkocsi szállító század telephelyen (táborban) való elhelyezése:

A gépkocsi telephely szemrevételezésénél általában ugyanazok a követelmények állnak fenn, mint a szálláskörlet szemrevételezésénél, kiegészítve az alábbiakkal:

- a) A gépkocsi telephely a raktárak közelében legyen.
- b) Könnyen védhető legyen, különösen harcokosi támadással szemben. Lehetőleg természetes akadály vegye körül. (Szakadék, mély árkok, vastagtörzsű sűrű fák.)
- c) Beilleszthető legyen az ezred-, illetve hadosztályraktárak védelmi rendszerébe.

A harcserű gépkocsi telephely az alábbi részekből áll:

- a) Műszaki ellenőrzőállomás.
 - b) Gépjármű tisztítására és mosására kijelölt tér.
 - c) Gépjárművek műszaki ellenőrzésére kijelölt tér.
 - d) Üzemanyagtároló és kenőanyag kiszolgáló állomás.
 - e) A gépjárművek tároló helye. (Telephely.)
- (Lásd 3. sz. ábra.)

A gépjármű telephely alapvető rendeltetése, hogy a gépjárművek állandó műszaki üzemképességét és megőrzését biztosítsa.

A gépkocsi telephely elfoglalása.

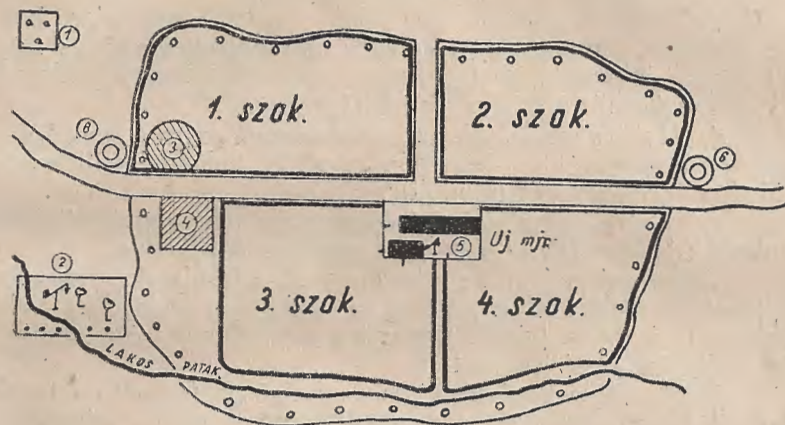
A gépkocsi telephely kiválasztását szemrevételezés előzi meg.

A gépkocsi telephelyet általában a szállító század a raktárak áttelepítése után foglalja el. Ebből kifolyólag célszerű, ha a szállító század parancsnoka az alatt az idő alatt, mialatt a század gépjárműveiről a lerakódás folyik, előre megy a forgalom-szabályozókkal és a szemrevételezésre kiküldött közeggel a már szemrevételezett telephelyre és ott azt felülbírálja, illetve a forgalom-szabályozókkal a helyszínen intézkedik.

A szállító század, vagy egyes részei, miután a lerakást befejezték, előre hajtanak a gépkocsi telephelyhez. A telephely előtt az oszlopot rejtve megállítjuk, illetve, ha mód nyílik rá, a mellékterepen szétszórva, rejtve állítjuk meg. A szakasz- és raj-

parancsnokok személyükre nézve előre mennek a telephelyre, a szd. pk. kifejezőli az egyes szakaszok helyét. A szak. pk-ok mérle-
gelik, illetve kijelölik az egyes gépkocsik helyét. Ezután szaka-
szonként, ha szükséges, két három gépkocsinként irányítják be
a gépkocsikat a telephelyre.

GÉPKOCSI SZÁLLÍTÓ SZD. HARCSE RŰ TELEPHELVE.

Megjegyzés:

- ① Műszaki ellenőrző állomás.
- ② Gjmű tisztítására és mosására kijelölt tér.
- ③ Gjmű műszaki ellenőrzésre kijelölt tér.
- ④ Űza. tároló és kenőanyag kiszolgáló állomás.
- ⑤ Gk. vezetők szállóskörtete.
- ⑥ Forgalm szabályozók.

3. ábra.

Természetszerűen legelőször a műszaki helyeket telepítjük úgy, hogy a század gépjárművei, miután a telephelyre behajtanak, már a szükséges karbantartási munkálatokon átessenek.

Ezek a műszaki ellenőrző állomások, mint azt már előbb közöltem, az alábbiak:

a) *műszaki ellenőrző állomás:*

Itt a század műmestere tartózkodik egy-két szerelővel. Feladata megállapítani futólag, hogy melyik gépkocsinál, milyen karbantartási, illetve javítási munkálatok szükségesek. Itt kap a szd. műmestere egy átfogó képet a gépkocsik műszaki helyzetéről, innen irányítja a javításra szoruló gépkocsikat „a gépjárművek műszaki ellenőrzésre kijelölt térre”, illetve intézkedik a megfelelő karbantartási munkálatokra (olajcserék, stb.).

b) A műszaki ellenőrző állomásról a gépkocsi „a gépjármű tisztítására és mosására kijelölt tér”-re hajt. Itt történik a gépkocsik külső karbantartása.

c) Azok a gépkocsik, melyeket a század műmestere kijelölt javításra, innen „a gépjárművek műszaki ellenőrzésére kijelölt tér”-re hajtanak, ahol a század műhelygépkocsijai települnek és megkezdik a gépkocsik javítását.

d) Majd a gépkocsik az „üzemanyagtároló és kenőanyag kiszolgáló állomás”-hoz hajtanak és ott feltankolnak, illetve a szükséges kenőanyagot utántöltik.

e) Csak a teljesen üzemképes és üzemanyaggal feltöltött gépkocsik hajthatnak be ezután a gépkocsi telephelyre.

Természetesen, ha a harchelyzet, a feladatok, a terep, a fentieket nem engedi meg, abban az esetben a telephelyre való behajtás menetből történik, lényegileg úgy, ahogy azt a szálláskörlet elfoglalásánál ismertettem.

A telephely elfoglalása után az első és legfontosabb feladat a behajtási nyomok azonnali eltüntetése, majd a gépkocsik rejtése.

Egy harcserű gépkocsi telephely berendezésénél az utakat csak úgy építjük ki, hogy a gépkocsik ki- és behajtási lehetősége biztosítva legyen, de igen ügyeljünk arra, hogy a terep jellegét ne változtassuk meg. (Ásások, friss töltések, stb.). Tartósabb megállásoknál, illetve ottartózkodás esetén a gépkocsikat beassuk, azonnal megszervezzük a forgalom-szabályozást, felállítjuk a telephely őrséget, biztosítjuk a gépkocsivezetők tábori elhelyezését, kiépítjük az ezred-, illetve hadosztály-raktárakkal közösen, a ránkéső védelmi szakaszt és megszervezzük saját védelmi szakaszunkon belül a védelmet.

*Hadtáptisztjeink és tiszthelyetteseink ne hivatalnokok,
hanem harcosok legyenek!*

A gépkocsivezetők továbbképzése a csapatoknál

A levizsgázott és jogosítvánnyal rendelkező gk. vezető katonai szolgálata végéig rendszeres továbbképzésben kell részesíteni. Ezért a gk. szakszolgálat vezetők az őszi és tavaszi központi összevonásokon kívül minden alkalmat ragadjanak meg a gk. legénység szakmai tudásának emelésére.

A továbbképzés során kell oktatni a rendszeres karbantartást, az 1. és 2. sz. technikai munkálatok (azaz a 300 és 900—1000 km-es utak utáni karbantartó munkálatok) és az üzemellenőrzés végzését. Ezeket a gk. élettartamára fontos kihatású munkákat nemcsak általánosságban, hanem gyakorlatilag a rendszeresített típuson (a gk. vezetőnek kiadott gépkocsin) kell oktatólagosan levezetni. A kiképzést az egyes gépkocsikhoz tartozó „Kezelési és karbantartási utasítás” szerint kell elvégezni.

A Miniszter Bajtárs május hó végén kiadott külön rendeletével mozgási keretet is biztosított a továbbképzéshez, melyet a csapatok kizárólag a gk. vezetői kiképzés fokozására használhatnak fel. Minden gk. szakszolgálat vezető a rendelet szellemében készítse el kiképzési tervét és azt illessze fegyverneme kiképzéséhez. Itt ugyanis nemcsak a hadtápban működő vezetőkről van szó, hanem a csapatjárművekhez beosztotokról is.

Hibát követnénk el, ha a kiképzést úgy végeznénk, hogy a rendelkezésre bocsátott km.-keretet egyszerre, egy-két nagyobb vezetési-gyakorlat keretén belül használnánk el. Itt a szó legszorosabb értelmében egyes kiképzést kell végeznünk, a kiképzés minőségének emelésére. *Cél: a vezetés technikájának emelése és ezáltal az értékes gk. anyag élettartamának meghosszabbítása.*

Ennek érdekében kevés elméleti oktatást is be kell állítanunk, ahol a vezetés elméletét, a balesetek elleni küzdelmet kell rendszeresen oktatnunk. A „Techminimum a hadtápszolgálat számára” c. segédletünk 51. pontja támpontokat ad az utóbbi tárgykör oktatásához.

A siker érdekében politikailag is rá kell mutatni a gk. jelentőségére néphadseregünkben.

Igy tehát a gk. vezelési gyakorlatokat előzze meg a megfelelő elméleti előkészítés.

I. Az elméleti tárgyköröket célszerű a következő csoportosításban összefoglalni:

1. A helyes gk. vezetés elmélete (fel-lekapcsolások, kapcsolások közbeiktatott gázadagolással, kanyarvétel, emelkedők — lejtők vétele, könnyebb akadályok vétele, helyes fékezés stb).

2. Balesetek elleni küzdelem. (A balesetek okai általában. Mechanikai alapismeretek, melyek a gépjárművek sebességének és ennek következményeivel függnek össze.)

3. Közlekedési szabályok ismertetése. — Magatartás gépjárművezetői szolgálatban. Menetigyelem, menetszabályok.

Természetesen az említett elméleti részek nem választhatók el a gyakorlattól. Vezetési gyakorlatok előtt, közben, vagy pihenőkor ismertetendők, alátámasztva elméletileg is a helyeset, vagy éppen a helytelent.

A továbbiakban az egyes tárgykörökhöz tartozó oly részeket emelek ki, melyek megítélésem szerint igen lényegesek:

1-hez, a₁ vezetés elméletéhez. A legtöbb vezetőnek rossz tulajdonsága, hogy a terep egyenetlenségeit, különösen az emelkedőket magas sebességi fokozattal igyekszik leküzdeni. A korszerű terepjárók sebességváltója több sebességi fokozattal rendelkezik, hogy ezáltal erőtartaleköt biztosítson a gk. vezetőnek. Tehát az alacsonyabb sebességi fokok arra valók, hogy azokat kihasználjuk és éljünk velük! Hogy a vezetők a lehetőséggel nem élnek, két okra vezethető vissza. Az illető nem szeret visszakapcsolni, a visszakapcsolás gyenge pontja! Másrészt kímélni akarja motorját, azt gondolván, hogy az alacsony fordulatszám melletti vezetés a motornak kedvez.

Minden korszerű gépjárművet úgy szerkesztenek, hogy a legalacsonyabb fordulatszámától (általában 200—300 ford./perc) a motor kedvezően működjék, anélkül, hogy bármely sebességfokozatra kapcsolva ez fokozottabb elhasználódással járna. Előfeltétele azonban az előírt megfelelő helyes olajozás. Amíg motorunk tehát közepes fordulatszámmal, megfelelően, nyugodtan működik, valamely alacsonyabb sebességfokra való visszaváltás semmi hátránnyal nem járhat.

Ha nehéz útrészen, emelkedőn nem kapcsolunk vissza és a magasabb sebességi fokot kívánjuk használni, kénytelenek leszünk teljes gázt adni. Teljes gázadásnál gyakorlatilag a henger teljes töltést kap, minek következtében a robbanási nyomás is a legnagyobb lesz. A hajtószerkezetre alacsony fordulatonál bekövetkező magas robbanási nyomás sokkal károsabb, mintha magas fordulatszámmal, de alacsony robbanási nyomással jár-

nánk. Ezenkívül ilyen vezetésnél az „átfúvás” veszélye is megnő. A magas gáznnyomásnak, — az alacsony fordulatszámra való tekintettel, — viszonylag több idő áll rendelkezésre, hogy káros hatását kifejtse. Így a nagynyomású gáz könnyen átfújhat, a dugattyú között és a motorteknőbe jut. A henger és dugattyú közti olajhártya megszakadhat, az olajteknőben lévő olaj a forró gáztól kelleténél jobban felmelegszik. Tehát a jó olajozás megszűnik és az elhasználódás fokozottan megnő. Kísérletek szerint az „átfúvás” következtében az olaj minősége is nagymértékben romlik, az olaj „öregszik”.

Világos tehát, hogy alacsony fordulatszám mellett teljes gázadással csak kínozzuk motorunkat. Az időelőtti elhasználódás ilyen vezetéstechnika mellett mindig bekövetkezhet. Használtabb kocsiánál, ahol az átfúvás lehetősége nagyobb, a végleges kiesés gyorsabban következik be.

Ki kell hangsúlyoznom az idejében való visszakapcsolás, a legmegfelelőbb fordulatszám megválasztásának jelentőségét nemcsak a terepjáró vezetőknél, hanem egyéb közúti gépjármű vezetőknél is. Ez azt jelenti, hogy például az I. fokozat mellett mértékletes gázt adva járjunk, nehogy a motort túlpörgessük. Sok bajtárs azt hiszi, hogyha I., vagy II. sebességre visszakapcsolt, csak teljes gázadással járhat! Épp ellenkezőleg, ilyenkor csak kis gázadással szabad járni. Adódnak oly helyzetek, amikor dorongutakon, vagy más nehéz útviszonyok között órákon át lassú sebességgel kell vezetnünk.

A lassú menetire való edzés katonai feladat, mégpedig a gk. vezetői továbbképzés feladata!

Minden honvédségi vezetőt a lassú menetek helyes végrehajtására ki kell képeznünk. Helyes vezetéstechnikával a motor nem rongálódhatik, legfeljebb az üzemanyagfogyasztása lesz nagyobb.

2-höz, a baleset elleni küzdelemhez: Itt azokat az alapvető mechanikai ismereteket kell oktatni, melyek a gépjárművek sebességével és ennek következményeivel függnek össze. Így a sebességet, a súrlódást (gördülő, csúszó), az állásbiztonságot (stabilitást) a centrifugális erővel kapcsolatos minimális elméletet. Nem tudományoskodásról van szó, hanem arról, hogy vezetőink megfelelő megértést tanúsítsanak a vezetés technikája iránt. Ha egyszerű elméletileg megmagyarázzuk és utána gyakorlatilag beigazoljuk a vezetőnek, hogy a magasan megrakott gk. felborításához kb. fele annyi erő kell, mint az alacsonyan rakotthoz, mindenkor ügyelni fog a helyes súlypontképzéssel történő rakodásra. Mindig

emlékezni fog a példa nyomán arra, hogy a felborulás veszélye hirtelen nő, ha nagy sebességgel, vagy a gyors fékezést követő csúszás közben az egyik oldal kereke valaminek nekiütődik (pl. járdaszigetnek). A magasan megrakott gk. ilyenkor minden bizonnyal felborul.

A centrifugális erő oktatásánál mutassunk rá az erő nagyságára, mely a gk. sebességével arányosan nő és gépkocsit képes felborítani.

Különösen kanyarvételnél, az úttest állapotának befolyására is mutassunk rá (csúszós, nedves úttest). A helyes súlypontképzéssel történő rakodásra itt is térjünk ki. Kanyarban a magasan megrakott gk. felborulási veszélye mindig fennáll.

Igen lényeges e tárgykörnél a gk. jó fékberendezésének fontosságát kiemelni. Ismertetni kell a fékutat és azokat a tényezőket, melyek ezt meghatározzák. Az a vezető, akit állandóan oktatnak a fékútról, a teljes megállásig szükséges időről, annak megbízhatósága növekedni fog, mert tisztában lesz azzal, hogy a sebességgel miként nő a fékút és ehhez mérten csökkentett sebességgel fog vezetni nem tisztázódott, vagy forgalmas helyeken.

A vezetési gyakorlatokat előzze meg mindenkor a gépkocsi üzem- és forgalombiztonságának megvizsgálása. Időtartama 10—15 perc. Az útról, gyakorlatról való megérkezés után 2-3 óra műszaki szolgálatot (leápolást, feltöltést) kell beállítani. (E-pc. technikai szolg. 53. pont.)

A vezetésnél a gk. kímélése legyen a főszempont. A vezetőt a továbbképzés során rá kell nevelni a „finom kézre”, az érzékkel történő kapcsolásokra és a motor, vagy más géprészek zajának ellenőrzésére.

A terepen való vezetésre terepjárókkal csak akkor térhetünk át, ha a gk. vezető az előbbieket már elsajátította és biztonságosan vezet. A vezetési gyakorlatokhoz a következő feladatok végrehajtását javaslom: (mind egyenként, tehát nem kötelekben hajtandó végre!):

1. Indulás különböző helyzetekből, mint: homokból, sárból, emelkedőn.
2. Behajtás szűk nyílásba, behajtás két gépkocsi közé.
3. Fordulat hátramenettel, keskeny kapualjba való behajtással.
4. Előre- és visszaváltási gyakorlat meredek úton.
5. Hegymenet, völgymenet. Közben motor-, kézi- és láb-fék használata, megállás, megindulások.

6. Forgalmas városi utakon való haladás, várakozó (parkírozó) helyre való beállítás, megindulás.
7. Kapcsolási gyakorlatok enyhe emelkedőn rakománnyal, pótkocsival, vontatmánnyal, löveggel (a fegyvernem sajátosságának megfelelően).
8. A 7. sz. alattiak végrehajtása éjjel világítással.
9. A 7. sz. alattiak végrehajtása éjjel, csökkentett világítással (városi lámpa).
10. Köves útról földútra való letérés (kormányhasználat).
11. Vezetés rakománnyal, rossz földúton.
12. Földútról köves útra való felhajtás.
13. Homokos szakaszon való áthaladás.
14. Iszapos szakaszon való áthaladás.
15. Kisebb átmérőjű fatörzseken való áthaladás (csak terepjárókkal).
16. Keskeny, bakhátú, meredek partra való felhajtás (az akadály lassan és merőlegesen veendő) Magatartás elakadáskor.
17. Lapos árkon való áthajtás.
18. Keskeny gerincű töltésen való felhajtás.
19. Csörlőberendezéssel ellátott gjmű-veknél kötéldobbal való vontatás és összehúzás gyakorlása különböző helyzetekben.
20. Soló motorkerékpárral kitűzött nyolcasok hajtása. (Fentebb említett feladatok végrehajtása. Mint külön feladat gyakorlandó az erdőben való áthatolás!)

A terepjárást előkészítő gyakorlatoknál nagy súlyt kell helyezni a terepmegítélésre. Az akadályokat kellő időben fel kell ismerni. Ott, ahol szükséges, a vezető szálljon le a gépkocsiról és jelölje ki a menetvonalat. Ilyenkor, de egyébként is fontos, az ellenség légi és földi megfigyelése előli rejtőzés. Ezt is gyakoroltatni kell.

A gk. anyag kémelése érdekében tudatosítani kell azt, hogy a kerek terepjárók általában nem alkalmasak olyan akadályok leküzdésére, mint a láncalpas járművek. Ahol mód van rá, kerülő utat válasszunk, hogy a nehezebb akadályokat kikerülhessük.

Jeligénk legyen: Inkább 5 perccel később, mint sohasem!

Gk. vezetőink továbbképzésével állandóan foglalkoznunk kell. A követelmények jóval nagyobbak, mint a polgári vezetőkkel szemben támasztottak. Az öntevékenységnek és kezdeményezésnek itt nagy tere nyílik. (Pl. akadálypálya építése, stb.)

A gépkocsi kikézésnek ilyen módon való megszervezése a csapatoknál elsőrangú érdek. Az a kiváló gépkocsi anyag, amellyel néphadseregünk rendelkezik, a dolgozók összefogott munkájával készült és a dolgozó népünk tulajdona. A tervszerűtlenségből, vagy a hanyagságból eredő minden kikézési hiánnyal, dolgozó népünket károsítjuk meg és szocialista jövőnk építését gátoljuk.

„Honvédeink, tiszteseink, tiszttheytéseink, tisztjeink és tábornokaink kötelessége, hogy szakadatlanul növeljék katonai tudásukat, hogy erősítsék a hadsereg fegyelmét, biztosítsák Honvédségünk megbonthatatlan politikai egységét és magasfokú erkölcsi erejét.”

(Farkas Mihály)

A gépkocsivezetés öntudat kérdése

Az elmúlt idők kizsákmányoló rendszereiben a dolgozó nép a közvagyonot nem érezte a magáénak, amínthogy az valóban nem is volt az övé. Az uralkodó osztály viszont a közvagyonot „Csáki-szalmájának” tekintette, amelynek rovására visszaélni egyenesen hozzátartozott az úrimodorhoz.

Mióta miénk az ország és azt magunknak építjük, a dolgozók tudatában a közvagyonot, tehát a nép vagyonát illetően gyökeres változásnak kell végbemennie. A nép vagyonának nemcsak tudatos és szándékos megrongálása vagy megsemmisítése, hanem a felületes, nemtörődöm, gondatlan magatartásból származó károkozások, sőt, károkozás nélkül is, a népvagyon épségét veszélyeztető cselekmények és mulasztások is: a dolgozó nép ellen intézett támadásnak tekintendők, amely ellen küzdenünk kell, azokkal szemben pedig, akik a nép vagyonát megsemmisítik, megrongálják, vagy akár csak veszélyeztetik, a törvény teljes szigorával kell eljárunk.

A néphadsereg felszerelése a dolgozó nép vagyona. Ennek a vagyonnak a rendkívül nagy jelentőségű részei a gépkocsi, amelyek nélkül korszerű hadsereg el sem képzelhető.

Minden öntudatos katonának legfontosabb kötelességei közé tartozik a honvédség gépkocsijainak a károktól való megóvása és minden, a gépkocsik használatával kapcsolatos visszaélés megelőzése és megszüntetése. Ez a kötelesség annál fontosabb, mert a gépkocsik szabálytalan kezelése és használata nemcsak a nép vagyonát, hanem magát a népet is veszélyezteti, mert a gépkocsibaleset színhelyén rendszerint nemcsak gépkocsironcsot, hanem vérben fekvő embereket is találunk. Indokolt tehát, hogy a katonai bíróságok azok felett a bajtársak felett, akik a politikai nevelés és a számtalan figyelmeztetés és kioktatás ellenére kíméletlenül bánnak a honvédség gépkocsijaival, kíméletlen szigorral ítélkezzenek.

Gépkocsiállományunk megóvása a gépkocsivezetői tanfolyamokon kezdődik. Alapos elméleti és gyakorlati kiképzés, a gépkocsikarbantartás oktatása, megfelelő számú vezetési gyakorlat előzze meg a vizsgát. Nem egyszer előfordul, hogy a baleset- okozó gépkocsivezető a haditörvényszék előtt sikertelenül ugyan, de mégis azzal védekezik, hogy alig néhány nappal a baleset előtt vizsgázott, viszont vizsgára bocsátották, holott 8—10 óránál többet még nem is vezetett. A parancsnok legfontosabb feladatai közé tartozik annak ellenőrzése, hogy megfelelő gya-

korlattal nem rendelkező bajtársakat gépkocsivezetői vizsgára ne bocsássanak.

Viszont vezetési gyakorlat ürügye alatt sem szabad gépkocsiállományunkat veszélyeztetni. Gyakori eset, hogy a segédvezető, aki csak felügyelet mellett vezethet, vizsgázott vezető nélkül ül a kormánykerék mellé. Nem ritka eset az sem, hogy rendfokozattal bíró bajtársak azzal az ürüggyel, hogy gépkocsivezetői vizsgára készülnek, rendfokozatuk tekintélyét felhasználva veszik át a gépkocsivezetést olyan körülmények között, amikor csak tapasztalt, vizsgázott vezető vezethet. Mindazok, akik így cselekszenek, öntudatlanul is a népvagyon ellenségeinek sorába lépnek, nem is beszélve arról, hogy bírói büntetésnek teszik ki magukat.

A népvagyon védelméről a gépkocsiszínekben is gondoskodni kell. Nem elég a gépkocsit szabályszerűen hajtani, a gépkocsit a színben gondosan, szeretettel kell ápolni, javítani, karbantartani. Súlyosan vétkezik a dolgozó nép ellen az, akinek a gépkocsi olajozásáról, zsírozásáról, a víztelenítésről, stb.-ről kötelessége gondoskodni és ezt elmulasztja, vagy hanyagul végzi, aki bár hallja, hogy a motor gyanusan „kopog”, ezzel mit sem törődve, a motor időelőtti tönkremenését idézi elő. Mindezek a mulasztások nemcsak veszélyeztetik a gépkocsi jókarbanlétét, de esetleg népköztársaságunknak súlyos kárt is okozhatnak és éppen ezért a mulasztó katonát nemcsak az öntudatos bajtársak megvetésének teszik ki, hanem okai lehetnek annak is, hogy a mulasztónak a haditörvényszék előtt kell felelnie népellenes magatartásáért.

A leggyakoribb fegyelmetlenség, amelyet gépkocsivezető honvédeink elkövetnek, a felelőtlen, szabálytalan hajtásban mutatkozik. Aki előírt esetekben a kürtjelzést elmulasztja, aki szabálytalanul előz, aki városban, vagy országúton 80—100 kilométeres sebességgel rohan, nemcsak a súlyos tízezreket érő gépkocsit, nemcsak a saját és a gépkocsin utazó bajtársainak testi épségét, nemcsak a járókelők életét és vagyonát veszélyezteti minden pillanatban, hanem ezzel a magatartásával a régi úri framiák, a dzsentrik, a gróffiúk színvonalára süllyesztí le magát. Bankvezérek elkényeztetett jampec gyerekeinek, racsoló gróffiúknak volt az a szokása, hogy az átlumpolt éjszaka, vagy a szőkehajú színésznővel a Balatonnál eltöltött hétvége után, mitsem törődve a közönséges halandók részére előírt közlekedési szabályokkal, fittyet hányva mások biztonságára, örült sebességgel száguldoztak gépkocsijukkal, mert ez hozzátartozott az úri életmódhoz. Az elmúlt rendszer az ilyen közveszélyes magatar-

tást — éppen azért, mert csak az úriosztály tagjai száguldoztak gépkocsiúton — enyhe rendőri kihágásnak tekintette, amelyet 10—20 pengős pénzbírsággal el lehetett intézni. Népi demokráciánk azonban, mivel a gépkocsivezetés ma már nem úri szórakozás és mivel a gépkocsi nem a grófok, hanem a nép vagyoniát képezi, ezeket a veszélyes cselekményeket súlyos bűncselekményeknek minősíti és pedig akkor is, ha a szabálytalanul hajtó gépkocsivezetőnek szerencséje van, balesetet nem okoz és sem a gépkocsiban, sem mások testi épségében kárt nem is okoz.

Gépkocsivezető bajtársaink jól jegyezzék meg tehát, hogy azt a szabálytalanul hajtó gépkocsivezetőt, aki a szabálytalan vezetéssel a gépkocsit, vagy mások testi épségét, illetőleg életét veszélyezteti, törvényeink öt évig terjedhető fogházzal büntetik még akkor is, ha a veszélyeztetésen felül ténylegesen nem is történt semmi „karambol”, vagy gázolás. Még súlyosab büntetés fenyegeti a gépkocsivezetőt, aki szabálytalan hajtással nemcsak veszélyt idéz elő, hanem másnak súlyos testisértést okoz, vagy a gépkocsit súlyosan megrongálja, ha pedig a baleset halálos következményekkel járt, egészen 10 évig terjedhető fegyházbüntetést szabhat ki a bíróság. Es ez nemcsak papíron van így. A közelmúltban egy gépkocsivezetőt, aki a budapesti Margit-hídon súlyos balesetet okozott, a katonai főtörvényszék 7 évi börtönre ítélte!

Nem egyszer előfordul, hogy a szervezetszerű gépkocsivezetőt a vele utazó magasabb rendfokozatú bajtárs utasítja a szabálytalanságra, rendszerint meg nem engedett gyors hajtásra, vagy pedig — anélkül, hogy a gépkocsivezetői szolgálatból leváltaná — arra, hogy egy időre engedje át neki a vezetést. A gépkocsivezető udvariasan bár, de határozottan tagadja meg az ilyen kérés, utasítás, vagy akár parancs végrehajtását és ne tartson attól, hogy emiatt bárki is felelősségre vonhatja. Ellenkezőleg, ha végrehajtja a törvényellenes parancsot, akkor kerül bajba.

Ehelyütt külön is rámutatunk arra, hogy miként a felállított őr senkinek sem adhatja át fegyverét, ugyanúgy a gépkocsi szervezetszerű vezetője — mindaddig, amíg a gépkocsi vezetői szolgálatból le nem váltják, vagy annak teljesítésére képtelenné nem válik — senkinek sem engedheti át se parancsra, se barátságból a gépkocsi vezetését és pedig még akkor sem, ha annak, aki a maga részére a gépkocsivezetés átengedését kívánja, esetleg gépjárművezetői igazolványa is van. Ennek a szabálynak a megszegése még akkor is hadbírói eljárást von maga

után, ha a szabálytalanság semmiféle balesettel, vagy károkozással nem is járt.

Nemcsak a gépkocsivezető, hanem a gépkocsi parancsnoka is — aki rendszerint a gépkocsin utazó legmagasabb rendfokozatú honvédegyén — felelős a gépkocsivezető szabálytalanságaiért. Ha tehát a gépkocsi parancsnok látja, hogy a vezető szabálytalanul hajt, a legerélyesebben utasítsa a közlekedési szabályok megtartására, ha pedig szükséges, például ittasság esetén, gondoskodjék a gépkocsivezető haladéktalan leváltásáról. A megfelelő intézkedés elmulasztása nemcsak a gépkocsivezető, hanem a gépkocsi parancsnok felelősségrevonását is maga után vonja, súlyosabb esetekben a haditörvényszék előtt.

Itt kell kitérnünk az ittasságra. A gépkocsivezető szolgálata alatt, sőt már szolgálatra történt kirendelésétől kezdve semmiféle szeszessítést nem fogyaszthat. Baráti kínálgatásokat is utasítson vissza és ne gondolja azt, hogy nem fogják férfinak tartani, ha útközben nem iszik és kereken visszautasít minden szeszessítést. Ne feledjék el bajtársaink azt, hogy a gépkocsibalesetek túlnyomó nagy részét a kisebb, vagy nagyobbfokú ittasság okozza. Ezen a téren kell gépkocsivezető bajtársainknak és a gépkocsi parancsnokoknak is a legteljesebb öntudatról bizonyosságot adniok és a legcsekélyebb fegyelmetlenséget is mellőzniök, illetve megakadályozniök. Az ittasság önmagában szigorú büntetést von maga után.

Dolgozó népünk az öntudatos katonától azonban nemcsak azt követeli meg, hogy ne rongálja a reabizott gépkocsit és szabálytalanságaival ne veszélyeztesse mások életét, hanem azt is, hogy a gépkocsit csak arra használja, amire az szolgál. A dolgozó népet, tehát saját magát károsítja meg az a katona, aki jogosulatlanul veszi igénybe a honvédség gépkocsiját, aki azzal „feketé fuvart” csinál. A gépkocsival csak azt az utat szabad megteretni, amely a menetlevélben, vagy egyébként a parancsban meg van jelölve és csak azokat a személyeket szabad gépkocsin szállítani, akik a menetlevél, vagy a parancs, illetőleg az utasítások szerint erre jogosultak. E téren a rosszul értelmezett bajtársasság nem szolgálhat mentésül. Az a gépkocsivezető, akinek pl. Pécsről előírt menetvonalon Nagykanizsára kell mennie, nem teheti meg, hogy szabadságra induló bajtársát engedély nélkül, „szívességéből” elszállítja a falujába olyképp, hogy az előírt menetvonalat ezáltal 10—15 kilométerrel meghosszabbítja. De a városban valamelyik kedves barátját sem veheti fel a gépkocsira még akkor sem, ha ennek kedvéért menetvonaláról nem is kell letérni. Az ilyesfajta szabálytalanságok nem veszélyeztetik ugyan a gépkocsit, sem

mások testi épségét, de súlyos fegyelmetlenségek és megfelelő esetben hadbírói eljárást vonhatnak maguk után.

A gépkocsiállomány a néphadsereg felszerelésének egyik legértékesebb és legnehezebben pótolható része. Ne feledkezzenek meg tehát a bajtársak arról, hogy e téren a kötelességszegés szükségképpen súlyos büntetést von maga után. De elsősorban ne a büntetéstől való félelem, hanem a szilárd politikai öntudat szabjon helyes irányt a bajtársak magatartásának. Tartsák mindig szemelőtt azt, hogy minden csepp benzin, amit haszontalanul elpocsékolnak és minden óra, amely alatt az általuk megrongált gépkocsi a javítóműhelyben vesztegel, néphadseregünket, dolgozó népünket és az egész béketábort gyengíti és ugyanakkor az imperialistákat erősíti. Ne feledjék tehát el azt, hogy akkor, amikor szeretettel és gonddal, fegyelmezetten, az utasításoknak megfelelően járnak el, nem csekély mértékben vesznek részt abban a harcok munkában, amely a világ dolgozóit a béke megvédése és a szocializmus építése terén egybeforrasztja.

*Ne feledd sohasem, hogy óriási nemzeti vagyon van rád bízva,
— hogy ezzel védj néped függetlenségét és szabadságát!*

VONATANYAG SZOLGÁLAT.

BARCZA JENŐ hadnagy

Vonatanyag és lófelszerelés karbantartása, kezelése és tárolása a nyári kihelyezés alatt

A G—56 a) és b) anyagnyilvántartási utasítás VI. Fejezetének ismertetéséhez néhány gyakorlati példát szeretnék adni, melyet a vonatanyag-szolgálatvezető és a vonatanyagot használó beosztottak hasznosíthatnak a nyári kihelyezés alatt.

A)

Altalában :

A vonatanyag és lófelszerelés karbantartásához szükséges karbantartó anyagot (bőrpuhító olaj, karbolineum, kocsikenőcs, nyeregszappan) még az elindulás előtt az állandó elhelyezési körletben biztosítsuk.

A karbantartó anyagok elindulás előtti biztosítása kettős célt szolgál :

1. a kihelyezés területén nem minden esetben találjuk meg azokat a szükséges anyagokat, melyek a ránkbízott anyag jókarbantartásához feltétlenül szükségesek.

2. A kihelyezési területekre való megérkezés első pillanatában olyan követelmények elé vagyunk állítva, melyek nem teszék lehetővé a karbantartó anyagok helyszínen való biztosítását, illetve a karbantartó anyagok azonnali felhasználását követelik.

A karbantartó anyagokból bizonyos készlet tárolása tehát még a kihelyezésre elindulás előtt feltétlenül biztosítandó.

Hasonló készletet kell tárolni a lófelszerelés kieg. cikkeiből. Lovaink a kihelyezési idő alatt abrakostarisznyából zabolnak. Az abrakostarisznya rostaszerű kenderzsineg szövethől készül. A zaboló ló nyálával átitatódva kemény, törékeny lesz. A zabolás alatt a lovak mohón belekápznak a zabba és metsző fogaiakkal az abrakostarisznya oldalát kiharapják. A kezdetben kis lyukat — nagyon helytelenül — a hajtók összedrótozzák, hogy a lovaikat a már javításra szoruló abrakostarisznyából is tudják etetni.

Az összedrótozott abrakostarisznyában a lovak könnyen megsérthetik szájukat. Ha azonban a kihelyezésre való indulás előtt kellő mennyiségben biztosítottunk abrakostarisznyákat, a javításra szoruló abrakostarisznyákat könnyen pótolhatjuk a javítás tartama alatt.

A kenderkötőfék a kihelyezések alatt állandó használatban van. A kenderkötőfék szára kidörzsölődik, elvékonyodik, elszakad. Szakadozott, kötözött kötőfékekkel jó erőben lévő lovainkat nem tudjuk fékentartani. Ezért a kihelyezés területére való megérkezés után rövid idővel már szükséges néhány kenderkötőfék javításról gondoskodni és a javításra leadott kötőfékeket a magunkkal hozott készletből pótolhatjuk.

A kenderkötőfék nagyfokú elhasználódását úgy is megakadályozhatjuk, hogy az állandó elhelyezési körletünkben a bőr istálló-kötőféket láncsal és golyóval magunkkal visszük. Hogy a bőr istálló-kötőféket a kihelyezés időtartama alatt használhassuk, táborszerű lóállásainkat úgy kell elkészíteni, hogy egy lóálláson belül két vaskarika beszerelhető legyen, mely vaskarikákban a bőr istálló-kötőfék láncos része szabadon mozoghat, a ló mozgását követve.

Részleteiben :

A kihelyezéssel járó fokozott igénybevétel elsősorban a járművekre vonatkozik. Szükséges tehát, hogy elsősorban a járművek karbantartására fordítsunk különös gondot. A használatban lévő járműveket használat közben úgy óvhatjuk meg legjobban, hogy a hajtó minden adott lehetőséget kihasználjon járműve kímélésére. Annak ellenére, hogy az országos járművet műszaki felépítése igen nehezen járható terepre, mostoha útviszonyok mellett is alkalmassá teszi a szállításra, mégsem engedhetők meg, hogy útrövidítés, rövidebb idő alatt körletbeérés céljából a járművekkel árkon-bokron, hegyen-völgyön közlekedjék.

A járműkimelés ott kezdődik, mikor a hajtó az adott körülményekhez képest mindig a legjobb részén hajt az útnak, illetve terepen hajtásnál a gödröket, bukkanókat, köveket, tuskókat kikerüli. A megterheléssel járművel egy-egy gödörbe huppanás azonnali nyújtótörést, de legalább repedést okoz. Meredek utakon, éles kanyarokban gyakori a löcstörés az elővigyázat elmulasztásakor.

A napi foglalkozás befejeztével soha nem szabad elmulasztani a jármű karbantartását. A menet alatt a kocsira rakódott port, piszkot le kell mosni, tengelyeket megkenni és a rudat az ojműből kivéve, vagy alátámasztva, árnyékos helyen, a járműveket kiigazítva kell tárolni.

A járművek telephelye tükrözze vissza az alosztály fegyelmét, politikai öntudatát. A telephelyen mutatkozó rend alapja a harckészségnek, mert össze-vissza hagyott járművek, illetve azok alkatrészei gátolják az alosztály menetkészségének gyors elérését.

A taligákat a napi használatban ugyanúgy óvjuk, mint a járműveket. Karbantartásuknál bő vízzel kell a sártól és piszoktól lemosni és lemosás után szárazra törölni. Petróleummal, olajjal, vagy firnisszel nem szabad ledörzsölni, mert az olajfesték óvó ereje csökken.

A taliga kereke fémagyú, ezért golyóscsapágyzsírral kell megkenni, kocsikenőcsöt csak szükség esetén használnak.

A szerszámzatnak

Feltétlenül biztosítanunk kell egy fedett helyiséget. Ezt a táborban található eszközökkel kell előteremteni. A tetejére azonban kátránypapírt tegyünk, mert néhány napos eső a bőr-részeket erősen megrongálja. A nyerges helyét úgy válasszuk meg, hogy a lovak elhelyezési körletétől ne legyen távol és könnyen örizhető legyen. A nyerges helyén található fákat oly nagy területen, hogy az alosztály szerszámzata benne elférjen, kerítsük körül. A körülkerítés vékony faágakkal, vesszőkkel esetleg fonással történjék.

A körülkerített rész tetejére tett lombátor csak a tűző naptól óvja a szerszámokat. Ezért kell vízhatlan impregnált anyaggal befedni.

A szerszámok belső részén elhelyezett kampószegek és bakok a szerszámzat tárolására szolgálnak. A szerszámok bejárata sose legyen széllel szembe, mert a szél kitisztított és olajjal bekent szerszámra igen sok port visz a nyergesbe, esős időben az esőt bevágja.

A lószerszám a kihelyezés alatt, az erős igénybevétel mellett az időjárás viszonyosságainak is nagy mértékben ki van téve. A bőrrészek, a textilanyagok, a fémrészek az időjárás viszonyosságait a kellő karbantartás nélkül nehezen bírják. Leggyakoribb eset a nyári kihelyezésen a tűző nap, mely kiszárítja a bőrt. Száradás következtében a bőr rugalmasságából veszít, törekeny lesz. Fokozott zsírozással akadályozzuk meg a bőr teljes kiszáradását.

Károsan befolyásolja az anyag használhatósági fokát a nyári zápor, de még inkább a napokig tartó esős időszak, illetve a páradús hűvös éjszaka. A megázott szerszámot a hozzátartozó pokróccal, vászonból készült kieg. cikkeivel együtt először teljesen meg kell szárítanunk.

A szárítás száraz, hűvös helyen történjék. A pokrócokat, ponyvákat, zsákokat terítsük rá a bokrokra, de ne a legtűzőbb napon a déli órákban.

Az anyag teljes megszáradása után tisztítsuk meg sártól, piszoktól és a bőr részeket bőrpuhító olajjal kenjük be. A pokrócokat kikefélést után összehajtogatva tárolhatjuk.

A ponyvát ne hajtogassuk, mert a hajtásokon törnek az impregnált rész, elkopik és a hajtogatás helyén beázik.

A vasrészeket orsó vagy gépolajjal olajozzuk be vékonyan, hogy azon rozsdafoltok ne keletkezzenek.

Főzőeszközök.

A mozgókonyha karbantartását négy részre osztjuk:

a) menet előtt a kerekek golyóscsapágyzsírral való megkenése,

b) menet után por, piszok, sár letörlése, lemosása olajjal, — vagy finnysszel való bekenés.

c) főzés után ételmaradéktól, odatapadt zsírtól a katlanok külső részeire tapadó koromtól tisztítsuk meg. A mozdony hűszekrényét, katlanait minden esetben még vízzel mossuk le. A napi főzés befejezése után a kitisztított mozgókonyha hűszekrényét, katlanainak összes nyílását zárjuk le.

d) elhelyezésben a mozgókonyha helye mindig tető alatt legyen. A mozgókonyha teljes egészében fémből készült, ezért az eső, a harmat és a páradús levegő nagyfokú rozsdásodást okoz.

A főzőüst és a főzőláda katlanainak karbantartása a mozgókonyha katlanaihoz hasonlóan történjék.

A főzőeszközök tisztításánál gyakran használt fahamuval óvatosan kell bánni. A katlanok belső oldalát a fahamuval könnyen

felsérthetjük és az így keletkezett mélyedésekbe piszok kerül. Tisztálanságoktól nehezen tudjuk megtisztítani.

A hamut alumínium edényeknél használni nem szabad, mert a hamu víz jelenlétében erős lúgos vegyületet ad, mely az alumínium anyagát támadja meg.

A főzőeszközökön található szíjazatot bőrpuhító olajjal ápoljuk, a szerszámokhoz hasonlóan.

A fenti néhány sor az említett szabályzatból emlékeztetőt ad az anyagkezelő számára.

Felmerülhet még az a kérdés, hogy ez egyes anyagcikkekre vonatkozó anyagkarbantartást mikor, hogyan, ki fogja a kihelyezés alatt végrehajtani és ellenőrizni.

A napirendben az egész tábor életét percről-percre beosztó időbeosztás szabályozza, mely kell hogy lehetőséget adjon minden kivonulás befejezése után a használt anyagok karbanhelyezésére.

A tapasztalat szerint napi 30 perc elegendő arra, hogy az egyes anyagokon a naponta-szükséges karbantartást elvégezzük.

Messzemenően ki kell használni a kiképzési időn belül beállított anyagkarbantartási időt. Az anyagkarbantartás tökéletes megszervezését az anyagnem-felelős — szolgálati ág vezetője — kell hogy végezze.

Tudatosítani kell minden bajtárssal, hogy az anyag kezelése, dolgozó népiünknek áldozatos munkájából szerzett — a látszatnál nagyobb értékű anyag kezelése mily nagyjelentőségű.

Tudnia kell, hogy a rábizott anyagért, annak karbantartásáért elsősorban ő felelős. Felelős előjáróin keresztül az egész dolgozó népnek.

A vonatanyagszolgálat vezetője álljon sziklászilárdan hivatása magaslatán és teremtsen meg a kihelyezés alatt is azt a szilárd anyagi fegyelmet, mely szükséges ahhoz, hogy a közelmúltban kiadott vonatanyag és lófelszerelés értékesökkenés nélkül, minél hosszabb ideig biztosítsa a csapat mozgékonyágát, harc készségét.

Nehézségei áthidalására támaszkodjon a Pártra és politikailag támassza alá a karbantartás szükségességét. A sorozatos hiányosságoknál lássa meg az ellenség kezét, mely arra törekszik, hogy az értékes felszerelésünkben időelőtti súlyos rongálódásokat okozzon.

Nevelje beosztottjait a dicsőséges Vörös Hadsereg harcosainak példája nyomán, hogy feladatának 100%-os ellátásával építse a szocializmust és erősítse annak megvédőjét, néphadseregünket.

KÖZLEKEDÉSI SZOLGÁLAT.

LANG GYÖZÖ őrnagy

Kocsimegrendelés, rakodási idő, kocsiállás pénz

A honvédség működéséhez, életéhez nagy anyagmennyiségek szükségesek. Felszerelés, élelem, bútorzat és számtalan más, igen nagy mennyiséget jelentő anyagot kell nap mint nap a felhasználás helyére szállítani. A szállítás legfőképpen vasúton történik. Népgazdaságunk szempontjából igen fontos, hogy a vasúti szállítás gyorsan és zökkenőmentesen bonyolódjék le.

Termelésünk napról-napra növekszik, máris túlhaladtuk a háború előtti színvonalat. Vasutaink tehát megnövekedett feladatok előtt állanak. Ugyanakkor tudjuk, hogy a háború folyamán vasutaink igen nagy károkat szenvedtek. Bár a vasutak újjáépítése hatalmas lendülettel halad előre, mégis igen nagy feladatot jelent a vasútnak a szállítások gyors lebonyolítása, mert a termelt és szállításra váró áruk mennyisége is napról-napra nő.

A vasút dolgozói hatalmas erőfeszítéssel igyekeznek megoldani a problémát. Egyik megoldási mód a kocsiforduló idejének megrövidítése. A kocsiforduló a megrakástól a kirakásig terjedő idő. Ha a kocsiforduló idejét felére szorítjuk le, ez azt jelenti, hogy változatlan mennyiségű vasúti kocsi esetén a szállított áruk mennyiségét kétszeresére tudjuk emelni.

Népgazdaságunknak egyik döntő kérdése, hogy a szállítások zavartalanságát biztosítsuk. A néphadsereg tagjainak mindenben elő kell mozdítaniuk a közös cél elérését. Ezt azáltal is megvalósíthatjuk, ha szállítandó anyagunk számára a vasúti kocsikat helyesen és a takarékoskosságot szem előtt tartva rendeljük meg, ha az előírt rakodási időket betartjuk, ennek következtében a kocsik ácsorgását, illetve a kocsiállás pénz felmerülését elkerüljük.

Erre vonatkozólag szeretnék a bajtársaknak e soraimmal segítségére lenni.

1. Kocsimegrendelés.

A tervezett anyagszállításhoz idejében kell a vasúti kocsit biztosítani. Ez a kocsimegrendeléssel történik. (Természetesen csak kocsirakományú küldeményeknél, mert kisebb ú. n. darabáru küldeményhez kocsit rendelni nem kell.)

A kocsimegrendelés írásban történik, akár a vasút erre a célra rendszeresített nyomtatványán, akár egy papírlapon, amelyre a szükséges adatokat feljegyezzük.

A kocsimegrendelést legkorábban a tervezett rakodás előtt 4 nappal lehet megtenni. A vasútnak azonban rendszerint 24 óra szükséges a kocsi biztosításához. Altalában tehát 2 nappal előbb rendelünk kocsit a berakás előtt.

A kocsimegrendelésen tüntessük fel:

- a) az áru megnevezését vagy a szükséges kocsifajtát (fedett, nyitott, pőre stb.),
- b) az áru megközelítő súlyát, terjedelmét vagy a szükséges vasúti kocsi raksúlyát,
- c) a rendeltetési állomást,
- d) a berakás kezdetének tervezett időpontját,
- e) az esetlegesen szükséges rakszerek fajtáit és darabszámát.

a) A különböző fajta áru szállításához többfajta vasúti kocsi van. Így: fedett-, nyitott-, pőre-, tartály- stb. kocsikat ismerünk. Ha közöljük a vasúttal, hogy mit akarunk szállítani, akkor a vasút olyan fajta kocsit fog adni, amely arra a célra a legjobb. Ha a feladni kívánt anyagot bármely oknál fogva nem lehet megnevezni, akkor nekünk kell megállapítani, milyen kocsifajtára lesz szükség.

b) A súly és terjedelem azért fontos, mert ennek alapján a vasút a rakománynak megfelelő raksúlyú kocsit (10, 15, 20. 40 stb. tonnás) állít ki. Ha nem jegyezzük be a kocsimegrendelésbe a küldemény súlyát, úgy azt kell bejegyeznünk, hogy hány tonnás vasúti kocsi szükséges.

c) A rendeltetési állomás megadása azért szükséges, mert a vasúti vonalak teljesítőképessége nem egyforma. A vasútnak tehát felül kell bírálnia, hogy keréknyomás, tengelytáv és rakodási szelvény tekintetében milyen követelményeknek kell megfelelnie a vasúti kocsiknak.

d) A vasút csak a berakás napjának meghatározását kívánja, de adjuk meg a berakás kezdetének közelebbi időpontját (órát is).

e) A vasút díjazás ellenében használataira bizonyos rakszereket bocsát rendelkezésre (pl. kocsitakarónyva, rakoncák, vasmiellretesz és válaszretesz, rinfuza ajtóbetéttlap stb.) Az erre vonatkozó igényt már a kocsimegrendelőlapon fel kell tüntetni.

Akkor járunk el helyesen, ha a küldemény részére olyan kocsit rendelünk, amely a leggazdaságosabban használható, azaz amelyet hordképességéig vagy térfogatáig megrakunk. Ha több kocsit rendelünk, mint amennyi az árunak szükséges vagy nagyobb raksúlyút, akkor szállítóteret vonunk el. Ha a megrendelt kocsikra, vagy azok egy részére nincs szükség valamilyen oknál fogva, akkor ha'adéktalanul mondjuk le a kocsikat, hogy azok feleslegesen ne ácsorogjanak és más célra felhasználhatók legyenek.

A lemondott kocsik után a vasút díjat követelhet. Mégpedig ha a lemondás a kocsi rendelkezésre bocsátása előtt történt, akkor 12 órai álláspénzt, ha a lemondás a kocsi kiállítás után történt, akkor a 12 órai kocsiálláspénzen felül még a rendelkezésre bocsátástól a visszaadásig eltelt órákra eső kocsiálláspénzt is.

2. Rakodási idő.

A szállításra kerülő anyag ki- és berakásának idejét a Közlekedés- és Postaügyi Miniszter időszakonként szabályozza. Jelenleg a ki- és berakási idő egyaránt 6-6 nappali (5 h—20 h-ig) hétköznapra eső órában van megállapítva.

Ha tehát szombaton 18 h-kor állított ki a vasút egy vasúti kocsit, akkor azt hétfőn 9 h-ig kell megrakni. A szombati (hétköznap) napon ugyanis 20 h-ig már csak 2 óra van, a másik 4 óra hétfőn reggel 5 h-kor kezdődik és 9 h-ig tart.

A rakodási idő feladásra kerülő küldeménynél akkor kezdődik, amikor a vasút az üres kocsit a feladó rendelkezésére bocsátotta. A kirakásra kerülő küldemények rakodási (elviteli) ideje az értesítés időpontjában kezdődik. Ha az értesítés 20 h után történik, akkor csak a következő nap reggel 5 h-kor kezdődik az elviteli idő és 11 h-ig tart.

Ahol iparvágány van (nagyobb raktáraknál stb.), ott a rakodási (elviteli) idő a kocsinak az iparvágányra való kiállítása időpontjában kezdődik, egyebekben az első két bekezdésben foglaltak mértékadó.

A rakodást (kirakást) igyekezni kell az előírt idő alatt befejezni. A megrakott, illetve kirakott kocsit a vasútnak azonnal be kell jelenteni.

Különösen iparvágányokon történő rakodásoknál fontos ez, mert a bejelentéssel a rakodási idő felszámítása megszűnik. Ha pl. a vasút az iparvágányról a 12 h-kor üresnek jelentett kocsikat csak 19 h-kor viszi is el, a 12 h és 19 h közötti idő már nem terheli a rakodási időt, azaz nem kell kocsálláspénzt erre az időre fizetni.

3. Kocsiálláspénz.

A megrendelt, de igénybe nem vett kocsik után, valamint a rakodási (elviteli) idő alatt be-, illetve ki nem rakott kocsik után kocsálláspénzt kell fizetni. Ennek összegét időnként a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium állapítja meg.

Jelenleg a kocsálláspénz

24 óráig óránként	4.— Ft
25—48 óráig óránként	6.— Ft
48 órán túl óránként	8.— Ft

A kocsálláspénz mint látjuk, jelentős összegre emelkedhet huzamosabb ideig álló nagyobb küldeménynél. Az átvevőnek igazolnia kell azt az okot, amely miatt a kocsálláspénz felmerült. Az ok lehet: honvédség személyeinek hanyagságából vagy mulasztásából eredő; a vasút eljárásából adódó; vagy elháríthatatlan körülményekből következő. Ha a kocsálláspénz felmerülését honvéd személy hanyagsága vagy gondatlansága okozta, akkor kártérítési eljárást kell a mulasztó ellen lefolytatni. Ha a vasút eljárása miatt merült fel a kocsálláspénz, akkor annak elengedésére a szükséges intézkedéseket meg kell tenni.

Az a parancsnok tehát, aki kocsálláspénzt fizet ki, vagy ilyen számlát záradékol (pl. iparvágány számlát), tartozik a kocsálláspénz felmerülésének okát is megjelölni.

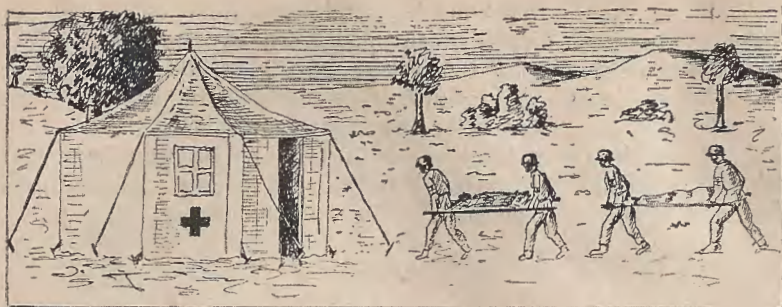
Fentiekből kifolyólag a takarékoság és népgazdaságunk érdekében akkor járunk el helyesen, ha:

- a feladásra kerülő küldemények számára olyan fajtájú és hordképességű kocsit rendelünk, amely annak a küldeménynek a részére a leggazdaságosabb,
- a szükségtelessé váló vasúti kocsikat azonnal lemondjuk,
- annyi kocsit rendelünk, amennyit a rakodási idő alatt meg is tudunk rakni,

- D) a ki- és berakodást gondosan megszervezzük, úgy hogy az az előírt idő alatt befejezést nyerjen,
E) kirakásnál, ha nincs elég vasúti szállítóeszköz az áru elvitelére, a küldeményt a legrövidebb idő alatt kirakatjuk és később fuvaroztatjuk el.

Ezeknek a szabályoknak betartásával nagyban hozzájárulunk vasutaink teljesítményének növeléséhez, ezen keresztül pedig népgazdaságunk erősödéséhez és a szocializmus építéséhez.

*Nincs szebb, és magasabb kötelesség,
mint népünk parancsát hiánytalanul teljesíteni!*

EGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLAT

DR. BERÉNYI BÉLA o. őrnagy

Két eü. rendelet margójára

„Sztálin: „Az élet elvtársak, megjavult. Az élet vidámabb lett.”

A közelmúltban két nagyfontosságú eü. rendelet jelent meg, amelyek főözt valahogy könnyedén napirendre tértünk. Egyszerűen tudomásul vettük őket, anélkül, hogy kiértékeltük volna azok politikai és gazdasági jelentőségét. Pedig amilyen hiba a kritika és önkritika fegyverével nem élve hiányosságainkat elkenni, éppen olyan hiba az, ha sikereink, eredményeink felett egyszerűen elsiklunk, azokat lebecsüljük.

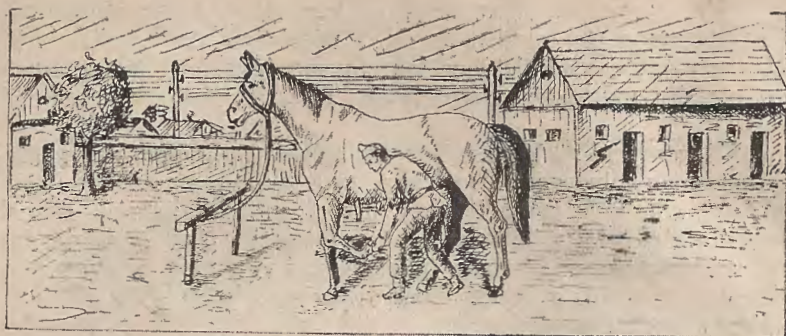
A gyógyszerrendelet és az új fogászati rendelet szorosan beletartozik a szocializmus építésének abba a szektorába, amely az életszínvonal állandó emelkedését jelenti. Hiszen az életszínvonal emelkedése nemcsak, sőt nem is elsősorban abban nyilvánul meg, hogy a munkabérek összességében emelkednek, hanem sokkal inkább abban, hogy a reálbérek emelkednek. Mit jelent a reálbérek emelkedése? Azt, hogy a dolgozók az árak csökkenése és a szociális juttatások emelkedése révén szebbé, vidámabbá tehetik életüket. Több jut ruházatra, a lakás kényelmének, szépségének emelésére, és több jut nem utolsó sorban kulturális célokra, könyvekre, színházra, hangversenyre, mozira stb.

A kommunizmust építő Szovjetunió példájából is láthatjuk, hogy az életszínvonal rohamos emelkedése nem fizetésemelésekben, hanem az árak állandó csökkenésében nyilvánul meg.

Nem lehet kétséges, hogy az ingyenes gyógyszer-szolgáltatás, az ingyenes fogkezelés és a rendkívül olcsóvá vált fogpótlás egy-egy család életében komoly megtakarítást jelent, amely nem csekély mértékben járul hozzá életszínvonalunk emelkedéséhez.

Egy percre se tévesszük szem elől, hogy milyen nagy hálával tartozunk mindezért a felszabadító Szovjetunió-nak, nagy Pártunknak, amely felszabadításunk óta állandó diadalmas harcok közepette biztosította dolgozó népünk felemelkedését és végül dolgozó népünknek, elsősorban munkásosztályunknak, amely lelkesedésével, szocialista lelkiületével aránylag rövid idő alatt ilyen hatalmas eredményeket ért el.

Népi demokráciánkban legfőbb érték az ember.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLAT.

BOGYAI PÁL őrnagy

A vásárolt pótlovak takarmányozása, idomítása az első két hónapban

A lóidomítótelepek működésében a lovakat mint egyedeket tekintve, az állandó legérzékenyebb időszak: a bevonult lónak az első 2 hónapja. Mivel a lovak vásárlása állandóan folyamatosan történik és a lovak állandóan kis csoportokban vonulnak be, így ezeknek az „első” szoktatási időszakoknak a szintén folyamatos beállítása nem kis gondot és feladatot okoz az erre hivatott felelős parancsnokoknak és szakembereknek. Erről az időszakról szeretném néhány tapasztalatomat összefoglalni, talán lesz közöttük olyan is, mely újszerű és ezáltal közös munkánkat előbbre viszi, illetve előadásom módot ad e tárgykörben felszólalásokra, melyek építő munkánkat elősegítik.

A megbeszélendő tárgykört három alcsoportra osztom:

1. A bevonult lovak takarmányozása és rendszeres etetéshez való szoktatása.
2. A használati minőség szerinti szoktatás első időszaka.
3. Betegségekre való érzékenység az első időszakban.

1. A bevonult lovak takarmányozása és a rendszeres etetéshez való szoktatás.

A bevonuló lovakat megfigyelve, azt tapasztaltam, hogy azok különösen az első napokban nyugtalanok, kaparznak, nyerítenek, egyesek napjában többször az állásban megizzadnak, mely

tünetek kétségtelenül az új, ismeretlen környezetnek és nem utolsó sorban a megszokott párujuktól való elválasztásnak tulajdonítható. Az első napokban a legtöbb ló keveset, egyesek egyáltalán nem esznek, néha még a felkínált vizet is elutasítják. Ezek a napok a beérkező ló kondíciójában feltűnő leromlást okoznak, melynek oka a fentiekén kívül még az eladó gazda takarmányozási módszerében is rejlik. Tudjuk, hogy a gazda főleg szálastakarmánnyal, ha van, lucernával, lóherével etet, szemes takarmánnyal pedig nagyon csinyján bánik, és abból inkább csak kukoricát, vagy úgynevezett gazdasági (fuvaros) keveréket ad lovának, mely utóbbi kukorica-dara, szezcska, répaszelet erjesztett keverékéből áll. A gazdaságnál a ló többnyire bőven áll alomban. Szalmában, ugyanis ritkán van hiány s így módjában áll egész nap szálastakarmányt szalazni. Az így tartott lovak kondíciója szemre nagyon tetszetős és csak gyakorlott szemű ember látja meg ennek csalo jellegét, mért a ló, mint szakmai nyelven mondani szoktuk, „fel van fújva”. Az őszi és tavaszi munkáknál ezek a lovak már lefogyva, lezsarolt állapotban láthatók, ami az említett takarmányozás és a rendszertelen igénybevétel következménye.

Ezek előrebocsátása után szeretném előadni azt a tapasztalatomat, hogy a bevonuló lovak a lóidomítótelepeken az első hónapban kondícióra erősen visszaesnek, leromlanak, és csak a második hónapban kezdenek lassú javulást mutatni. Komo'y kondíció-javulás csak a negyedik, ötödik hónap után tapasztalható. A szervezetnek ez az ingadozó reagálása természetesen hátrányosan befolyásolja a ló kiképzési lehetőségét és különösen a laikus szemlélők részéről sok félremagyarázásra ad okot.

A jelenségeken elgondolkozva, rájöttem, hogy ezek egyik fő oka a gazda és a honvédségi etetési rendszer, valamint a feladott táplálék minőségkülönbségében található meg.

A lóidomítótelepeken egy hátsónak minősített ló takarmánykiszabata naponta az alábbi:

5.000 gr. szemes lótap

3.400 gr. széna

3.000 gr. alom szalma

Ezen kívül állatorvosi javaslatra a bevonult pótlónak 6 hónap tartamára 1.000 gr. zabpótlék engedélyezhető. Tekintve, hogy e pótlékre a bevonult pótlólovnak úgyszólván kivétel nélkül szükségük van, ez az állatorvosi javaslat — elsősorban hátsólovnál — csak formai alátámasztás, viszont adminisztratív sok időt vesz igénybe és, az engedély többnyire hosszú késéssel érkezik meg a csapathoz.

Ha a pótlékot is figyelembe véve külön csoportosítjuk a szemes és szálastakarmányt, úgy az alábbi eredményt kapjuk:

Szemeslótáp 6.000 gr., 15 gr. só.

Szálastakarmány (széna + szalma) 6.400 gr.

A fentiek szerinti csoportosítást alábbi megfigyelésem alapján tettem meg. Azt tapasztaltam, hogy a bevonult lovak az első két-három nap után úgy a feladott szénát, mint az almot mind föleszik és teljes csupasz állásban állva még ott található trágyás alommaradványt is eszegetik, ugyanakkor a feladott szemes lótápot maguk előtt hagyják. Ez a helyzet nem változik az első hetekben és csak azután kezdik a lovak a szemeslótápot teljes egészében elfogyasztani és kezd kondíciójuk szemmel láthatóan javulni. Az első hónapokban a szálastakarmányok iránti éhség oly nagy, hogy állandó a szemlék részéről az a kifogás, hogy a lovak alatt nem található kellő mennyiségű alom, ami azután arra vezet, hogy az istállóparancsnokok hajlamosak az almot úgy elhelyezni, hogy a ló azt az állásban ne érje el, ennek viszont az a következménye, hogy ugyanezt a ló trágya formájában mégis csak föleszi, aminek következtében gyakori a kólikás megbetegedés és azzal a hátránnyal is jár, hogy a még mindig jól értékesíthető alomszalmát a ló értéktelen trágya alakjában fogyasztja.

Megfigyeléseim alapján az ezer gramm zabpótlék helyett széna pótlékot kérvényeztem és egyúttal elrendeltem, hogy az a'omszalmát úgy kell elhelyezni, hogy annak nagyobb része a ló által könnyen elérhető helyre kerüljön. Ekkor azt tapasztaltam, hogy a lovak az így elhelyezett almot az első időszakban a szénapótlékkal együtt továbbra is elfogyasztották, gyors erőállapotjavulás állt be és a kólikás megbetegedés is egészen kivételes esetté vált. Hozzá kell még fűznöm, hogy rozs-szalmát nem engedtem almozni és azt alomszalmának nem fogadtam el. Ettől a szalmafeleségtől ugyanis szintén gyakori kólikás megbetegedéseket tapasztaltam. Az új kísérletként beállított etetésnél a lovak takarmányfogyasztása az első három hónapban kb. az alábbiak szerint alakult:

Zab	3.000-től 4.000 gr.
Széna	5.400 gr.
Szalma kb.	2.000 (1.000 gr. alomként elhasználódott).
Só	15 gr.

Ez az elfogyasztott takarmánymennyiség a lovak első időszakára elegendőnek mutatkozott, de természetesen nem o'dódott meg az alom kérdése, ami a lovak alatt nem igen volt ekkor sem található.

Nagyjából az első három hónap után mindinkább tapasztalható volt, hogy több és több alom maradt a lovak alatt, viszont emelkedett a szemes lótáp iránti igényük. Ezt az eddig megtakarított szemes lótáppal tudtam pótolni és a negyedik hónap végére a lovakat kitűnő erőállapotban találtam. Megfigyeléseim sokat foglalkoztattak és magyarázatot keresve, élettani kérdésekben állatorvos bajtársakhoz fordultam. Felvilágosításuk szerint az élő szervezetnek, így a lónak is a táplálékba főként az alábbiakra van szüksége:

Fehérje
Szénhidrát
Ásványi sók
Vitaminok
Gyomorkitöltő ballasztanyagok.

Az általam felvetett kérdésben az utóbbi tápanyag érdemel a legtöbb figyelmet. A többi felsorolt táplálékot a lónak ugyanis meg kell kapnia és találnia takarmányjárandóságában. A ballasztanyag fontossága kitűnik az általam elmondott összehasonlításból, hogy mit eszik a pótló megvásárlása előtt és mit kap a honvédséghez való bevonulása napjától. Gondolom eléggé szemmel láthatóan kitűnik, hogy ezek a gyomorkitöltő ballasztanyagok nagy mértékben hiányoznak és a lovak ezt elég szemléltetően jezik és mutatják. Valószínűleg emellett nagy szerepet játszik a szemes lótáp szokatlansága és ennek folytán az első időszakban a gyomornedveknek, nyáknak az ilyen táplálékhoz elégtelen jelenléte.

A véletlen folytán egy ellenőrző megfigyelést is tehettem. Ugyanis az alakulat áthelyezése és egyéb nehézségek folytán a már éppen kiváló erőállapotban lévő rámbizott lóanyag az utóbbi másfél hónap alatt az engedélyezhető pótlékot nem kapta meg. Ugyanebben az időszakban más szolgálati elfoglaltságom miatt a lótápanyagot 3—4 hétig nem láthattam és beérkezésem után megdöbbenve tapasztaltam az egész lóállománynak ijesztő erőállapotbeli leromlását. Igaz, hogy ezt az éppen közbeeső szőrváltás is befolyásolta, de eléggé nem indokolta. Almot a lovak alatt viszont megint nem találtam és ismét tapasztalhattam a már előbb elmondott trágyafogyasztást, tehát a gyomorkitöltő ballasztanyagok határozott hiányát.

Megfigyeléseim alapján, — szemelött tartva, hogy a honvédséget többkiadás ne terhelje, — az alábbi takarmányozást javasolom:

Az első három hónapban bevonult pótlovaknak (egy-egy csoportnak az egy hónapon belül bevonult pótlovakat véve, az első lónak bevonulási napjától)

	4.000 gr. szemes lótap
Megtakarított 1.000 gr. szemes helyett	2.000 gr. széna
1.000 gr. engedélyezhető szemes lótap helyett	2.000 gr. széna
Norma:	3.400 gr. széna
Összesen:	7.400 gr. széna
	3.000 gr. alomszalma (Rozsszalma nem)
	15 gr. só

Következő három hónap alatt:

2.000±3.400	5.00 gr. szemes	(Illetőleg vhm. és thm lovaknak a még kijáró többlet széna.)
	5.400 gr. széna	
	3.000 gr. alomszalma	(Rozsszalma nem!)

A továbbiakban: a már eddig kiutalt szabvány kiszabat. Itt azonban megfontolandó volna, hogy a kh. lovaknak a széna-kiszabat elegendő-e és csapatoknál fel kellene emelni az alomszalma kiszabatot. Szükségessé válik még a széna minőségének határozott rögzítése, mert az utóbbi időben az általam látott honvédségi alakulatok többnyire oly minőségű szénát kapnak, hogy az még alomnak sem felel meg. Alta'ános tapasztalat, hogy a szénát még a keret lovak sem akarják fogyasztani és ilyen minőségből hiába történne meg a járandóság emelése. Emellett javasolnám a szénakiszabat egyrészének lucernával, vagy muhar-szénával való engedélyezését (kb. 20—25%). Az általam leírt kísérleti idő alatt ezzel a keverékkel ettem és a lovak erőállapotára igen jó hatásúnak bizonyult.

2. A használati minőség szerinti szoktatás első időszaka.

Választott előadásom második része szorosan csatlakozik az elsőhöz. A lovak idomítási lehetősége és a különböző feladatokra való betanítása összefügg a lovak erőállapotával. Követelni egy lótól csak akkor lehet, ha a követelménnyel arányos erőállapottal bír. A kellő erőállapotnak mindig meg kell előznie a követelmény támasztását.

Ha az előbb elmondottakat e szempontból átgondoljuk, azt láthatjuk, hogy az első hónap a bevonuló lónak az az időszaka, amikor az emésztőszerveknek újfajta takarmányok megemésztésére kell átállni és az egész szervezet bizonyos fokban átáll, hogy

ezeket a tápanyagokat feldolgozhassa és hasznosíthassa. Ebben az időszakban tehát szó sem lehet a kellő és szükséges izomzat fejlesztéséről, melyre a kiképzés lefolytatásához okvetlenül szükség van. Nem akarok itt a kiképzés lefolytatására kitérni, ennek végrehajtását a Lovaglás, Hajtás utasításunk „Pótóra” vonatkozó része maradéktalanul és nagy szaktudással összeállítva tárgyalja. Az említett utasítást a kiképzéshez maradéktalanul be kell tartanunk, ellenkező esetben a lovak könnyen tönkremennek. A kiképzést nem lehet siettetni és nem lehet a már bevált módszerektől eltérni. A lóidomító-telepet az Utasítás első 6 hónapra vonatkozó része érdekli, a nagyraktárral való idomításhoz sem idő, sem szakember nem áll rendelkezésre és az idomításnak ezt a részét a csapatkövetelményeket tekintetbe véve elavultnak tartom.

A loanyag tartós használhatóvá tételénél az első hiba akkor történik, amikor a bevonult pötlovakat beérkezésük után már 3—4 hónappal a csapatnak ki kell adni. Ebben az esetben az történik, hogy a szükséges loanyag nagyjából egy hónap alatt kisebb-nagyobb csoportokban vonul be. A kiképzést azonnal meg kell kezdeni. A kezdeti leromlás még nagyobb mérvű, az izomfejlődés nehezen indul meg, a leromláshoz csatlakozik az inak és szalagok átmeneti gyengülése és lépten-nyomon tapasztalhatók az inahüvelygyulladások, gyakori rándulások, melyek kétségtelenül összefüggnek a lovak erőállapotával. Mielőtt a lovak kellő erőállapotba, izomerőbe jutnának, le lesznek adva a csapatnak, ahol már a szakértelem is kevesebb, az általam leírt tényezőket nem veszik figyelembe és a lovakat azonnal teljesértékű lóként használják. Az így előkészített lóállományból 20—30%-os időelőtti veszteséggel kell számolnunk.

Másik tapasztalható hiba a kiképzési tervezet összeállítása. A hibát ott látom, hogy a kiképzési tervezetek teljesen függetlenek a lovak bevonulásától, az évnek egy-egy kiképzési időszakára, mondjuk naptári napokra lesznek összeállítva. Lóidomítótelepeknél az ilyen kiképzési tervezet kizárólag szemkítőrlő papírmunka, ami arra jó, hogy az érkező szemléző megelégedését megszerezzék, ezen túl semmi gyakorlati értelme nincs. A lovak ugyanis hetenként 15—20-as csoportokban érkeznek. A kiképzési tervezet végrehajtása 2 hónapja már folyik, így az újonnan érkezett lovat pont a legkritikusabb időszakában be kellene állítani a már kiképzés alatt lévő csoportba, ami teljesen elképzelhetetlen. Minden 15—20 lovas csoporttal külön kiképzési tervezetet elkezdeni sem lehet. Erre sem kiképző, sem idő, sem személyzet nem áll rendelkezésre.

A hibák kiküszöbölését a bevonuló lovak helyes és átgondolt csoportosításával kell kezdeni. Az állandó kis csoportokban való beérkezés miatt ez nem könnyű feladat. Elgondolásom szerint úgy oldható meg, hogy az egy hónap alatt beérkező lovak képeznek egy-egy kiképzési csoportot. Ez alatt az egy hónap alatt a beérkező lovak az elsőtől az utolsóig kiképzésben nem vesznek részt, kizárólag karámban lesznek jártatva és ezenkívül nyereg alatt, vagy kocsiban (minősítésük szerint) lépésben sétáltatva, hogy a későbbiek folyamán a nyergelés és befogás külön nehézségekbe ne ütközzön. Nevezzük ezt a csoportot I. pótlóosztálynak. Egy hónap letelte után a szervezet már eléggé átállott az új takarmányozásra és a ló leromlott állapotából bizonyos erőállapotjavulást mutat. Ezután kezdődik a szabályzat szerint lerögzített szabályszerű 6 hónapos pótlókiképzés, minden sürítés vagy elsietés nélkül.

A legutóbb beérkezett lovak közül a leggyengébbeket áttesszük a következő csoportba (II. pótlóosztály) és ezek, mint feljavulásra szorulóak, bevárják a következő hónapban beérkező lovakat.

Az előbb említett I. pótlóosztály kiképzési ideje az előkészítő 1 hónapos idővel együtt tehát 7 hónap, ezután adhatók ki a lovak a csapatnak. Mivel így havonta alakulna egy-egy új osztály, ami az állományt nagyon elaprózná, az I. pótlóosztály a 3. „kiképzési” hónapban összevonandó lenne a később bevonult II. pótlóosztállyal és a továbbiakban mint egy osztály végezné tovább a pótlókiképzést. Ezzel a kiképzési rendszerrel a két hónap alatt bevonult lovak összesen 7 hónap alatt válnának csapat-szolgálatra alkalmassá.

A vhm. és thm. lovak kiképzési idejét viszont le lehet csökkenteni 4 hónapra, melyből 1 hónap az előkészítés és három hónap a tervszerű hajtó kiképzés. A bevonuló lovak a gazdánál ugyanis mind be voltak már fogva, de hiányzik nekik az újszerű takarmány értékesítő képességük és a tervszerű állandó munka.

A gyakorlatban a kh. lovak 3. „kiképzési” hónapja a következőképpen nézne ki (ide sorolom a thm. lovakat is):

Az I. pótlóosztály élvezett 1 hónap feljavítási időszakot és átesett 2 hónap izomerősítő és hordozáshoz szoktató kiképzésen.

A II. pótlóosztály 1 hónap feljavítási időt és 1 hónap kiképzést kapott. E két osztályt most már egyesítve nevezzük „haladó” pótlóosztálynak. Ugyanekkor a III. csoportnak bevonult lovak az 1 hónapi feljavítási idő után kezdik az 1 hónapi kiképzést.

A IV. csoportba most bevonuló lovak a feljavítási időszakban vannak. A csapatellátást illetően a kiképzés végén az egye-

sített I. és II. csoport, valamint az időközben szintén egyesített III. és IV. csoport átvétele között 1 hónap várakozási időre lesz szükség.

A kiképzésnek ilyen módon való végrehajtásához szükség lenne egy központi, kiadott kiképzési tervezetre, mely nem naptári napokra, hanem kizárólag időszaki beosztásban lenne összeállítva és ezt a kiképzési tervezetet minden bevonuló csoport időbeli beosztásban pontosan hajtaná végre.

3. Betegségekre való érzékenység az első időszakban.

A bevonuló lovaknak bizonyos betegségekre, valamint betegségeikkel határos rossz szokásoknak a felvételére való hajlamát figyeltem meg. Ezek között első helyen áll a „járványos orrfolyás” és „mirigykór”. Ezek a betegségek a bevonulás után 2—3 héttel szoktak jelentkezni, minden bevonuló csoportnál, úgyszólván kivétel nélkül. Eleinte arra gondoltam, hogy a laktanyák, telepek istállói bizonyos fertőzőtséggel bírnak, de bizonyos jelenségek ezt megdönteni látszóttak. Ugyanis azt tapasztaltam, hogy jó erőállapotban lévő és főleg olyan lovak, amelyek már hosszabb ideje állanak honvédségi takarmányozás alatt, nem olyan érzékenyek erre a betegségekre és csak közvetlen fertőzéssel kapják meg. Magyarzátért ismét állatorvos bajtársakhoz fordultam és azt a felvilágosítást kaptam, hogy a mirigykór baktérium egészséges ló szervezetében is jelen van, de ahhoz, hogy a betegség kifejlődjessen, a szervezetnek bizonyosfokú legyengültségre van szüksége.

Mivel ezek a betegségek mindig az első hónapban szoktak jelentkezni, alátámasztottnak látom ezzel is eddigi előadásomat. E betegségek jelentkezése természetesen nagyban hátráltatják a kiképzést és a lovaknak a kívánt erőállapotba való hozását. Az általam javasolt takarmányozással remélhető e betegségek csökkentése, de ugyanakkor felvetődik a kérdés, hogy e betegségek fellépésénél mi legyen az eljárás? Az eddigi gyakorlat szerint az orrfolyásos vagy mirigyduzzanatos lovat azonnal elkülönítjük és igyekszünk a járvány kifejlődésének megakadályozására. Ez természetesen csak csekély mértékben sikerül és a lóállomány lassanként, hosszú idő alatt 50—60% -ban átesik a betegségeken. Meggondolandó, nem lenne-e célszerűbb ilyenkor az egy-egy istállóban lévő állomány fertőzési lehetőségét elősegíteni, ezáltal egy-egy csoportnál a megbetegedések időszaka jelentősen lerövidülne. A tapasztalat szerint a betegség lefolyása a járvány kezdetén sokszor gyengébb, mint esetleg később.

A takarmánymérgezésre való hajlam sem lebecsülendő, mely az első időszakban sokkal érzékenyebben jelentkezik, mint

esetleg a későbbiek folyamán. E téren sajnos elég sok tapasztalatot volt lehetőségem szerezni, amikor 1949 ősszel megromlott széna etetése miatt 3 nap leforgása alatt az állomány 60%-ánál súlyos takarmánymérgezési tünetek jelentkeztek, amely az egész testre kiható kiütésekben, 40—41 fokos lázban, bélgyulladásban és a végbélnyílásoknál gennyes váladékok jelentkezésében nyilvánult meg, amihez később súlyos mirigykór társult. Itt is megfigyelhettem, hogy az újonnan bevonult lovakon sokkal súlyosabb tünetek mutatkoztak és a néhány keretlő majdnem tünetmentes maradt. Ez is bizonyítja, hogy a vásárolt pótlólovak a takarmány „minőségével” szemben mennyire igényesek és mily nagy súlyt kell erre fordítani.

Izombénulás és merevedések. Egy véletlen folytán tapasztaltam, hogy figyelmetlenség folytán egy lovat bevonulása után néhány nappal fogtak be és szalmahordásna kiküldtek. Délután jelentést kaptam, hogy egy ló megbénult. Mint laikus tetanuszra gyanakodtam, de a behívott állatorvos megállapította, hogy a munkához nem szokott ló hirtelen nagy munkára lett használva, az izommerevedés bekövetkezett, mert a tüdő a széndioxidot nem tudta feldolgozni, ez a vérsejtekbe kerülve általános mérgezést, izomgörcsöt és mint az állatorvos szaknyelven mondta, bénulásos haemoglobinaemiát kapott. A tervszerű kiképző edzés szükségeségéhez ez nagyon megszívlelendő tanulság volt.

A lovaknak az első időszakban az inhüvelygyulladásokra és rándulásokra való hajlamára már kitértem.

Megfigyeltem a lovaknál, bevonulásuk után nem annyira betegségekre, mint inkább betegségeket elősegítő rossz szokásokra való hajlamokat. Mivel szolgálati időm egy részét ménésnél volt alkalmam eltölteni, ott megtanultam, hogy az esti zabolás után, az istállóban állva, a lovakat megfigyelni és csendben közöttük tartózkodni nagyon tanulságos. Ekkor ugyanis legkevésbé vonják el a lovak figyelmét külső körülmények és életműködésük is a legtermészetesebb. Egy ilyen megfigyelésem alkalmával észrevettem, hogy az egyik ló a karórágás-levegőnyelésnek nevezett szokást kezdi szórványosan, majd hamarosan mind gyakrabban folytatni. Utánajártam, hogy a ló mikor lett vásárolva és a szavatossági idő lejártáig még egy nap idő állt rendelkezésre. Táviratilag értesítettem a Honvédelmi Minisztériumot és a ló az eladó gazdának vissza lett adva. A gazda váltig bizonygatta, hogy nála a ló soha nem volt karórágó, amit természetesen nem tudtam elhinni. Ettől kezdve gyakrabban figyeltem a lovakat és egy idő múlva egyszerre 4 kezdődő karórágót és 2 szitaló lovat találtam. Utánanézve a vásárlás időpontjának, már 3 hónapja bevonult

lovak voltak. Sem az istállóparancsnokok, sem a legénység észlelésemig nem tapasztalt semmit. Következő este megkísértem ezeknek a lovaknak egy-egy öl szénát bedobni, az almot ugyanis maguk alól felették és rossz szokásaik gyakorlása közben időnként egy harapás trágyás szalmát vettek fel. Ezalatt a rossz szokások szüneteltek. A széna feledése után a rossz szokásokat nem folytatták, hanem nyugodtan szálaztak. Az istállóügyeleteket egész éjjeli megfigyelésre utasítottam, minek eredménye, hogy a 6 ló közül kettő egész éjjel nyugodtan viselkedett. Levontam a tanulságot: kevés a gyomorkitöltő ballasztanyag, gyomoridegesség keletkezik és a lovak una!mukban hajlamosak e szokások felvételére. A pótlóval való tervszerű foglalkozásnak tehát ebből a szempontból is nagy jelentősége van, mert a munkanélküliség, az una!om azoknál is sok rossz szokás szülőanyja.

*A béke harcoss védelme üzemeinkben többtermelést,
hadcseregünkben jobb kiképzést követel meg!*

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLAT.

DR. ARY ISTVÁN áo. őrnagy

A járványveszély jelentősége katonalovaknál

Az állatorvosi tudomány állandóan kutatja azt, hogyan lehet az egyes betegségek ellen védekezni. Elsősorban gazdasági szempontból van ennek nagy jelentősége, mert a beteg állatok gyógykezelése költséggel jár, a beteg állatok, legalább a betegség tartama alatt, értékcsökkenést szenvednek és a betegséggel járó elhullások az állattartás kiadásait növelik. Minél nehezebb valamely betegséggnek a gyógyítása, annál fontosabb, hogy ellene védekezni tudjunk és a betegség felépésének elejét vegyük.

Azon betegségek közül, amelyek a lovak tartásánál veszélyt jelentenek, a fertőző betegségeknek van különös jelentőségük, mert nagy részük ragadós természetű, azaz egyik állatról átkerjed a másikra és sokszor rövid idő alatt, járványt okozva, sok ló megbetegedését okozzák. Különösen a katonalovak szempontjából veszedelmesek e betegségek, mert egy-egy hirtelen jelentkező és gyorsan terjedő fertőző betegség egyszerre sok lovat tehet munkaképtelenné és egész alakulatok mozgását vagy tevékenységét béníthatja meg. A legutolsó két világháborúban is előfordult, hogy egyes alakulatokat rendeltetészerű céljuknak megfelelően használni csak azért nem lehetett, mert a lóállomány valamilyen betegség miatt használhatatlanná vált, a régmúlt időben pedig az is előfordult, hogy nem az államok békevégya, hanem az emberek és

alakot között fellépett fertőző betegségek vetettek véget a háborúnak.

Ma már a tudomány a lovak fertőző betegségeinek nagy részét sikerrel le tudja küzdeni és a siker csak attól függ, hogy milyen eréllyel hajtjuk végre azokat az elfojtó szabályokat, amelyek a betegség behurcolását és továbbterjedését megakadályozhatják.

A katonalovaknál az óvintézkedések végrehajtásánál az okozza a nehézséget, hogy úgy kell ezeket a rendszabályokat foganatosítanunk, hogy azok az alakulat menet- és harc-készségét a lehetőség szerint ne befolyásolják. Ez az általános elv az óvintézkedések alkalmazásánál és erre különösen háborúban van szükség, amikor a körülmények sokszor azt követelik, hogy előre látható veszteség ellenére is időlegesen ne léptessünk életbe olyan szabályokat, amelyek bénítólag hatnak az alakulatok hadművelési ténykedéseire.

Elsősorban mindig a betegség behurcolását kell megakadályoznunk, ha a fertőző betegségek ellen védekezni akarunk. Már a pótlóvásárlásnál vagy a csapatok részére szükséges loállomány egyéb módon való biztosításánál ügyelnünk kell arra, hogy fertőző betegségben szenvedő vagy ilyenre gyanút keltő lovakat ne vegyük igénybe még akkor sem, ha olyan betegségről van szó (pl. rühösség), amelyet aránylag könnyen gyógyítani tudunk. Erre az alakulatoknak maguknak is ügyelniük kell olyan esetben, amikor menetképességük biztosítására saját maguknak kell loállományuk pótlásáról gondoskodniok.

A fertőző betegségek behurcolásának megakadályozását célozza az újonnan érkezett lovak állatorvosi vizsgálata, elkülönítése és azoknak a különleges módszereknek a végrehajtása, amelyekkel egyes betegségeknel a fertőzöttséget már a klinikai tünetek jelentkezése előtt ki tudjuk mutatni. Ezeket mindig végre kell hajtani, mert előre sohase tudhatjuk, hogy milyen nagy kár származhatik ezek végrehajtásának elmulasztásából.

A járványveszélyre különösen kihelyezések és gyakorlatok alkalmával kell nagy figyelemmel lennünk, nemkülönben háború esetén, amikor a háború természete, lovaink igénybevételének módja, a lovak erős és sokszor kíméletlen használata és az esetleg ránk kényszerített egyéb kedvezőtlen körülmények az óvintézkedések betartását sokszor nagyon megnehezítik.

Kihelyezések, gyakorlatok alkalmával a járványveszélyre a szálláscsinálóknak kell mindig gondolniok, háborúban pedig azoknak, akik a lovak elhelyezési körletét annak birtokbavétele előtt előzetesen felderítik. Nem elégséges tehát csak egyszerűen szemre-

vételezni az elhelyezési körletet, mindig fel kell azt is deríteni, nem fenyegeti-e lovainkat valamilyen fertőző betegség és ha igen, az elhelyezés biztosítását ennek kizárásával kell mindig megoldanunk úgy, hogy lovaink ne fertőződhesenek.

Azokat a szempontokat, amelyekre beszállásolás előkészítésénél tekintettel kell lennünk, utasításaink részletesen szabályozzák. Ezeket tehát itt nem részletezzük, csak felhívjuk a figyelmet a szabályok pontos betartására, kiemelve azt, hogy az állategészségügyi szakszemélyzet kötelessége a szabályok pontos betartásának az ellenőrzése, nemkülönben az is, hogy minden esetben és minden alkalommal a szálláscsinálók vagy az új elhelyezési körletet felderítők figyelmét a szabályok betartásának fontosságára felhívja.

A fertőző betegségek között van egy betegség, amely háborúban a lovaknak a réme és ez a betegség a rühösség. A betegség könnyű terjedési módja, másrészt az, hogy jelentőségét különösen kezdetben, amikor szórványosan jelentkezik, sokszor lekeicsinylik s végül az a körülmény, hogy a betegség kezdetben a lovak használhatóságát különösképen nem befolyásolja, a betegség elterjedését nagyon megkönnyíti. E betegség ellen különösen erősen kell küzdenünk, mert a legkisebb lelkiismeretlenség, felületesség vagy nemtörődomség behozhatatlan kárt okozhat és nemcsak egy-egy alakulat lovainak a kiesését, hanem egész csoportok állományának használhatatlanságát idézheti elő.

Lovaink fertőző betegségeinek egy nagy csoportját azok a fertőző betegségek képezik, amelyek fellépésénél a szervezet ellenállóképessége feltűnően nagy szerepet játszik és amelyek kifejlődéséhez nemcsak az szükséges, hogy a ragályanyag a szervezetbe jusson, hanem az is, hogy emellett a szervezet ellenállóképessége oly annyira csökkent legyen, hogy azt a ragályanyag le tudja küzdeni.

Az ellenállóképesség a szervezet milyenségének, az ú. n. konstitúciónak a függvénye, amely nemcsak fajtánként, hanem egyedenként is változó és amelyet úgy természetes, mint mesterséges úton befolyásolni tudunk. Természetes úton lovaink ellenállóképességét a tartással és takarmányozással, mesterséges úton pedig oltásokkal módosíthatjuk.

A katonalovakat állandóan úgy kell tartanunk, hogy ellenállóképességüket a helytelen tartás és takarmányozás hátrányosan ne befolyásolja. Az időjárás viszontagságaitól való túlságos óvás, a túlzottan egyoldalú takarmányozás, az okszerűtlen használat, a túlságba vitt pihentetés a szervezet védekező erejét csökkenti és pedig annál jobban, minél inkább túlságba visszük ezeket. Ilyen

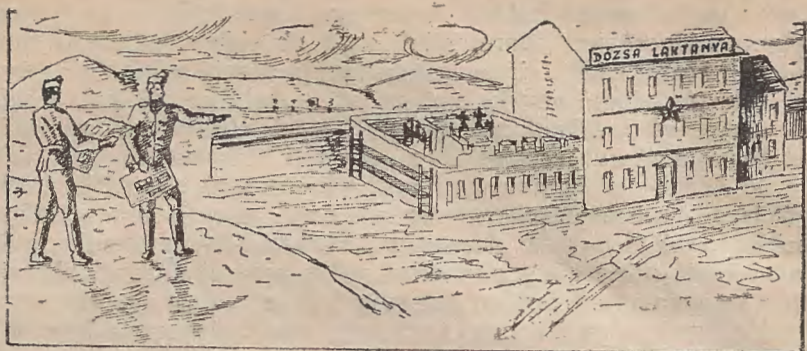
tartás mellett egyes fertőző betegségek (mirigykór, járványos gége- és légcsőhurut, hurutos influenza stb.) könnyen felléphetnek lovaink között és különösen megbosszulja magát a békebeli helytelen tartás háború esetén, amikor az elpuhult és csökkent ellenállóképességű lovaknak a legmegerőltetőbb munkát kell végezni, ami egymagában is csökkentőleg hat ellenállóképességükre.

Oltásokkal hathatósan fokozhatjuk lovaink ellenállóképességét bizonyos betegségekkel szemben. Az ú. n. aktív immunizálásal hosszabb ideig tartó, de nem azonnali védeltséget nyújthatunk lovainknak, a szérumos oltásokkal pedig azonnal segíthetünk rajtuk, ha valamilyen fertőző betegség fellépett közöttük. Mindig a körülmények mutatják meg azt, hogy az oltásokat mikor kell igénybevevünk és az ország állategészségügyének állapotától függ az, hogy milyen oltásokat kell rendszeresen végeznünk azért, hogy lovaink a baj ellen állandóan védve legyenek.

Befolyásolhatja végül a katonalovak ellenállóképességét a csikókori tartás és takarmányozás is. A csikókori tartás és takarmányozás módjának helyes irányítása az országos lótenyésztés feladata, amit azonban nekünk is szorgalmoznunk kell, mert ez honvédelmi érdeket is érint. Ebből a szempontból van — többek között — jelentősége a honvédségi csikótelepeknek, különösen ma, amikor az országos lótenyésztés az e téren szükséges teendőket még nem oldhatta meg teljesen.

A járványveszély tehát — amint azt láttuk — többféle teendő szakszerű és egymásbahangoztatás végrehajtásával csökkenthető. A veszély nagyságát figyelmen kívül hagyni sohasem szabad és csak a parancsnokok és az ácu. személyzet együttes munkálkodásával küszöbölhető ki az a sok baj, ami lovaink használhatóságát ebből a szempontból fenyegeti.

*Anyagi jegye'em, lelküismeretes gondoskodás
biztosítja a jó anyagi ellátást.*

ÉPÍTÉSI ÉS ELHELYEZÉSI SZOLGÁLAT.

KAMOCSA SÁNDOR mérn. őrnagy

Honvédségi laktanyák részei, azok használata és karbantartása

1. Laktanyák elnevezés alatt a honvédség csapat elhelyezésére szolgáló épületcsoportokat és a hozzájuk tartozó ingatlanokat értjük, melyeket

- a) vagy a Honvédség tervezett meg, vagy épített fel;
- b) vagy a beszállásolási törvény alapján a vármegyék, illetve törvényhatósági jogú városok bocsátanak rendelkezésre;
- c) vagy bérlet útján közületektől, illetve magánosoktól biztosít a H. M., vagy a ker. pság-ok.

2. Laktanyák részei alatt az elhelyezési funkciók szerint az alábbiakat értjük:

- a) parancsnokság elhelyezésére szolgáló irodák, illetve irodaépület,
- b) az őrség és eligazító, valamint fogdahelyiségek, illetve az ezeket tartalmazó úgynevezett őr- és fogdaépület,
- c) a legénység hálótermei és tantermei, valamint tanulószobái, illetve az ezeket magában foglaló úgynevezett „legénységi épületek”.

d) a legénység étkeztetésére, valamint kultúrcélokot szolgáló nagy helyiségek, illetve az ezeket magában foglaló úgynevezett „étkeзде és kultúrterem épület”,

e) a tisztek és tisztihelyettesek étkeztetésére szolgáló helyiségek: az úgynevezett bajtársi étkeзде,

i) a konyhák és tárolóhelyiségek, éléskamrák elhelyezésére szolgáló „konyhaépület”,

g) iskolák esetében tantermek, tanszertárak stb. elhelyezésére szolgáló „tanterem-épület”,

h) ezred anyagának elhelyezésére szolgáló raktárépületek,

k) központi fűtés esetén a fűtőkazánok és boylerek elhelyezésére szolgáló helyiségek, illetve nagyobb esetben az ezeket magában foglaló úgynevezett kazánház,

l) a fürdő- és gyengélkedőhelyiségek, illetve az ezek elhelyezésére szolgáló fürdő- és gyengélkedőépület,

m) lóval ellátott alakulatoknál a lovak elhelyezésére szolgáló „istállóépületek”,

n) gépkocsizó alakulatoknál gépkocsik elhelyezésére szolgáló gépjármű-színék, löveg-színék,

o) országos járművek stb. elhelyezésére szolgáló nyitott színék az ú. n. „kocsiszínék”,

p) a csatornahálózat szennyvizének ülepítésére, valamint mechanikai és esetleg biológiai derítésére szolgáló ú. n. „szennyvízderítő kutak és épület” — olyan esetekben, midőn nincs közüzemi csatornahálózat,

r) a vízszükséglet biztosítására szolgáló kutak és vízellátó berendezések befogadására szolgáló ú. n. „szivattyúház”,

s) a villanyáramszükséglet biztosítását szolgáló berendezés, vagy transzformátor elhelyezésére szolgáló ú. n. „transzformátor”, vagy „gépház”,

sz) lovasalakulatoknál fedett és nyitott lovarda,

u) alakulótér, gyülekezések és gyakorlatok számára,

ü) sportpálya és akadálypálya,

v) utak,

t) késpuska és hadipuska lőtér,

z) parkírozás, fásítás.

Belső berendezés:

- a) reprezentatív célokat szolgáló magasabb parancsnoksági és fogadóhelyiségek berendezései,
- b) parancsnokságok stb. irodaberendezése,,
- c) iskola berendezések,
- e) legénységi és őrszoba berendezések,
- f) sport és kulturális berendezések,
- g) konyha- és főzőberendezések,
- h) fűtőberendezések,
- i) étkezde és büffé (kantin) berendezések,
- j) műhelyberendezések (a szakberendezések és gépek kivételével,
- k) épületkezelői berendezések és szerszámok,
- l) raktárberendezések,
- m) kereskedelmi szokványberendezések és cikkek,
- n) tűzőberendezések és felszerelések,
- c) egyéb különleges berendezések,

3. A laktanya épületrészek használata alatt az ott elhelyezett alakulatrészek elhelyezésével kapcsolatos életműködését értjük. Ennek megfelelően a laktanya szakszerű és rendeltetés-szerű használata alatt az értendő, hogy az egyes épületeket (részeket), valamint berendezéseket az alakulatok használó részei a felsorolt rendeltetéseknek megfelelően és az anyagkezelés, valamint karbantartás szempontjából szakszerűen használják.

Ennek megfelelően részleteiben az egyes épületrészek használatában az alábbiakat kell különösen szemmel tartani:

a-hoz.

Az irodahelyiségek padlóját megfelelően kell tisztítani és a legkisebb hibát is azonnal karba kell helyezni a további hibák megakadályozása végett. Az ajtók és ablakok nyitását és csukását simán kell eszközölni, tehát tilos azok becsapkodása.

Az ajtók és ablakok kilincsművei fehér fémből készülnek legtöbbszörre és így az erőhatásokat nem bírják.

Nem szabad tehát az ilyen kilincseket rángatni vagy erőltetni. Az ablakokat szellőztetésnél ki kell támasztani és az üveg-törés megakadályozására a helyiségekből való eltávozás után, minden esetben be kell csukni. Amennyiben a fűtés vaskályhával, vagy cserépkályhával történik, úgy a kályhák alá, illetve a tüzelő-ajtó elé, a parázshullásokozta kiegészék megakadályozására, vaslemez alátéteket kell használni.

Amennyiben a kályhák csővezetéke 3 m-nél hosszabb vízszintes ágon fut, csőtartóbilincsekkel kell széthullás ellen — tűzrendészeti szempontból biztosítani.

Az irodabútorzat a használat és kezelés szempontjából igen kényes berendezés. Ezekre a furnéros kivitelű berendezésekre tilos vizet önteni, vagy akár nedves ruhával tisztítani. A portalanításuk kizárólag puha ronggyal végezhető. Tilos a berendezések zárainak feszegetése. Amennyiben a kulcs elveszik vagy a zár valami okból nem nyílna ki, úgy az épületkezelőség (gondnokság) szakmunkásával kell a hibát megjavíttatni.

Nem szabad bármilyen székre felállni vagy azokat feszegetni. Amennyiben a székek csapolásainál az enyvezés megpatanása folytán lazulás mutatkozna, úgy a további használata tilos, azonnal javításba kell adni.

b-hez.

Az őrsparancsnoki, helyettesi szobákban, mint az a) pont alatt. Az őrszobában lévő fekpadokon ugrálni nem szabad. Az őrszobák földszinti utcai helyiségei a külső belátás ellen homályosítással látandók el, mely vagy olajmázolással vagy időnkénti fehér átmeszeléssel történhet meg. Tűzrendészeti ablak- és ajtóhasználati szempontból az a) pont alattiak a mérvadók.

c-hez.

A legénységi hálótermekben a falifogasokra rákapaszkodni, s a falba vagy a falécebe szöveget verni és a padlót felszálkásítani nem szabad. A felszálkásodott hajópadlót felmosás után enyves vízzel kell ismét karbahelyezni. A legénységi tanteremben elhelyezett asztalok és padok tisztítása csak kevés vízzel történhet és

le mosás után azonnal szárazra, dörzsölendő. Ezeket a bútorokat napon, vagy télen közvetlen a kályha mellett szárítani nem szabad.

Az iskolatáblák csakis jól benedvesített spongyával tisztíthatók, utána pedig puha ruhával törle ndők szárazra. Tilos az iskolatáblák kemény papírral való ledörzsölése. Az ajtó-, ablak- és tűzbiztonság tekintetében az a) pont alattiak a mérvadók.

d-hez.

Az étkezde fenyőfaberendezését (legs. asztal és pad) a c) pont alattiak szerint kell kezelni. A festett tálalóberendezések festett részének tisztítása csakis langyos szappanos vízzel történhetik és le mosás után puha ruhával szárazra dörzsölendő. A bútorok nyers részeit a legénységi asztalokhoz és padokhoz hasonlóan kell tisztítani. Tilos a helyiségek vakolatának bármi módon való leverése, illetve dekorációknak közvetlenül a falfestésre való rárajzolása. A dekorációk tekintetében mindenütt arra kell törekedni, hogy lehetőleg állandó dekorációs keretek legyenek a falakra szakszerűen elhelyezve s a váltakozó díszítési elemek ezekre nyervek elhelyezést.

e-hez.

A 4. és 8. szem. bajtársi étkezde asztalok asztal lapjait a legs. asztal és padokra vonatkozóan közöltek szerint kell tisztítani, az asztallábakat csak puha ruhával szabad dörzsölni. A festett berendezéseket a d) pontban foglaltak szerint kell tisztítani.

Az étkezdék ablak ajtó és tűzrendészete az a) pontban foglaltak szerint használandó.

f-hez.

A konyhák tűzhelyei állandóan jókarban kell legyenek s amennyiben a kikapasztásuk már kiegészített, illetve megsérült, azonnal gondoskodni kell karba helyezéséről. A főzőüstök ónzásának kímélése érdekében tilos a főzőüstökben rántást készíteni, vagy ilyen üstöket megfelelő mennyiségű foyadék nélkül a tűzre feltenni. A rántás csakis rántásüstben készíthető. A konyhák gőztele nitése érdekében nyáron a szellőztetőablakok és szükség esetén az ajtók

is állandóan nyitva tartandók. Télen a fokozatosan beépítésre kerülő gőzelszívó szerkezettel fog megtörténni a konyhák gőztelenítése. A vas- és fémrészeket állandóan tisztán kell tartani és rozsdáltalanítani, a vaslemezeket pedig fekete kályhafestéssel kell a rozsdásodás ellen védeni.

A konyhákban furnéros bútorokat tartani tilos. Az ülőkék kivételével csakis gőztelenített konyhákban tarthatók a festett berendezések is, egyébként ezeket a tárolóhelyiségben vagy az éléskamrában kell elhelyezni. A konyhák falazatát és olajlabazatát (vagy cementlabazatát) fokozottan kell kímélni és karbantartani. A konyha lefolyó csatornáinak eldugulásának meggátlására nem szabad az ételmaradékot oda kiönteni vagy besöpörni. Ételmadékot csakis a moslékos edénybe, vagy szemetes ládába szabad kiönteni. A konyhai gépi felszerelés elektromos részeihez nedves kézzel hozzányúlni nem szabad, mert ez zárlat esetén életveszélyes.

Az éléskamrák vagy a konyha kövén fát, vagy csontot vágni nem szabad. A csont vágása kizárólag a húsvágótőként, vagy húsvágó asztalon történhet, fát pedig csakis az erre kijelölt helyen, fatuskón szabad aprítani. Az éléskamrákban a szellőztetésre nagy gondot kell fordítani, az esetleg keletkező salétromos kicsapódások, vagy penészszerűpedések meggátlására és megszüntetésére azonnal az építész (gondnokság)-tól kell intézkedést kérni, hogy az ok megszüntetésével ezek elhatalmasodása megelőzhető legyen. Az éléskamrákban elhelyezett fenyőfa-berendezési tárgyakat (lisztes láda, kenyérállvány, stb.) a legs. asztal és padra vonatkozóan közöltek szerint kell tisztítani.

g-hez.

Az iskola tantermeiben elhelyezett berendezések legs. tantermekbe előírtak szerint kezelendők és használandók azzal az eltéréssel, hogy az itt alkalmazott furnéros tantermi asztalok az iroda berendezésre vonatkozóan közöltek szerint kezelendők.

A tantermekben falra helyezendő faliruhafogasok, — amennyiben az építkezésnél nem kerültek elhelyezésre, — csakis az épületkezelő (gondnokság) szakközegével helyeztethetők

fel, a rongálások megakadályozása végett. Az ajtó, ablak kezelésére és a kályhák tűzrendészeti beállítására vonatkozóan az a) pontban foglaltak a mérvadók.

h-hoz.

A raktárakban lévő fenyőfa raktári állványokat a legszűkebb és padra vonatkozóan kell kezelni. A szétszedhető állványok csavarjait a rozsdásodás ellen időnként petróleummal kell tisztítani és olajjal vagy fekete vaslakkal védeni. A raktári állványok gombásodásának, illetve szuvasodásának meggátlására a raktár szellőztetéséről állandóan gondoskodni kell. A gombásodott részeket azonnal le kell tisztítani, a gombás felületet legyalulni és gomba-védő-szerrel bekenni. A szuvasodásnak indult elemeket el kell különíteni, illetve amennyiben még csak kezdetleges állapotban van, úgy a gombásodáshoz hasonlóan kell megakadályozni. Fokozott gondot kell fordítani a raktár padozatainak kémélésére, különösen ott, ahol vaskerekű szállítótargoncákat vagy görgőket alkalmaznak. A kezdődő hiányosságokat azonnal ki kell javítani.

k-hoz.

A kazánházakat állandóan tisztán és jókarban kell tartani, a kazánok lemezpalástjait rozsdásodás ellen állandóan tisztítani kell, a kazánok vízállásmutatói eltörésének elkerülésére a kezelőszemélyzetet ki kell oktatni s különösen ügyelni kell arra, hogy a kazánok és boylerek részénél, vagy szerelvényeinél keletkező legkisebb hibákat azonnal karba kell helyezni (tömítések, repedések, szigetelés, leválás stb.).

A kazánok és egyéb tüzelőberendezések (kályhák) szakszerű fűtésére igen nagy gondot kell fordítani (rátüzelés, huzatszabályozás, vízállás tolozárak nyitása, nyomásmérők figyelése), mert a helytelen kezelés ezeket a drága és nehezen pótolható berendezéseket hamar tönkreteszi. Ezért nagyobb központi fűtéseknel minden esetben gondoskodni kell arról, hogy annak kezelését csakis szakképzett (vizsgázott) kazánfűtő és szerelő végezheti s ezért az épületkezelőség (gondnokság), amennyiben külön kazánfűtővel, szerelővel nem rendelkezik, úgy esti tanfolyam útján a vízvezeték-

szerelő vagy lakatos szakközeget kell ezek kezelésére alkalmassá kiképeztetni, vagy pedig lehetőleg ilyen képesítéssel is rendelkező szakmunkásokat alkalmazzanak a vízvezetékszerelő és lakatos szakmunkás helyekre is. A kazánok elektromos berendezéseire különösen nagy gondot kell fordítani és a szigetelések jóvoltára, valamint az esetleges zárlatok keletkezésére állandóan ügyelni kell, mert a kazánház nedves légkörénél fogva ezek hamarabb megromlásnak és a nedvesség folytán életveszélyesek lehetnek. A központi fűtőberendezések fagy-védelmére nagy gondot kell fordítani. Télen a használaton kívüli részek víztelenítéséről, valamint a szabadon lévő vezetékek hőszigeteléséről gondoskodni kell.

l-hez.

A fürdő- és gyengélkedőhelyiségek egészségügyi berendezései használatára és kezelésére a k) pontban foglaltak szerint kell értelemszerűen eljárni. Tilos a fürdőkályhákba a nyomóvezeték kinyitása előtt begyújtani, mert a tartály hamar kiég. A fürdőzuhanyozó helyiség villanyvezetékeinek szigetelésére állandóan nagy gondot kell fordítani, mert pl. a vízmentes porcellánkapcsoló eltörése esetén, nedves kézzel való megfogásánál még a 110 w. feszültség is életveszélyes lehet. Ilyen helyeken konnektorok használata tilos. A zuhanyozóhelyiségben elhelyezett falábrácsok kezelése legs. asztal és padra vonatkozóan előírtak szerint történjék.

A lefolyó csatorna-töngököt eldugulása ellen állandóan védeniök kell. Ide danabos szennyet, vagy iszapot tartalmazó szennyvizet nem szabad beönteni. A csatornatöngök fedőit állandóan (a tisztítás idejét kivéve) a csatornatöng felett kell tartani.

m-hez.

Az istállóépületek döngölt agyagpadlóját állandóan jókarban kell tartani és a lefolyás biztosításáról állandóan gondoskodni kell. A straj-fákat berágás ellen szalmafonattal célszerű bevonni. Az istálló párájának elvezetésére szolgáló tetőszellőzők karbantartásáról állandóan gondoskodni kell, ugyanígy az antigtron vezetékek szakadására és zárlatmentességére állandóan ügyelni kell.

n-hez.

A gk. színek robbanás elleni védelmére nagy gondot kell fordítani. Ezért tilos a gk. színekben benzint gőzölgötetni vagy folytatni zárt ajtó és ablakok mellett. Gyufát gyújtani vagy bármivel szikrát előidézni nem szabad. A járműszínek kapuit gondosan kell ki- és becsukni. Télen a motorok befagyása ellen az ajtókat és ablakokat zárva kell tartani; szükség esetén külön fűtőkamrában helyezett kályhákkal kell fűteni. Az ajtó-ablak kezelésére és tűzbiztonságára vonatkozóan az a) pont alattiak a mérvadók.

o-hoz.

Az országos járművek tárolására készített nyitott színek tartóoszlopaira a behajtáskor ügyelni kell, hogy ki nem düljenek a ráhajtás következtében. A tető állandó karbantartásáról gondoskodni kell, mert nyitott épület lévén, fokozott rongálódásnak van kitéve. A faoszlopok lábazati részeit nedvesség ellen karboliummal kell kezelni.

p-hez.

A csatornahálózat állandó tisztántartására és kimosására ügyelni kell. Az ülepítő kutak esetén a leülepített szennyet legalább félévenként ki kell szivattyúzni és tisztítani. A biológiai szűrőtesteket állandó felügyelet alatt kell tartani és időnként át kell forgatni, illetve ki kell cserélni (kokszt és tufát). Az elektromos- és szivattyúberendezés karbantartására gondosan ügyelni kell és a szennyvíz átemelő aknákba darabos szennyet beönteni vagy bejuttatni nem szabad, mert ezzel a szennyvízáttömő szivattyúk hamarosan tönkre mennek, illetve eldugulnak. Az elektromos részre vonatkozóan az előzőekben foglaltak a mérvadók.

r-hez.

A vízszükséglet biztosítását szolgáló városi csatlakozásnál lévő vízóra-akna tisztántartására állandóan ügyelni kell. Télen a befagyás ellen az aknafedő alatt elhelyezendő szalmatakaróval kell védeni.

Kutak esetében a kútszivattyút állandó felügyelet alatt kell tartani és a kút környékének, valamint a kútnak tisztántartására

kell törekedni. A kutak vízhozama időnként felülvizsgálandó és homokolás esetén a szivattyúzás ereje csökkentendő.

Amennyiben a kút vize elapadt volna, úgy annak kitisztításával kell megkísérelni a vízhozam helyreállítását.

A vízcső-hálózat udvari részének karbantartására és az esetleges csőrepedések azonnali megszüntetésére minden esetben azonnal intézkedni kell vagy az épületgondnokság (épületkezelőség) szakközege, vagy ennek hiányában megfelelő szakcég útján.

A belső vízvezeték-hálózat (ólomcsövek, falon kívül vezetett kovácsvas, csővezeték) állandó felügyeletéről, a repedések azonnali megszüntetéséről és ezideig a megrepedt ágak tolózárral való elzárásáról gondoskodni kell. Télen a fagyás elleni védelemre itt is fokozott gondot kell fordítani. Télen a W. C.-ket és mosdókat hosszabb ideig nem szabad szellőztetni, sőt szükség esetén a helyiségek fűtéséről is gondoskodni kell. A W. C.-tartályok elzáró szelepeinek kiugrása esetén, a felesleges vízfogyasztás meggátlása végett, a naposok azonnal intézkedjenek a W. C.-tartályok zárószelepeinek visszahelyezésére, vagy ha ez nem lehetséges, az átfolyó szelepek elzárására. A W. C.-csatorna tönkjeire vonatkozóan a fürdőépületnél elmondottak az irányadók. A W. C.-csészékbe sok papírt, vagy nagyobb darab ételhulladékot vagy rongydarabokat stb., amelyek dugulást okozhatnak, nem szabad bedobni. Az öntöttvas W. C.-csészékbe tilos sósavat vagy egyéb maró folyadékot beönteni. Ülések letörésének meggátlására vigyázni kell, s azokra felállni vagy azokkal erőszakosan bánni nem szabad. A W. C.-csészék kitakarítását W. C.-kefével rendszeresen kell eszközölni. A vízeldek eldugulása ellen még inkább kell vigyázni, ezért azokba cigarettát dobni, vagy más szemetet elhelyezni tilos és gondoskodni kell arról, hogy az öblítőtartályok működjének.

s-hez.

A villanyszükséglet biztosítására szolgáló transzformátorházban bármilyen munkát vagy javítást csak az áramszolgáltató N. V. végezhet. Hiba esetén tehát annak megszüntetése végett azonnal az áramszolgáltató vállalat legközelebbi kirendeltségéhez kell fordulni.

Az energiaszükséglet csakis a transzformátor-leágazásnál biztosított össz mennyiség erejéig vehető igénybe. A terheléseknél meg kell különböztetni az ipari elosztóvezetékek terhelését és a világítási elosztóhálózat terhelését.

Az egyes csatlakozóhelyeken (motorcsatlakozásoknál, ipari és háztartási konnektoroknál) szükség esetén meg kell jelölni, hogy ott milyen terhelési s milyen mennyiségű áramot lehet kivenni. Ez akkor szükséges, hogyha az elosztóvezetékek vagy a transzformátor a teljes szükségletet nem bírják és így csakis időrendi, valamint terhelési szakaszolással oldható meg az összes szükséglet összehangolt ellátása. A biztosítékok kiolvadása vagy lekapcsolása esetén azokat csak akkor lehet visszakapcsolni, illetve ugyanolyan biztosítókkal ellátni, midőn már a biztosíték kivágásának oka tisztázódott és a zárlat, vagy pedig a nagy fogyasztású bekapcsolás megszüntetést nyert. Az olvadt biztosítékokat dróttal átkötni vagy az előírtnál erősebbre kicserélni és az automatabiztosítók kapcsolókárját felkötni nem szabad, mert ez esetekben zárlat, vagy nagyobb terhelés esetén az egész vezeték-hálózat eléghet. Földzárlat esetén annak okát szakközeggel vagy szakcéggel ki kell vizsgáltatni és sürgős megszüntetésére intézkedni kell, mert részben ez áramfogyasztással jár, részben pedig nedves helyiségekben vagy fémes érintkezéseknél életveszélyes is lehet és a vasrészeket korrózióval (rozsdásodás, oxidáció) rohamosan tönkre teszi.

A villámhárító berendezések érintkezéseinek épségére, a korrodálás meggátlására állandóan ügyelni kell és a föld-ellenállást időnként ellenőrizni kell. Önálló áramszolgáltató agregátor esetén az áramszolgáltató berendezést csakis szakképzett gépész és elektrotechnikus kezelheti.

A kazánok kezelésére vonatkozólag közöltek értelemszerűen kell alkalmazni.

sz-hez.

A nyitott lovardák fakorlátjának karbantartásáról karbolineumozással, vagy ennek hiányában meszeléssel kell állandóan gondoskodni. A lovarda talaját állandóan tisztán kell tartani és a lázántartás érdekében időnként a talajt meg kell forgatni. A nyitott

lovarda felszíni vizének elvezetéséről, illetve az erre szolgáló barázdák és árkok tisztántartásáról állandóan gondoskodni kell. Fedett lovardáknál az ajtók, ablakokra vonatkozóan az a) pont alattiak értelemszerűen vonatkoznak.

Az oldalpalánkokat a rúgások okozta betörések stb. ellen szalmafonattal kell ellátni. A lovarda talaját állandóan tisztán kell tartani és a fűrészport a nedvesség felvételére igen olcsó örölt marhasóval kell keverni. A fűrészport megkeményedése esetén, ismét porhanyítani és átforgatni szükséges.

u-hoz.

Az alakulótér karbantartására vonatkozóan a felszíni vizek elvezetését kell elsősorban szem előtt tartani és az esetleges vízfolyások, keletkezett hézagok kitöltésére kell ügyelni.

ü-höz.

A sport- és akadálypályák karbantartására vonatkozóan az alakulótérre vonatkozóak a mérvadók azzal az eltéréssel, hogy ezek füvesítésére kell törekedni, melyet az alakulatoknak az épületkezelőséggel (épületgondnoksággal) karöltve kell háziilag megoldani, a karbantartási hitelkeret terhére.

v-hez.

Az utak használatánál ügyelni kell arra, hogy főleg esős időben a talaj- és makadámutak nagyobb igénybevételt ne kapjanak és betonutaknál, amennyiben nincs élvédő gránitkockasor, úgy oldalról vaskerékkel (harcokcsi stb.) nem szabad rámenni. Ugyancsak ügyelni kell az utak portalanítására (kátrányolaj vagy szűkség esetén fáradtolaj) és a betonos kutaknál dilatációs hézagok bitumennel való kiöntésére és a felszíni vízelvezető árkok vagy átfolyó betongyűrűk tisztántartására.

t-hez.

A lőterek fekpadjainak az időjárás ellen való megvédésére (amennyiben nem betonpadok), karbolineumozással vagy télen hófúvás ellen védő szalmafonattal látandó el. A védőfoltések füvesítésére állandóan ügyelni kell, mert a természetes rézsű megkötésére csak ez a jó megoldás. A céltábla állványok oszlopait és

mozgató szerkezetét állandóan karban kell tartani és rozsdá ellen az érintkező csúszórészeket olajozni kell. A felszíni vizek elvezetésére nagy gondot kell fordítani. A lőállások aknáinak és futóárkainak víztelenítéséről is állandóan gondoskodni kell. Télen ügyelni kell arra, hogy a betonlétesítmények repedéseiben a fagy károkat ne okozhasson s ezért a betontárgyaknál mutatkozó repedéseket cementhabarccsal idejében tömíteni kell, az esetleges alámosásokat pedig kavicsagyazattal kell kitölteni és a víz elfolyásáról gondoskodni kell.

z-hez.

A parkírozás adja meg a laktanya csínját. Ezért a használó alakulat a sportpályához hasonlóan a laktanya területének lehetséges füvesítéséről és fásításáról, virágágyakkal való ellátásról az épületkezelőséggel (gondnoksággal) karöltve előre elkészített terv szerint gondoskodják. A szükséges fűmag, valamint facseteteket és dugványokat egyidőre állami akciók útján, esetleg a karbantartási átalányból kell biztosítani. A parkok öntözéséről a rendelkezésre álló vízmennyiségből, a fű nyírásáról (kaszálásáról) és a gyümölcsfák stb. ápolásáról állandóan gondoskodni kell.

Oly helyeken, ahol kevés a víz, az elhasznált mosdó stb. vizekkel kell a locsolást megoldani, ügyelve azonban arra, hogy az egészségügyi szempontból kifogásolható vagy rothadó szerves anyagokat tartalmazó szennyvizek még e célra való felhasználását is mellőzzék.

A park és szükség esetén a környező bokros és egyéb szunyogtanyázásra alkalmas helyek szunyogmentesítéséről az alakulatok szükség esetén a parkok és bokrok gezaróval való permezezésével gondoskodjanak.

Általánosságban a laktanyák használatával kapcsolatban meg kell említeni, a tüzelés technikájának elsajátítása szükségességét, mert helytelen tüzeléssel a kályhákban csak kihasználatlanul ég a tüzelőanyag és szél esetében a rosszul elégett szén a széngáztermelés folytán életveszélyes lehet.

Ezért az épületkezelőségek (gondnokságok) a legénységnek állandóan tartsanak kiképzést a jó és helyes tüzelésről.

Meg kell említeni a konyhákban alkalmazott zsírfogók helyes használatát, melyekből az összegyűjtött zsír időnként kiszedendő és szappanfőzéshez gyűjtendő össze.

A csatornahálózatra, illetve minden szennyvízlevesítő helyre (W. C., stb.) csak oldható anyagok kerülhetnek, mert a vízben azonnal vagy egyhamar nem oldódó anyagok gyorsan dugulást eredményeznek (pl. tojáshéj, stb.). Mindennemű hulladékot ezért, csakis a szeméttartókban szabad elhelyezni és tárolni. Gondoskodni kell arról, hogy a szeméttartók kiürítése rendszeresen megtörténjék. A szellőztetés is oly szeles időben történjék meg, midőn a keletkező szagok és gőzök nem a laktanyaépületek felé húzódnak el. Minden egyéb esetben a szeméttárolók fedelét jól zárva kell tartani.

A csatornahálózat csatornatönkjeinek és aknáinak fedeleit állandóan a nyílásokra helyezve kell tartani. A mosdók szűrői és aknaszemeinek védőkupakjait is a nyílásokon kell tartani.

Télen a hófúvás idején és esős időben az eső becsapódása ellen minden ajtót és ablakot jól be kell csukni, mert a megfagyott folyadék nagy károkat tehet.

Fokozott gondot kell fordítani az épületek és berendezések mindennemű használatára és karbantartására. Nem szabad megtűrni, hogy pl. a laktanya udvarán szanaszét használható anyagok heverjenek az időjárás viszontagságainak és a jármű, stb. taposásának kitéve.

A nem hasznosítható ócskavasakat az Ócskavas Gyűjtő N. V.-nak kell átadni, míg az egyéb nem hasznosítható hulladékot az előjáróság által kijelölt lerakóhelyre kell elszállítani.

4. A laktanya használatának helyi szabályozói, illetve irányadói a lakt. pk.-ok, akik szabályozzák az elhelyezési körleteket és a lakt. rendet. A lakt. rendeltetészerű használatának ellenőrzője és anyagi kezelője az épületkezelőség (gondnokság). Ez a szerv a laktanya épületgondnoksági szolgálatát látja el műszaki, elhelyezési, anyagkezelési és építési elhelyezési anyagszámadói vonatkozásban.

5. a) Az alakulatok kívánságait a lakt. pk. útján küld-

hetik meg, aki elyi vonatkozásban, illetve használati ügyekben sajátmaga dönt az épületkezelőséggel (gondnoksággal) egyetértésben anyagi ügyekben pedig az Épk. hívja fel intézkedésre. Az intézkedést, ha lehet, maga az épk. teszi meg karbantartási vagy egyéb hiteleire ha ez nem lehetséges, a költségkihatás nagysága miatt, illetve a kérés különlegességénél fogva, úgy a ker. htp. ép. és elh. osztálytól kér intézkedést. Építési és elhelyezési ügyekben a H. M. II. Csfség csak ezen szolgálati úton kereshető meg. Soronkívül csak a Szolgálati Szabályzatban megengedett nagyobb jelentőségű illetve költségkihatású, azonnali központi intézkedést kívánó esetekben kereshető meg, mert a tervszerű jó munka és gazdálkodás csak így biztosítható.

b) Új, illetve épülés alatt lévő laktanyáknál, midőn már az alakulat beköltözött, de az építkezés még folyik, az alakulat csak a lakt. pk., illetve épk. útján kérheti fel a munka főnövének építés vezetőjét (ellenőrt), hogy kisebb horderejű, de jogos és szükséges kívánságait — amennyiben a rendelkezésre álló hitelből telik — részére rendeljék meg (pl. ipari árami csatlakozás motorokhoz, ipari konnector, stb.).

A nagyobb horderejű kéréseket új laktanyáknál ugyan csak a lakt. pk. épk. útján kell az építésvezetőnek átadni, aki a kérelmet döntésre az építetőhöz küldi és a döntés eredményéről az épk. útján az alakulatot értesíti. Oly esetben, midőn az épk. még nem állt fel, illetve szakszeméllyezettel nincs betöltve, ezen szolgálat ellátásáról a htp. szolgálat gondoskodik.

6. A már befejezett, illetve meglévő laktanyánál a karbantartás az 5. a) pontban foglaltak szerint történik, vagy házi-lagosan az épk. rendelkezésre álló szakmunka erővel vagy vállalati úton (N. V., szövetkezet, kisiparos), a hitelszükséglet nagysága szerint fenti módon történő hiteligenylés mellett.

7. A karbantartási összegek és egyéb építési és elhelyezési hitelkeretek megállapítása a központilag megállapított normák alapján történik, melyből az épk.-nak kell a szükséges feladatokat megoldani.

A normák alá nem tartozó nagyobb felújítás jellegű munkák hiteligenyléseit az épk.-nak évente, június 1-ig kell az illeté-

kes ker. ép. és elh. osztályokhoz megküldeni, amelyek a költségvetés összeállításához június 1-ig kötelesek azokat kiértékelve, véleményezve és összefoglalt kimutatással ellátva, a H. M. Htpszf. Csfséghez felterjeszteni.

Ezért az alakulatok ilyen természetű igényeiket idejében közölgék az ép.k.-vel. Legcélszerűbb, ha a lakt. pk. az alakulatok közegei és az ép.k. az építési javaslatok összeállítása előtt bizottságilag bejárják a laktanyát és a bejárás alapján, valamint az alakulatok esetleges új beruházásokra vonatkozó igényeinek összetevése után készítik el és terjesztik fel ép. javaslatot.

8. Lényeges a takarékoság és az igények olyan mértékű redukálása, hogy csak a lakt. élethez és kiképzéshez legszükségesebb igények nyerjenek előterjesztést, mert a túlzott és felesleges igények népgazdaságunk tervgazdálkodását akadályozzák meg.

A takarékoság mind a vízfogyasztásra, mind a villanyfogyasztásra, mind a tüzelőanyagfogyasztásra és hasznosításra, mind a dugulások lecsökkentésére, mind pedig az állagmegóvásra is vonatkozik. Ezekre a takarékosági lehetőségekre vonatkozóan a honvédség összes ép.k. között versenymozgalom kezdeményezése a szolgálatot lényegesen előbbre vinné. Várjuk az erre vonatkozó javaslatokat, felhívásokat.

A verseny elbírálását a helyi adottságok figyelembevételével, a műszaki felülvizsgálatot tartó ker. ép. és elh. osztályok eszközölnék, az alakulatok pol. tisztjeinek és lakt. pk.-nak bevonásával.

Győztes az az ép.k. és alakulat lesz, ahol az 1 főre eső, illetve 1 beépített légköbméterre eső ép. és elh. kiadások azonos eredmények mellett kisebbek.

A versenyek időtartama folyó évben december 31-vel a következőkben pedig 1—1 évi időtartammal minden év december 31-vel érne véget.

A versenydíjak szétosztására a ker. ép. és elh. osztályok útján történik majd intézkedés.

Az észszerűsítéssel kapcsolatos jó javaslatokat kezdeményezzük, jöjjünk velük elő. Kerüljük azonban a felesleges és nem célszerű javaslatokat. Ne felejtsük el, hogy a lakt. bármely részének önhatalmú átalakítása szigorúan tilos. Tilos tehát falak áttörése, padlózatok elbontása, kicserélése, az épületek és berendezések hanyag kezelése. Dolgozó népünk áldozatos pénzéből készült épületeket gondosan, lelkiismeretesen, kíméletesen használjuk.

Minden bajtárs érezze, hogy sajátjában él. Minden gondatlan használat, kíméletlen kezelés gyengíti szabad hazánk erejét, vagyonát. Ily módon az ellenséget szolgálunk!

Elhelyezési körleteink mind jobbák és korszerűbbek lesznek.

Az öntudatos bajtárs vigyáz rájuk, gondosan használja, kezeli.

*Takarékoskodj dolgozó népünk vagyonával,
sokkal jobban, mint a magadéval!*